

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINISTRI

3
1955

Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R.

Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R., ale cărei lucrări s-au desfășurat în zilele de 10 și 11 decembrie 1954, a examinat sarcinile ce rezultă pentru arhitecții din R.P.R. din « Proiectul de Directive ale celui de al II-lea Congres al P.M.R. cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani ». În cadrul plenarei au fost prezentate și dezbătute unele probleme ale proiectării și execuției ansamblurilor și construcțiilor agrozootehnice.

Pe baza sarcinilor trasate de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din 19-20 august 1953 cu privire la lichidarea rămănerii în urmă a agriculturii și la mărirea producției agricole, în vederea satisfacerii nevoilor oamenilor muncii și a necesarului de materii prime pentru industria producătoare de bunuri de consum, proiectul de Directive ale celui de al II-lea Congres al P.M.R. prevede pentru dezvoltarea agriculturii investirea în agricultură, în cursul anilor 1955—1956, a sumei de 7 miliarde lei. Aceasta înseamnă, printre altele, creșterea volumului construcțiilor necesare producției agricole și a construcțiilor social-culturale din mediul sătesc. La plenara a III-a a Uniunii Arhitecților — atât în referatele prezentate, cât și în discuțiile purtate — a fost scoasă în evidență importanța pe care o are, în aceste condiții, aducerea la îndeplinire de către arhitecți a sarcinii de a elabora la timp

și în bune condiții proiectele necesare acestor construcții.

Pentru ca discuțiile plenarei să se poarte în jurul problemelor concrete ale proiectării construcțiilor agrozootehnice, o parte din proiectele analizate de referate au fost prezentate în cadrul unei expoziții organizate la Casa Arhitectului. Această expoziție — deși n-a reflectat decât parțial activitatea creatoare în proiectarea ansamblurilor și construcțiilor agrozootehnice — a scos totuși în evidență efortul și succesele proiectanților din diferitele institute de proiectare în rezolvarea din ce în ce mai bună a acestor ansambluri și construcții.

★

Lucrările plenarei au fost deschise de *prof. arh. P. Macovei*, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților din R.P.R., care a subliniat importanța și complexitatea problemelor ce se vor discuta.

Referatul principal, prezentat de *arh. T. Niga*, responsabil al secției de îndrumare a creației în domeniul arhitecturii agricole și industriale din cadrul Uniunii Arhitecților, a făcut analiza unor proiecte de construcții agricole, subliniind, în primul rând, importanța sarcinii ce revine arhitecților în acest domeniu.

Deși o serie de institute și-au unit eforturile pentru a asigura agriculturii proiectele construc-

țiilor de care are nevoie, mai există încă unii arhitecți care subapreciază aceste sarcini, care încă nu înțeleg că proiectarea construcțiilor agricole este o contribuție importantă la opera de dezvoltare a agriculturii și, de aceea, ea este o sarcină de onoare pentru toți arhitecții. Unii arhitecți nu-și dau seama că proiectarea construcțiilor agricole este o importantă problemă de creație și înseamnă rezolvarea unor probleme, adesea complicate, de compoziție arhitecturală, de tehnică și economie. Arătând că poziția acestor arhitecți trebuie aspru criticată, referatul a subliniat că «arhitecții trebuie să facă eforturi pentru a-și însuși problemele generale ce se pun în țara noastră în acțiunea de transformare socialistă a agriculturii, pentru a înțelege caracterul revoluționar al acestei acțiuni, parte integrantă din opera de construire a socialismului în țara noastră. Arhitecții trebuie să cunoască viața satelor noastre, viața care pulsează în unitățile de producție agricolă, procesul muncilor agricole; numai așa vor putea să creeze opere de arhitectură corespunzătoare necesităților agriculturii. Arhitecții trebuie să cunoască din ce în ce mai bine problemele specifice proiectării construcțiilor agricole, deoarece ei sînt chemați, din ce în ce mai mult, să lucreze în acest domeniu important al creației de arhitectură».

După ce a prezentat unitățile sectorului socialist agricol (stațiunile de mașini și tractoare, gospodăriile agricole de stat, gospodăriile agricole colective, rolul lor în transformarea socialistă a agriculturii, procesul tehnologic și clădirile din care se compun), referatul a trecut la analiza unor proiecte de construcții agricole necesare acestor unități socialiste, prezentînd două probleme importante ale proiectării lor: sistematizarea ansamblurilor și proiectarea diverselor construcții.

În prezentarea problemei sistematizării ansamblurilor, referatul a arătat, în primul rînd, etapele parcurse în proiectarea ansamblurilor stațiunilor de mașini și tractoare, începînd de la etapa împrăstierii neorganizate a diverselor pavilioane în jurul vechilor conace (ilustrată prin S.M.T. 23 August — proiectant arh. Gh. Bodnărescu). În etapa proiectării primelor ansambluri s-a ținut seama de obiectele existente, urmărindu-se cu mai multă grijă un principiu de compoziție și organizarea volumelor construite (etapă ilustrată prin S.M.T. Nănești — proiectant arh. N. Neculce — și prin S.M.T. Topolovăț — proiectant arh. I. Grigorescu — caracterizate încă de împrăștierea mare a clădirilor). Începînd din prima jumătate a anului 1954 (etapă ilustrată prin S.M.T. Horia-Galați, proiectant arh. G. Cristinel) se ajunge, prin crearea unui drum tehnologic — *remize-atelier-iesire la cîmp* și prin realizarea unui atelier

mixt — la o rezolvare mai clară a ansamblului; s-a reușit, în același timp, să se restrîngă suprafața de teren la 12—15 ha, suprafață încă prea mare. În etapa de proiectare a planurilor de ansamblu pentru S.M.T.-urile ce urmează a se construi în anul 1955 (etapă ilustrată prin proiectul S.M.T. Horia-București, proiectat la I.P.C.I. în atelierul condus de arh. I. Glückman) s-a realizat — pe lângă reducerea terenului agricol utilizat — serioase economii privind instalațiile exterioare și un ansamblu mai încheșat; nu s-a folosit însă, în același scop, și soluția grupării mai multor funcțiuni în aceeași clădire.

Din analiza acestor etape rezultă că în proiectarea ansamblurilor S.M.T. trebuie să se urmărească în același timp: asigurarea unei cît mai bune funcționări, reducerea la maximum a suprafeței de teren și realizarea unui ansamblu unitar, bine compus.

În ilustrarea etapelor parcurse în sistematizarea gospodăriilor agricole de stat (care prezintă unele aspecte asemănătoare cu acelea ale complexelor S.M.T., unele gospodării agricole de stat dezvoltîndu-se, de exemplu, în jurul vechilor construcții ale conacelor boierești, la care s-au adăugat între timp noi clădiri, dispersate pe o suprafață mare de teren), analiza proiectului pentru G.A.S. Justin Georgescu, reg. Galați (proiectant arh. I. Burcuș) a sces la iveală o serie de lipsuri. Aceste lipsuri rezultă din faptul că nu s-au concentrat clădirile cu caracter social-cultural la secția centrală și din neutilizarea așezării create cu doi ani în urmă lângă terenul gospodăriei.

Din analiza proiectelor pentru G.A.S. Bărboși (proiectanți, arhitecții L. Mateescu și R. Barbu), pentru G.A.S. Receaș și pentru G.A.S. Moțăței, au reieșit cîteva din problemele specifice sistematizării gospodăriilor agricole de stat și în special problema justei repartizări pe secții și ferme a dotărilor cu clădiri social-culturale și de locuit.

Un exemplu pozitiv de cointeresare a două unități agricole în rezolvarea problemelor comune este planul de sistematizare pentru stațiunile experimentale Palas (a Institutului de cercetări zootehnice) și Valul lui Traian (a Institutului de cercetări agricole) — proiectanți, arhitecții A. Bilcea și A. Boboceă — în care locuințele au fost rezolvate într-o singură așezare situată între cele două unități.

Realizările și lipsurile proiectării diverselor construcții cu caracter agricol (pentru care se creează în prezent o serie de proiecte tip), au rezultat din analiza unor construcții de producție și auxiliare (atelier mecanic, remize, grajduri, saivane, magazii de cereale, castel de apă) și de clădiri de locuit și social-culturale (locuință individuală pentru mediul rural, locuință colectivă pentru nefamiliști, cantină pentru 200 de

persoane în trei serii și cămin cultural cu sală pentru 100 de spectatori).

Analizarea proiectului tip pentru atelierul mecanic S.M.T. oglindește progresul înregistrat de la proiectele de ateliere diferite pentru tractoare și pentru batoze și combine, la atelierul mixt adoptat după documentația sovietică. În același timp însă, trebuie semnalat că noul proiect tip de atelier, cu navă supraînălțată (proiectat de arhitecții N. Georgescu, N. Mănescu, E. Walter și ing. I. Finkelstein), nu poate fi considerat ca satisfăcător în ceea ce privește plastica arhitecturală.

Noile proiecte tip pentru remize, cu schelet și chesoane prefabricate de beton armat (autori, arhitecții I. Găleşanu, N. Petrașincu, A. Crețu, și ing. A. Baiculescu), constituie un salt în ceea ce privește soluția constructivă, dar un regres în ceea ce privește aspectul arhitectural.

Grajdul de vaci proiectat de arhitecții B. Haras, I. Hanciu, C. Vollrath și ing. P. Vernescu ridică problema utilizării în viitor a acestor elemente prefabricate ca și la remize.

Din analiza proiectelor tip pentru clădirile social-culturale reiese că, cu toate greutățile apărute pe parcursul proiectării (noutatea problemelor ridicate, lipsa temelor corespunzătoare și în special lipsa unor directive în ceea ce privește sistemele constructive de utilizat), aceste proiecte constituie o însemnată realizare a proiectanților atelierului condus de arh. Gh. Trifu (ISPROR), o bază sigură pentru proiectarea în viitor a construcțiilor cu care vor fi înzestrate unitățile socialiste ale agriculturii. Acest succes se datorește faptului că proiectanții nu s-au mulțumit cu rezolvarea problemelor de creație, ci au devenit elementul motor în elaborarea temelor și obținerea adaptării unor norme în vigoare la specificul construcțiilor cu caracter agricol.

Semnănd o serie de greutăți și lipsuri existente în proiectare, precum și în activitatea de îndrumare și avizare a diferitelor foruri interesate în îmbunătățirea proiectelor agricole, referatul a arătat că deși Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții a dat în ultima vreme, prin avizări și îndrumări, un ajutor însemnat proiectanților, există încă multe lipsuri în acest domeniu. C.S.A.C. nu este suficient de activ în a rezolva sau a obține rezolvarea de către diferite organe de stat a unor probleme importante ale proiectării, ca de exemplu problema temelor de proiectare, problema sistemelor și a materialelor de construcție, problema forțelor de muncă în proiectare și altele; nu se preocupă suficient de alcătuirea unor normative pentru proiectele agricole sau adaptarea celor existente la specificul construcțiilor din mediul rural; întârzierile în avizare scad din timpul, și așa redus, al proiectării.

Uniunea Arhitecților, deși a avut o serie de inițiative pozitive, are încă o activitate insuficientă în acest domeniu; este necesar ca secția de îndrumare a creației în domeniul arhitecturii industriale și agricole din cadrul Uniunii, cât și alte organe ale Uniunii Arhitecților, în frunte cu comitetul de conducere, să dea o mai mare importanță acestui sector: să organizeze mai des discuții de creație, conferințe, deplasări, etc., iar cercurile Uniunii Arhitecților din institutele care proiectează construcții agricole să fie mai active, mai ales în ceea ce privește organizarea de discuții de creație asupra proiectelor din institutele lor.

Revista « Arhitectura R.P.R. » nu a dat nici ea atenția cuvenită acestor probleme.

Se remarcă, de asemenea, lipsa de preocupare a C.S.A.C., a Uniunii Arhitecților și a institutelor de proiectare interesate, pentru crearea unei documentări centrale în acest domeniu, care să cuprindă proiecte, normative, cărți, broșuri, articole, albume, fotografii.

Referatul semnalează apoi, sub formă de exemple, o serie de lipsuri ale temelor program pentru S.M.T.-uri: tema atelierelor mecanice este prevăzută pentru 50 și 75 de tractoare, iar remizele pentru 16, 32 și 64 de tractoare; tipul S.M.T.-urilor nu este stabilit pentru nici una din aceste capacități (50, 75, 32 sau 64 de tractoare); la gospodăriile agricole de stat, reconsiderarea distanțelor minime obligatorii dintre fermele de diferite specii de animale sau a distanțelor față de drumuri și de alte construcții ar putea duce la reducerea lor, ceea ce ar contribui în mare măsură la obținerea unor soluții încheiate și economice. Pentru remedierea acestor lipsuri, Ministerul Agriculturii și Silviculturii ar trebui să se îngrijească mai mult de elaborarea temelor program, iar C.S.A.C. să insiste mai hotărât pentru rezolvarea acestei probleme; totodată, arhitecții proiectanți ar trebui să participe în mod efectiv și organic la elaborarea temelor program, având, în același timp, o atitudine critică, creatoare, față de temele primite.

În încheiere s-a arătat rolul important al arhitecților în asigurarea realizării investițiilor pe care statul le acordă agriculturii. S-a semnalat, de asemenea, necesitatea ca arhitecții să se preocupe — odată cu rezolvarea sistematizării ansamblurilor — de rezolvarea problemelor de construcție pe calea industrializării și folosirii materialelor locale, de crearea unei plastici adecvate, de studierea mai organizată și mai sistematică a principiilor și metodelor sovietice de proiectare. În proiectarea construcțiilor agricole trebuie antrenați mai mulți arhitecți cu calificare superioară și trebuie asigurată o colaborare strânsă între proiectant, beneficiar și executant, pentru găsirea metodelor și soluțiilor celor mai corespunzătoare, etc.

Referatul prezentat de arh. T. Evolceanu s-a preocupat de problemele de sistematizare și de problemele legate de realizarea complexelor agricole. Problemele de sistematizare au fost analizate atât în cadru larg (la scara organizării teritoriului țării), cât și în cadru local. În referat s-a subliniat că justa rezolvare a acestor probleme aduce economii apreciabile de materiale și de muncă (atât în realizarea investițiilor, cât și în exploatare), contribuind la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc în agricultură și că, dimpotrivă, lipsa bunei lor rezolvări sau ignorarea lor completă duce la risipă de materiale și de muncă și la îngreunarea condițiilor de trai ale lucrătorilor din agricultură.

Din discutarea problemelor de sistematizare în cadru larg, la scara mare a organizării teritoriului țării, a reieșit faptul că organizarea teritoriului nu trebuie limitată la cadrul restrâns al măsurării și repartiției suprafețelor de teren, la trasarea soarel, la succesiunea asolamentelor, etc., îndeplinindu-se sarcinile exclusiv în limitele locale. Prin rezolvarea problemelor de sistematizare în cadru larg se folosesc posibilitățile oferite de o cooperare generală și bine coordonată cu alte complexe și unități agricole și chiar cu unitățile industriale și cu elementele echipamentului tehnic al teritoriului (rețele de energie, de transport, de alimentare cu apă, etc.); se creează posibilități de a obține noi teritorii agricole, de îmbunătățire mai depărtată în timp și de sporire a suprafețelor cultivabile prin lucrări de ameliorare (îndiguiri, canalizări, etc.).

Reducându-se organizarea teritoriului la unele măsuri restrânse, destinate direct producției agricole locale, se ajunge la întocmirea unor studii paralele care rezolvă câteodată problemele izolat. Astfel, în studiul pentru folosința agricolă a teritoriului din jurul Capitalei apare o propunere de utilizare a apelor din amonte de București, exclusiv în vederea valorificării terenului prin irigații, propunere pe baza căreia locuitorii Capitalei ar fi avut zarzavaturi și legume, dar ar fi fost lipsiți de apă. Dimpotrivă, la proiectarea oricărui element privind un complex agricol este necesar să se treacă dincolo de limitele cadrului local și să se țină seama de legăturile mai depărtate ale complexului cu elementele organizării generale a teritoriului, de rezolvarea problemelor legate de factorul hidrotehnic, de căile de circulație și de transport, de plantațiile forestiere și de centrele populate (factori care formează cele patru rețele de bază ale organizării teritoriului).

Subliniind faptul că fixarea judicioasă a surselor și rețelilor de aprovizionare cu apă, a rețelei căilor de circulație și de transport și a plantațiilor forestiere cu caracter de protecție sau de ameliorație, ca și precizarea amplasa-

mentului centrelor populate, contribuie în mare măsură la economisirea terenului agricol și la dezvoltarea armonioasă a complexelor agricole, referatul arată că problemele trebuie văzute în perspectiva dezvoltării lor părăsind cu hotărâre metodele meșteșugărești de rezolvare locală și de moment a problemelor agrozootehnice.

Privitor la problemele de sistematizare de detaliu, care se referă la un teritoriu mai restrâns, referatul s-a oprit mai întâi asupra problemelor legate de centrele gospodărești (care reprezintă elementele de centralizare a produselor și de păstrare a principalelor unelte de producție), de complexe agricole ce vor apărea în număr mai mare în următorii 2-3 ani (G.A.S.-uri, S.M.T.-uri) și de complexe speciale, atrăgând atenția asupra faptului că: « Amplasarea centrelor gospodărești, așezarea clădirilor, traseul liniilor de comunicație, cât și problemele de echipament tehnic al teritoriului trebuie soluționate urmărind tot timpul economia de materiale, de muncă și mai ales economia de teritoriu agricol ». Referatul a subliniat, în același timp, că în amplasarea și rezolvarea de detaliu a acestor centre trebuie avut în vedere (alături de o serie de factori importanți, ca: specializarea gospodăriei agricole respective, posibilitățile de alimentare cu apă, justa așezare față de locuințe și căi de comunicație și legarea amplasamentului de posibilitățile de realizare a construcțiilor), și factorul estetic, atât în ceea ce privește aspectul din exterior al ansamblului cât și utilizarea elementelor peisajului, vizibile din interiorul acestui ansamblu.

În cadrul problemelor de sistematizare a centrelor populate legate de complexe agricole (satele gospodăriilor agricole colective și grupele de locuințe de pe lângă S.M.T., G.A.S., stațiile de experimentare, etc.) — centre populate care vor apărea din ce în ce mai mult în anii ce urmează, datorită sporirii continue a numărului acestor unități agricole — sistematizarea satelor existente prezintă o serie de aspecte variate și interesante. Aceste aspecte trebuie avute în vedere atunci când se trece la sistematizarea unui sat; ele sînt legate de efortul de a cîștiga teren agricol, de formele și mărimile diferite ale satelor, de modul de utilizare a teritoriului pentru locuințe, de amplasamentul și înfățișarea centrului acestor sate (cu care ar trebui, de fapt, să se înceapă sistematizarea), de asigurarea lucrărilor edilitare și de salubritate (prin utilizarea soluțiilor indicate de cercetătorii sovietici, care tratează problema îndepărtării deșeurilor și utilizarea lor în ciclul de producție), etc.

În încheiere, referatul a arătat că în ajutorul soluționării optime a problemelor ridicate stă bogata și multilaterală experiență a Uniunii Sovietice în domeniul proiectării agricole, atră-

gînd însă atenția asupra pericolului aplicării mecanice a soluțiilor sovietice față de condițiile de climă și teren, diferite în țara noastră.

★

Referatul prezentat de *conf. arh. I. Ghica-Budești* a expus principalele metode și mijloace de a realiza economii în sectorul agricol, subliniind în primul rînd faptul că: «Economii nu urmăresc numai reducerea imediată a cheltuielilor, consumurilor specifice și volumelor de muncă, dar și restrîngerea acestora pe întreaga durată de folosință a obiectului unei investiții, fără a stînji totuși satisfacerea maximă, în timp, a necesităților obiectului respectiv».

Pentru a putea contura mai precis metodele și mijloacele de a realiza economii în sectorul agricol, se scoate în evidență specificul producției agricole și organizării acestei producții; spre deosebire de industrie, agricultura folosește pămîntul, nu numai ca bază de operație în spațiu, ci și ca mijloc de producție, care intervine direct în procesul de producție; în plus, în agricultură, teritoriul «uzinal» al unei unități de producție, nu este limitat la curtea gospodăriei, ci se întinde pe tot terenul acesteia, în cîmp. Referatul a arătat modul în care, examinînd critic tema și colaborînd strîns cu specialiștii în organizarea teritoriului, arhitectul poate contribui la alcătuirea unei teme juste, ferite de gigantomania semnalată de primul referat (în mai multe cazuri de sistematizare a G.A.S.-urilor), pentru realizarea unor economii masive: «Așadar, o bună și economică alegere a amplasamentelor și obiectivelor de construit, o justă eșalonare a etapelor de construcție, strîns legată de operația de organizare a teritoriului — atît în înțelesul strict agricol, cît și în înțelesul larg al acestei noțiuni — nu poate fi realizată decît prin colaborarea între specialiștii agrotehnicieni și arhitecți. Dar, așa cum organizarea zonei industriale a unui oraș, nu poate fi ruptă de orașul și teritoriul învecinat, organizarea unei gospodării agricole privită în unitatea centrelor sale de producție cu terenurile sale agricole, nu poate fi despărțită nici ea de organizarea terenurilor și satelor învecinate, și aceasta cu atît mai puțin cînd moșia gospodăriei este alcătuită din trupuri răzlețe.

Numai găsind o modalitate de cuprindere a problemelor într-un cadru care să depășească cu mult limitele înguste ale obiectelor unei singure gospodării, pot fi coordonate și utilizate la maximum investițiile în agricultură, pot fi obținute economii masive în construcții».

O metodă eficace, în faza actuală, pentru reducerea investițiilor și stabilirea unei ordine de urgență în realizarea acestora, este rezolvarea sistematizărilor teritoriale la eșalon re-

gional sau raional, deci în cadrul unor hotare geografice naturale.

Referatul a arătat că se pot, de asemenea, obține mari economii în cazul aglomerațiilor existente, remodelate și organizate mai temeinic, mărindu-se densitatea construcțiilor prin introducerea de noi locuințe individuale pe loturi reduse ca suprafață la limite raționale. În cazul aglomerațiilor noi, amplasarea construcțiilor necesare se va face în legătură cu satele existente, diferențiind cu grijă regimul de locuințe răsfirate pe loturi individuale pentru muncitorii proveniți din mediul rural, de regimul de locuințe în blocuri, pentru tehnicienii și cercetătorii proveniți din mediul urban (pentru a se obține astfel o reducere importantă a cheltuielilor pentru lucrări edilitare).

În legătură cu sistematizarea centrelor de producție propriu-zise, investițiile pot fi reduse la strictul necesar al volumului de construcții de producție și al terenului ocupat de construcții.

★

Constatînd că: «numai un grajd bine luminat, bine ventilat, igienic, adăpostind vitele de frig, arșită și reverberații, este un grajd economic, căci în alte condiții vitele vor fi secerate de epizootii sau vor tînji, vor consuma hrană multă pentru a rezista la frig și caloriiile consumate vor fi pierdute pentru producția de carne, lapte și grăsimi necesare omului», și că «numai o magazie în care recoltele se pot păstra nevătămate, va asigura conservarea fără pierderi a stocului de semințe pentru noua recoltă», referatul subliniază faptul că economiile în investiții și în exploatarea construcțiilor trebuie urmărite paralel, astfel încît, colaborînd strîns cu constructorii ingineri și cu tehnologii, arhitecții să poată asigura agriculturii clădiri bine amplasate, bine distribuite, bine condiționate, durabile și economice.

Amintindu-se metodele de proiectare și execuție în măsură să asigure îndeplinirea într-un ritm foarte viu a investițiilor, se arată și condițiile care trebuie îndeplinite pentru a se realiza în mod real economii prin utilizarea lor: tipizarea proiectelor de clădiri, tipizarea elementelor și detaliilor de construcție și prefabricarea lor, mecanizarea șantierelor.

În ceea ce privește folosirea proiectelor tip, se arată necesitatea ca pentru fiecare obiect principal să se aleagă o serie diferențiată de capacități, astfel încît să nu se mai utilizeze proiecte supradimensionate (cum este cazul administrației pentru S.M.T.-urile de 64 de tractoare, care este utilizată și pentru S.M.T.-urile de 32 de tractoare); să se stabilească precis tipurile de unități pentru principalele ansambluri agrozootehnice (de exemplu S.M.T.-uri

de 50, 75, 100 de tractoare sau de 30, 60 de tractoare); să se determine precis toate clădirile care intră în alcătuirea fiecărui tip de unitate, etc.

În ceea ce privește prefabricarea elementelor de construcție, este necesar să se reducă sub 1000 kg greutatea prefabricatelor utilizate la remize, grajduri și ateliere mecanice; să se revizuiască domeniul de aplicare a prefabricatelor (renunțându-se, de exemplu, la construirea acoperișurilor la grajdurile de vite cu chesoane grele, care necesită în plus o izolație termică scumpă și greu de procurat); să se adâncească principiile sau chiar să se adopte sistemele de construcție realizate la grajduri și remize de către constructorii din R.S.S. Ucraineană care au dimensionat prefabricatele, nu arbitrar, ci ținând seama de elementele funcționale caracteristice clădirii (1,25 m lățimea standului la grajdul de vaci), adoptând pentru elementele importante ale scheletului trei tipuri de piese simple, în greutate maximă de 500 kg, care permit o adaptare la deschideri și înălțimi variate.

★

Referatul «Proiectarea clădirilor și ansamblurilor agrozootehnice, importantă problemă de arhitectură», prezentat de *prof. arh. L. Adler*, a expus câteva probleme relative la plastica acestor clădiri și ansambluri. Constatând că deși: «La sate ca și la orașe, arhitecții pot și trebuie să exprime prin imagini arhitecturale procesul nașterii omului nou și a lumii noi creată de el»... «majoritatea colegilor noștri și în special arhitecții cei mai buni se dezinteresează de această problemă», referatul semnalează «necesitatea revizuirii atitudinii greșite a acestor tovarăși, necesitatea ca ei să studieze documentele de partid, proiectul de Directive ale celui de al II-lea Congres al P.M.R. și, în același timp, necesitatea de a se depune un efort susținut din partea Uniunii Arhitecților pentru a-i mobiliza în jurul problemelor complexe și specifice ale construcțiilor și ansamblurilor agrozootehnice».

Vorbind despre aspectul plastic al construcțiilor agricole, referatul a arătat că: «Noi trebuie să ridicăm clădiri și ansambluri în mediul sătesc, care să fie frumoase prin simplitatea și sobrietatea lor, prin gruparea rațională a clădirilor în compoziții armonioase. Forma aceasta, proprie destinației lor, trebuie să asigure folosirea judicioasă a materialelor locale, a elementelor prefabricate, asigurând condiții de viață și de lucru optime. Aceste clădiri pot și trebuie să fie frumoase; fără a deveni arhaizante sau împoțonate».

În legătură cu plastica acestor construcții s-a arătat că trebuie să dispară cu desăvârșire înțelegerea estetizantă, unilaterală, a arhitec-

turii și subaprecierea industrializării construcțiilor și s-a subliniat faptul că «prelucrarea creatoare a formelor arhitecturii populare își găsește unul din cele mai potrivite cîmpuri de aplicare în aceste clădiri, dintre care multe sînt apropiate ca formă, ca specific și uneori chiar ca dimensiuni, de tradițiile artistice ale creațiilor populare».

Referatul a analizat apoi pe rînd elementele de bază ale arhitecturii agricole: satul, ansamblurile și clădirile și a schițat modul cum poate arhitectul să abordeze rezolvarea lor.

În concluzie, s-a subliniat necesitatea de a se începe studiarea științifică a creației populare din diferitele regiuni ale țării noastre, antrenînd în acest scop cele mai bune forțe ale arhitecturii noastre, cum și necesitatea combaterii concepțiilor greșite după care construcțiile din mediul rural s-ar situa în afara arhitecturii sau după care metoda tipizării și prefabricării ar împiedica manifestarea măiestriei în arhitectură.

★

Pe baza problemelor ridicate și analizate de referate, participanții la plenară — arhitecți, ingineri constructori, agronomi și zootehnicieni — au luat în mare număr cuvîntul, dezvoltînd în cursul discuțiilor problemele analizate în referate sau ridicînd alte probleme ale proiectării ansamblurilor și construcțiilor agrozootehnice.

Arh. N. Sburcu, semnalînd că referatele nu au insistat în suficientă măsură asupra laturii practice constructive a problemei și, în special, asupra metodelor și materialelor de construcție și prefabricatelor, și-a exprimat părerea că materialele ce se vor utiliza la execuția construcțiilor agricole și a locuințelor, în special la ziduri, ar trebui să fie studiate de la caz la caz, după regiune, iar prefabricatele, produse într-o primă fază în fabrici înființate pe regiuni, să fie utilizate deocamdată numai pentru acoperire și sub forma cîtorva tipuri care să nu depășească în greutate 500 kg, urmînd ca abia mai tîrziu să folosim soluții originale și pe o scară din ce în ce mai largă.

Pentru a se putea găsi soluții din ce în ce mai bune pentru materiale este necesar — a arătat vorbitorul în continuare — ca institutele de cercetări de specialitate să primească teme concrete și în activitatea lor să fie atrași arhitecți, ingineri și constructori. Referindu-se la referatul *prof. arh. L. Adler*, vorbitorul și-a exprimat acordul față de «chemarea de a ne preocupa cît mai mult de problemele de economie și de bună rezolvare a planurilor, renunțînd la împodobirea excesivă și nepotrivită a fațadelor».

În legătură cu proiectarea centrelor mecanice agricole, *arh. P. Manu* a semnalat faptul că C.S.A.C. a cerut și a impus oarecum folosirea

acelorași prefabricate utilizate la celelalte construcții agricole, împiedicându-se astfel utilizarea prefabricatelor din cataloagele obișnuite ale Ministerului Construcțiilor și limitînd prin aceasta posibilitățile de rezolvare plastică. Vorbitorul a subliniat, de asemenea, necesitatea renunțării la tipurile de prefabricate de peste 2000 kg cu care se lucrează astăzi la noi, precum și avantajele folosirii în comun a unor instalații de către unitățile agricole cu alte industrii locale.

Semnalînd importanța întrebuintării largi a materialelor locale (prin care se reduce prețul de cost, se degreveză sectorul socialist de producere a materialelor de construcție și se face posibilă aprovizionarea cu restul materialelor), *arh. V. Smighelschi* a făcut cîteva observații asupra soluțiilor constructive adoptate în proiectele prezentate. Vorbitorul a arătat că, în afară de folosirea pămîntului stabilizat în blocuri prefabricate și a stufului și șitei pentru învelitori, lipsesc materiale de tavane bune izolante termice, întrebuintate în simplele construcții rurale locale. Apar, dimpotrivă, unele detalii de plafoane de grajduri, în care izolarea termică este obținută prin panouri de stufit de 5 cm — a cărui fabricație este încă insuficientă — atîrnate de tiranții chesoanelor de acoperiș și prin vată minerală — material extrem de scump — în straturi de 6-10 cm grosime. În privința mecanizării șantierelor, nu s-a trecut încă de la simpla prefabricare a unor elemente, la turnarea pereților — în cofraje demontabile — fie din pămînt stabilizat, fie din beton macroporos, un material foarte indicat. S-a pornit, în general, în mod greșit de la o construcție prefabricată în ultima fază, adică fundații prefabricate, stîlpi prefabricați, etc., în loc ca — tocmai pentru a se putea întrebuinta materialele locale — să se pornească în rezolvarea constructivă (așa cum a făcut ISPROR) de la soluțiile constructive tradiționale, la care să se aplice prefabricatele cele mai indicate.

Ing. P. Vernescu a făcut cîteva observații critice asupra modului cum s-a rezolvat pînă acum problema prefabricatelor. El și-a exprimat părerea că structurile prefabricate trebuie să urmărească mai îndeaproape condițiile oferite de fiecare tip de construcție (adoptîndu-se, de exemplu, rezolvări diferite la grajduri, unde zidul gros necesar pentru izolarea termică poate fi și portant, față de remize unde, pereții putînd fi simple panouri prefabricate, este mai rațională o soluție cu stîlpi în dreptul pereților). În legătură cu problema învelitorii, vorbitorul a arătat că, deoarece ne lipsesc deocamdată plăcile ondulate de azbociment, s-ar putea utiliza panouri ușoare prefabricate, plăci duble de azbociment (înglobînd între ele izolantul) sau panouri duble de stufit.

Folosindu-se de exemple luate din practica proiectării și sistematizării construcțiilor agri-

cole, *arh. I. Vogel* a făcut analiza unor lipsuri existente în organizarea proiectării în acest sector: lipsa coordonării și cooperării între diferitele sectoare de proiectare (sistematizarea regională, organizarea teritoriului, proiectarea așezărilor satești și a sediilor de producție); forțele insuficiente ale proiectării în acest domeniu; faptul că C.S.A.C. nu și-a exercitat atribuțiile printr-un sprijin permanent și o îndrumare organizată, mulțumindu-se uneori cu rolul de organ de avizare; lipsa unor norme de amplasare a construcțiilor pe teren neagricol, a unor norme, specifice condițiilor mediului rural, de aplicare a măsurilor antiincendiar, a unor instrucțiuni cu privire la fazele de proiectare și conținutul lor specific, adaptat sistematizărilor agricole, a unor norme zooveterinare, etc.; faptul că proiectantului îi revine sarcina de a lămuri multiple contradicții și probleme încă neclarificate; lipsuri existente încă în proiectele tip; lipsa unei cooperări între proiectant, organele de avizare și executant; lipsa unui schimb de experiență activ pe linie de creație cu specialiștii sovietici și cu cei din țările de democrație populară.

El a propus, în concluzie, o serie de măsuri organizatorice și tehnice care să asigure remedierea acestor lipsuri.

Referindu-se la unele exemple, pozitive și negative, de construcții agricole, *arh. V. Gavrilescu*, arhitect șef al Orașului Stalin a subliniat unele lipsuri ale referatelor și necesitatea ca arhitecții să meargă pe teren și să studieze, atît viața țăranilor pentru care sînt chemați să proiecteze și să construiască, cît și condițiile ce trebuie asigurate animalelor pentru care construiesc adăposturi.

Vorbitorul și-a exprimat părerea că lotul pentru o locuință individuală ar trebui să fie între 1200—1500 m², pentru a putea cuprinde și o grădină.

Arh. I. Grigorescu a semnalat lipsa unei documentări corespunzătoare referitoare la proiectarea și sistematizarea construcțiilor agricole (lipsă datorită în bună parte unei doze de pasivitate a institutelor de proiectare, care s-au mulțumit numai să introducă în proiecte o serie de recomandări ale C. S. A. C.); el a ridicat și problema precizării temelor program, deoarece au fost cazuri cînd beneficiarul a schimbat dotația — piesa principală a temei — de 2—3 ori în decursul cîtorva săptămîni.

Problema contactului permanent cu terenul al arhitecților, inginerilor constructori și al celorlalți specialiști care lucrează în domeniul construcțiilor agrozootehnice a fost ridicată, sub diversele ei aspecte și repercusiuni asupra proiectării și executării acestor construcții, de *prof. ing. A. Bocancea*, care a ilustrat printr-o serie de exemple luate din practică unde duce necu-

noașterea de către proiectanți a realităților de pe teren.

Pentru rezolvarea acestei probleme, vorbitorul a propus descentralizarea pe regiuni a proiectării și sistematizării construcțiilor agricole și în același timp întărirea serviciilor de construcții de pe lângă direcțiile agricole ale sfaturilor populare regionale și de pe lângă trusturile GOSTAT, măsuri care vor ușura, atât folosirea materialelor locale, cât și utilizarea experienței și a tradițiilor meșterilor locali.

Pentru îmbunătățirea activității de creație în domeniul construcțiilor agricole, vorbitorul a arătat că, pe lângă remedierea unei serii de lipsuri (la Institutul de arhitectură, cursul de construcții agrozootehnice se predă un singur semestru; documentarea există numai în bibliotecile institutelor din București fără a fi difuzată; documentația sovietică în acest domeniu nu este suficient cunoscută, etc.), este necesară realizarea unei strânse colaborări între toate forțele care lucrează în acest sector: diferiți specialiști din proiectare, institutele de învățământ superior de specialitate, Uniunea Arhitecților, A.S.I.T., etc.

Referindu-se la locuințe, vorbitorul a relevat că proiectele prezentate nu corespund felului de viață al oamenilor din vestul țării, pentru care vor trebui întocmite proiecte de locuințe cu bucătării și camere mai spațioase, cu accese mai comode la pod, cu degajamente mai largi, etc.

Luînd cuvîntul, *prof. ing. N. Drogeanu* a semnalat unele lipsuri ale referatelor; astfel, n-au fost analizate problemele concrete pe care proiectele prezentate le vor pune pe șantier în anul 1955; n-au fost luate suficient în considerare o serie de probleme legate de funcționarea, de confortul și de utilizarea construcțiilor (de pildă, problema încălzitului, problema combustibilului, problema sobelor, a pompelor tip de alimentare cu apă a diverselor unități); în discutarea materialelor de construcție s-a pornit de la ideea greșită că în diferitele unități toate clădirile se vor executa cu aceleași materiale de construcție, fără să se arate că, dimpotrivă, construcțiile acoperite în această primă etapă cu țigle vor trebui să se armonizeze cu construcțiile pe care, într-o viitoare etapă le vom putea acoperi cu azbociment.

Ridicînd în continuare problema folosirii materialelor locale în combinație cu elementele prefabricate, vorbitorul s-a referit la un singur articol (deși soluția poate fi extinsă și la altele), la planșee, și a propus folosirea unor planșee din grinzi de beton prefabricate sau grinzi de vergele sudate — ca elemente principale de rezistență — și cusaci cu șomoioage de paie sau șipci — ca elemente de umplură — arătînd că aceste planșee oferă avantajul unei greutate

mai mică a elementelor prefabricate, a unui consum mai mic de fier beton și ciment, etc.

Problema legăturii proiectanților cu șantierul a fost reluată de *arh. N. Florescu*, care a propus ca C.S.A.C. și Uniunea Arhitecților să facă eforturi pentru a crea posibilități de a se merge pe șantiere mai des și în mod organizat. În continuare, vorbitorul a mai făcut o serie de propuneri: proiectele tip pentru agricultură să se execute într-un institut centralizat, care să rezolve toate problemele; Uniunea Arhitecților să colaboreze cu A.S.I.T. pentru studierea posibilităților de a se utiliza materiale noi de construcție, etc.

Referindu-se la problema execuției diferitelor construcții din unitățile agrozootehnice, *ing. M. Anastasescu* a semnalat o serie de inconveniente pe care lipsa de coordonare a proiectării le-a provocat execuției: astfel, în cadrul aceluiași complex, prin introducerea proiectelor refolosibile, s-a ajuns la o varietate nejustificată a tipurilor de uși și ferestre, a dimensiunilor coșurilor de ventilație, a deschiderilor fermelor (cu variații între 30—50 cm, de la obiect la obiect), a pardoselilor, etc.; în cadrul mai multor complexe diferite se adoptă sisteme constructive și deschideri diferite, deși ele ar fi putut fi aceleași (permițînd astfel o centralizare a prefabricatelor și dirijarea lor mai ușoară); în proiectele refolosibile nu s-a ținut seama de succesiunea capitolului de lucrări pe cicluri impuse de o tehnologie bazată pe brigăzi de specialitate, eventual mobile (astfel încît echipa de zidari trebuie să se întoarcă, după montarea planșeului, pentru executarea zidăriei dintre planșeu și șarpantă, etc.); piesele prefabricate din beton armat aveau în primele proiecte o varietate mare a tonajului, între 2000—2500 kg, imobilizînd astfel pe fiecare șantier utilajul de tip greu, etc.

Vorbitorul a făcut o serie de propuneri pentru remedierea acestor lipsuri.

În problema temelor de proiectare, *prof. arh. H. Maicu* a semnalat exagerarea programelor, precum și cerințele contradictorii și exagerate ale tehnologilor de specialitate și a propus, pentru remedierea acestor lipsuri, formarea unei comisii de specialiști ai instituțiilor interesate, care să lucreze sub îndrumarea Academiei R.P.R. și să răspundă față de guvern pentru amplasarea programelor și pentru condițiile cerute de diferitele procese tehnologice.

Bazîndu-se pe o serie de exemple concrete, vorbitorul a relevat faptul că se planifică investiții foarte mici în lucrări a căror valoare finală este foarte mare (fără ca măcar să se arate succesiunea investițiilor din anii următori) și a propus să se întocmească pentru fiecare investiție un plan de perspectivă în vederea asigurării continuității execuției și organizării acesteia.

Ca o lipsă a C.S.A.C., vorbitorul a semnalat faptul că nu s-a realizat încă profilarea și încădrarea justă a institutului de specialitate I.P.A.S., care din punct de vedere numeric și calitativ nu corespunde sarcinilor pe care le are.

Arh. C. Marinescu, arhitect șef al regiunii București, a semnalat o serie de lipsuri legate de proiectarea unităților agricole din cuprinsul acestei regiuni: amplasarea unei mari gospodării colective în zona inundabilă a Oltului; faptul că nici unul din proiectele pentru S.M.T.-uri nu indică poziția acestora față de centrele aglomerate cele mai apropiate, față de punctul de concentrare economică cel mai apropiat, față de distanța pînă la șosea sau pînă la calea ferată; în proiectarea rețelei de unități agricole ale regiunii nu apar depozitele, iar centrele de achiziționare nu mai sînt suficiente pentru recolta mereu crescîndă; departamentele interesate nu se preocupă ca rețeaua căilor de comunicație ferate și rutiere să corespundă noii orientări economice a regiunii; în cuprinsul regiunii București, clădirile social-culturale și de locuințe ale G.A.S.-urilor și S.M.T.-urilor formează grupări izolate (de care țărănimea muncitoare nu poate beneficia în cea mai mare măsură), în loc să se sudeze cu centrele existente, etc.

În încheiere, *arh. C. Marinescu* a atras atenția asupra necesității ca arhitecții să se preocupe de conservarea unor vechi conace sau castele, valoroase monumente de arhitectură, care, înglobate în gospodării agricole de stat, au fost transformate sau au fost lăsate în ruină. În privința proiectelor de locuințe, vorbitorul a arătat necesitatea ca aceste locuințe să corespundă modului de viață al oamenilor muncii și să se înscrie în specificul regiunii.

Luînd cuvîntul, *arh. I. Glückman* a ridicat problema lipsei de coordonare între proiectele diferitelor institute care au sarcina proiectării construcțiilor agricole: ISPROR, I.P.C.I. și I.P.A.S. (lipsă ilustrată prin exemplul proiectelor pentru administrație și cantină, care sînt proiectate de ISPROR cu arhitecturi diferite și sînt folosite în planurile generale de S.M.T.-uri proiectate de I.P.C.I. ca elemente simetrice pentru a marca axa de intrare), și problema redactării tehnice corespunzătoare a proiectelor.

Inginer D. Zănă a ridicat diferite probleme de lucrări edilitare legate de amplasarea unităților agricole: alimentarea cu apă, scurgerea și evacuarea apelor uzate, etc.

Cîteva probleme legate de arhitectura de interior și mobilierul locuințelor și clădirilor social-culturale și administrative de pe lîngă unitățile agricole au fost ridicate de *arh. L. Csillag*.

Medicul veterinar D. Rusu a expus pe scurt principalele reguli zootehnice și caracteristicile funcțiunilor organice animale care impun anumite condiții de mediu (de climatologie), de

ordin sanitar privind întreținerea, posibilitățile de dezinfecție și asigurarea unei stări sanitare veterinare corespunzătoare; condițiile de igienă ce trebuie asigurate îngrijitorului, doctorului veterinar și zootehnicianului ce lucrează în aceste construcții; condițiile salubre de conservare și prelucrare în aceste construcții a produselor de origine animală, etc. Vorbitorul a subliniat importanța cunoașterii și a realizării acestor condiții — alături de zootehnicianul care trebuie să folosească aceste construcții — și de către arhitectul și inginerul care proiectează și execută aceste construcții și necesitatea formării unor colective care să fie competente să rezolve sub toate aspectele problemele construcțiilor zootehnice.

Referindu-se la problema prefabricatelor, *arh. Gh. Sebestyen* a arătat, pe baza analizei soluțiilor constructive adoptate la proiectele tip pentru clădirile social-culturale, că șarpanta prefabricată din beton costă cu 100—150% mai scump decît cea de lemn (metrul cub de lemn fiind înlocuit cu cca 140 kg oțel și 370 kg ciment); la planșeele de beton armat din elemente prefabricate, metrul cub de lemn este înlocuit cu cca 300—400 kg oțel și 1400—1700 kg ciment, costul planșeului crescînd cu 300—400%; la planșeele de beton armat monolit, metrul cub de lemn este înlocuit cu 200—300 kg oțel și 800—1200 kg ciment, realizîndu-se astfel un consum mai redus de oțel și ciment decît la prefabricate, costul planșeului fiind cu 250—300% mai scump decît planșeele de lemn. El a propus ca, paralel cu soluțiile cu prefabricate, să se adopte și soluțiile constructive din beton armat monolit, cu cofraje special proiectate pentru a putea fi folosite de 30—50 de ori.

Arh. Al. Klein, arhitect șef al regiunii Baia-Mare, a propus ca proiectele tip pentru diferitele grajduri să se facă cu capacități mai variate, pentru a răspunde necesităților reale diferite ale unităților zootehnice; de asemenea, să se alcătuiască și proiecte tip pentru sere de răsaduri, atît de necesare gospodăriilor agricole colective. Vorbitorul a mai propus ca la direcțiile regionale agricole să fie repartizați și tehnicieni constructori.

Semnalînd faptul că, în afara proiectelor mari pentru diferitele unități agricole, serviciile tehnice de proiectare au de proiectat o mulțime de obiecte mici și răspîndite, care afectează investiții la fel de mari ca și pentru noile G.A.S., G.A.C. și S.M.T., *arh. St. Păunel*, arhitect șef al orașului Iași, a ridicat problema întăririi acestor servicii cu un număr suficient de tehnicieni calificați și dotarea lor continuă cu proiecte tip, pentru ca aceste servicii să poată face față sarcinilor de plan ce le revin pe anul 1955.

În continuarea discuțiilor au mai luat cuvîntul și alți vorbitori, semnalînd diferite lipsuri și probleme ale proiectării ansamblurilor și construcțiilor agricole.

Concluziile plenarei a III-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R.

A. — Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R., întrunită în zilele de 10 și 11 decembrie 1954, a dezbătut sarcinile care stau în fața arhitecturii din țara noastră, în lumina proiectului de Directive ale Congresului al II-lea al P.M.R. pentru dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani. În scopul lichidării rămănerii în urmă a agriculturii și a dezvoltării ei, proiectul de Directive ale Congresului al II-lea al P.M.R. prevede măsuri de o mare importanță a căror îndeplinire necesită mobilizarea eforturilor constructive ale întregului popor muncitor. Printre aceste măsuri este prevăzută investirea unor sume însemnate pentru realizarea construcțiilor necesare ridicării producției agricole și a nivelului de viață al oamenilor muncii din agricultură.

De aci rezultă sarcina deosebit de însemnată a arhitecților de a elabora la timp și la o valoare tehnică și de creație ridicată, proiectele necesare pe baza cărora agricultura țării noastre, în dezvoltarea pe calea socialismului, să fie înzestrată cu clădiri și ansambluri de producție, administrative și social-culturale.

★

Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților, analizând activitatea arhitecturală în domeniul agriculturii, a dezbătut un mare număr de probleme ale arhitecturii agricole și a indicat mijloacele pentru rezolvarea lor. Lucrările plenarei au fost deosebit de fructuoase și ele reprezintă un ajutor pentru proiectanți în îndeplinirea sarcinilor lor. Referatele expuse, precum și discuțiile la care au participat un mare număr de arhitecți, ingineri constructori, ingineri agronomi și zootehnicieni, medici veterinari și alți tehnicieni, au arătat că arhitecții și ceilalți tehnicieni sînt din ce în ce mai interesați de problemele arhitecturii în general și ale arhitecturii agricole în-deosebi, și-au exprimat hotărîrea lor de a-și înmulți eforturile pentru a contribui din plin la ridicarea agriculturii, la creșterea nivelului de trai al celor ce muncesc, la construirea socialismului în țara noastră sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Dezbaterile plenarei a III-a a Uniunii Arhitecților au subliniat că activitatea arhitecților pentru realizarea construcțiilor agricole este o parte însemnată a creației arhitecturale. Însemnătatea activității arhitecturale în domeniul agricol constă, înainte de toate, în aceea că ea are ca scop înzestrarea sectorului socialist al agriculturii și prin aceasta contribuie la ridicarea agriculturii, la creșterea nivelului de trai al celor ce muncesc și la dezvoltarea economiei noastre naționale. Creînd lucrări arhitecturale necesare agriculturii, arhitecții au de rezolvat probleme complexe și deosebit de importante: funcționale și de exprimare arhitecturală, probleme tehnice și economice. De aceea acestei părți a creației arhitecturale trebuie să i se acorde cea mai mare atenție și preocupare din partea arhitecților precum și din partea forurilor de arhitectură și a altor organe și organizații interesate.

★

B. — Referatele expuse și discuțiile care s-au desfășurat în cadrul plenarei a III-a a Uniunii Arhitecților au scos în evidență unele succese obținute mai ales în ultima vreme în domeniul arhitecturii agricole.

Astfel, pînă în prezent în unitățile socialiste ale agriculturii au fost realizate numeroase construcții care deservesc producția agricolă și viața muncitorilor agricoli și a țăranilor muncitori, ca: ateliere și remize pentru tractoare și alte mașini agricole, grajduri și alte adăposturi pentru animale, hambare și magazii, clădiri pentru cercetări științifice, clădiri administrative, locuințe de diferite tipuri, cămine culturale, etc.

S-a trecut de la proiecte de ansamblu pentru S.M.T.-uri, dezvoltate pe suprafețe de aproape 20 ha, la proiecte care prevăd 10 ha, 8 ha și chiar 6 ha, făcînd posibilă astfel redarea de importante suprafețe de teren agriculturii, fără a prejudicia buna funcționare a unităților respective.

Unele rezultate obținute în elaborarea proiectelor tip pentru clădirile social-culturale în 1954 sînt remarcabile atît în ceea ce privește alcătuirea planului și satisfacerea funcțiunilor

respective cît și în privința aspectului ordonat al construcțiilor și a încercărilor de a spori adaptabilitatea proiectelor tip prin elaborarea de variante.

★

C. — Plenara a III-a a arătat însă că, pe lângă unele succese, activitatea arhitecturală în domeniul agricol are încă numeroase lipsuri și greșeli a căror lichidare urgentă este absolut necesară pentru a putea face față sarcinilor indicate de partid și guvern.

În primul rînd s-a subliniat în plenară faptul că activitatea de tipizare n-a fost suficient de susținută pentru a face față problemelor, atît cantitativ cît și calitativ. Planul de proiecte tip pentru agricultură n-a fost îndeplinit decît în mică măsură.

Temele de proiectare au fost de cele mai multe ori neclare sau tîrziu întocmite. Nu s-a acordat suficientă importanță elaborării judicioase a unor teme juste.

Majoritatea S.M.T.-urilor în dezvoltare sînt o aglomerare de clădiri în care procesul de producție se desfășoară anevoios și al căror aspect este cu totul nesatisfăcător. În multe locuri, așezarea dezordonată a clădirilor existente, planificarea greșită a investițiilor, lipsa de experiență a unor proiectanți, etc. au dus la soluții nesatisfăcătoare.

La alte unități, distanțele dintre clădiri sînt prea mari, terenul este fărîmițat și compoziția de ansamblu neunitară.

Și în proiectarea gospodăriilor agricole de stat pot fi întîlnite astfel de lipsuri. La aceste unități dezvoltate pe mai multe secții, adeseori foarte depărtate între ele, greșelile provenite în special din lipsa prevederilor generale de ansamblu capătă un caracter și mai ascuțit, ca de pildă la G.A.S. Recaș sau G.A.S. Moțaței, întinse pe zeci de kilometri.

Lipsind din munca de proiectare și de îndrumare preocuparea continuă de a reda cît mai mult teren pentru agricultură, printr-o judicioasă organizare interioară, prin studiul atent al funcțiunilor și prin revederea unor normative depășite, cît și grija de a găsi și experimenta cît mai multe materiale și fabricate noi, s-a ajuns adeseori la elaborarea de soluții locale și de moment, necorespunzătoare nevoilor. De multe ori au lipsit îndrumările categorice și date la timp, a lipsit coordonarea între forurile interesate și colaborarea între diferiți tehnicieni, au lipsit normativele, iar documentarea incompletă care a existat a fost folosită insuficient sau formal. N-a existat preocuparea de rezolvare pe plan regional sau raional a sistematizărilor de ansamblu, iar ansamblurile și centrele necesare agriculturii n-au fost înglobate în aceste planuri de ansamblu. Implicit, n-a existat grija de a

face ca satele să beneficieze de clădirile și dotările unităților agricole dezvoltate în apropiere.

O cauză importantă a lipsurilor și greșelilor constă în aceea că colectivele de proiectare a construcțiilor agricole au fost lipsite de cele mai multe ori de aportul proiectanților cei mai valoroși.

În general trebuie precizat că aproape toate unitățile care răspund de realizarea construcțiilor pentru agricultură: Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții, Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Ministerul Construcțiilor, Ministerul Industriei Materialelor de Construcție, Uniunea Arhitecților, Comitetul de Stat al Planificării, etc. au subapreciat acest domeniu de activitate și au început să se ocupe cu seriozitate de aceste probleme, mai ales în urma hotărîrilor plenarei C.C. al P.M.R. din august 1953.

★

D. — Din dezbaterile plenarei a reieșit o serie de sarcini importante care stau în fața arhitecților, a tehnicienilor, a forurilor de îndrumare a proiectării, a organelor conducătoare ale execuției și a departamentelor titulare de investiții, în vederea lichidării lipsurilor, a realizării în bune condiții a construcțiilor necesare agriculturii.

Principalele măsuri de luat sînt legate de următoarele preocupări principale:

1 — *Atitudinea justă față de problema construcțiilor pentru agricultură.*

În primul rînd, trebuie obținută prețuirea justă a acestei probleme de către toți proiectanții și de către forurile de care depinde rezolvarea lor, și mai ales de către Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții, Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Uniunea Arhitecților, Asociația Științifică a Inginerilor și Tehnicienilor, Ministerul Construcțiilor, etc. În ceea ce privește proiectarea arhitecturală trebuie părăsită poziția de minimalizare a importanței proiectării construcțiilor pentru agricultură, de considerare a lor drept proiectări arhitecturale minore sau chiar în afara realizărilor de arhitectură.

Este necesar ca institutul de proiectare al Ministerului Agriculturii și Silviculturii cît și alte institute de proiectare care lucrează pentru nevoile agriculturii să fie încadrate cu cei mai valoroși arhitecți, ingineri, tehnicieni.

Pentru lămurirea și îndrumarea proiectanților este foarte indicat ca Editura de stat pentru arhitectură și construcții, Editura tehnică, revista Arhitectura R.P.R., publicațiile direcțiilor de specialitate și alte publicații tehnice al M.A.S. să tipărească și să difuzeze în minimum de timp, material informativ și documentar atît pentru organele centrale cît și pentru cele locale agricole și de proiectare agricolă.

În afară de aceasta trebuie să fie întărite și organele locale cu proiectanți și tehnicieni capa-

bili. Institutele de proiectare și organele locale de proiectare trebuie să fie dotate cu tot materialul documentar necesar, cu seriile complete de proiecte tip, etc. pentru a le pune în situația de a face față solicitărilor curente: adaptarea proiectelor tip, amplasamente de obiecte și sistematizări locale pentru G.A.C., proiectarea construcțiilor agrozootehnice ale sfaturilor populare, supravegherea și îndrumarea lucrărilor locale.

Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții și ministerele tutelare ar trebui să studieze posibilitatea unor cursuri de informare și specializare a arhitecților și să găsească formele cele mai potrivite pentru a atrage mase largi de arhitecți spre cunoașterea problemelor agriculturii.

Pe de altă parte, în vederea formării cât mai complete și corespunzătoare a noilor cadre, Institutul de Arhitectură « Ion Mincu » și Școala medie de arhitectură trebuie să prevadă în planurile de învățământ formele adecvate de studiu legate de problemele agriculturii.

2 — *Îmbunătățirea proiectării.* Trebuie să se asigure proiectării premise certe, susținute de cercetări sistematice și multilaterale; aceste cercetări trebuie să fie concretizate în planurile generale de sistematizare a ansamblurilor micro-regionale și sătești, stabilindu-se mai întâi legăturile necesare între toate forurile interesate și colaborarea pe plan larg între tehnicieni, coordonând apoi acțiunile instituțiilor care elaborează diferitele părți ale acestor planuri de ansamblu.

Trebuie să se treacă de la fixarea centrelor agricole, bazată actualmente exclusiv pe considerente de agricultură, la amplasarea lor pe baza analizei amănunțite a unui ansamblu de date tehnico-economice importante, ca: rețelele de energie, de transport, de alimentare cu apă, rețeaua de comunicații, posibilitatea de legătură cu centrele populate (și respectiv posibilitatea acestora să beneficieze direct de dotările unităților agricole), posibilitățile de sporire a suprafețelor cultivabile prin lucrări de îndiguiri, canalizări, desecări, posibilitățile de depozitare a produselor, etc.

Pe baza acestor studii trebuie întocmite temele de proiectare.

Temele de proiectare trebuie să precizeze, pînă la amănunt, toate cerințele de satisfăcut în vederea unei funcționări corecte a unităților agricole; ele trebuie să reprezinte poziția cea mai avansată în problema respectivă ținînd seama totodată de realitățile noastre. Aceste teme, trebuie să se bazeze pe puncte de vedere admise de toți tehnologii din același domeniu de activitate, cît și pe acordul tuturor unităților interesate.

Pentru aceasta este necesar să se stabilească în primul rînd tipurile de unități agricole, dotația unităților agricole și schemele tehnolo-

logice respective, precizînd toate acestea în normative speciale elaborate de direcțiile de specialitate ale departamentelor interesate.

Trebuie lămurite totodată — prin grija Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții și a celorlalte foruri interesate — o serie de dispoziții contradictorii ale diferitelor organe de avizare, precum și punctele de vedere contradictorii în privința unor normative, ca de exemplu cele privitoare la gruparea funcțiunilor în interiorul aceleiași clădiri, la distanțele dintre clădirile ansamblului, etc.

De asemenea este de mare importanță ca prin grija C.S.A.C. să se elaboreze instrucțiuni referitoare la fazele de proiectare pentru construcțiile necesare agriculturii.

Paralel cu acțiunea de elaborare a temelor program trebuie începută, prin grija Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții și Uniunii Arhitecților, o largă acțiune sistematică de documentare referitoare la locuința din mediul rural.

Pentru a asigura realizarea la termen și în bune condiții a construcțiilor necesare agriculturii, este hotărîtor ca atît C.S.P. cît și departamentele (ca beneficiari sau constructori) să evite fărîmițarea investițiilor. Investițiile mari, desfășurate pe mai multe campanii trebuie astfel eşalonate încît sumele anuale să nu fie disproportionale față de amploarea șantierelor respective.

Pe de altă parte, această eşalonare trebuie să fie adusă la cunoștința institutelor de proiectare încă de la întocmirea planurilor de organizare a șantierelor, pentru a întemeia aceste planuri pe realități și a evita risipirea forțelor de proiectare, blocarea utilajului și pierderea de material.

★

O mare importanță pentru îmbunătățirea proiectării o are trecerea la o largă acțiune de elaborare de proiecte tip.

Considerînd numărul foarte mare de clădiri cu funcții la fel ce trebuie construite în toate părțile țării, dificilele condiții funcționale ce se pun acestor construcții, timpul scurt în care ele trebuie date în folosință, necesitatea reducerii costului lor, cît și calitatea ridicată din punct de vedere al comportării în exploatare și al aspectului, întreaga proiectare a construcțiilor pentru agricultură trebuie să devină proiectare de tipizate. Pentru aceasta este necesar să se întocmească de către C.S.A.C. și unitățile direct interesate, în primul rînd, schema generală a necesarului de proiecte tip, pe probleme, obiecte și urgențe. Acțiunea de elaborare de proiecte tip trebuie să cuprindă toate cele trei categorii de clădiri necesare agriculturii: clădirile pentru producție, locuințele, clădirile cu caracter social-cultural.

Pentru toate aceste trei feluri de construcții trebuie făcut încă foarte mult în ceea ce privește cantitatea și calitatea proiectelor tip.

Astfel în primul rând trebuie sporite posibilitățile de adaptare a proiectelor la diferite situații locale, atât din punct de vedere tehnic, cât și al aspectului, prin elaborarea de serii foarte complete. În special pentru locuințe vor trebui elaborate variante care să țină seama de tradițiile în materie de locuit și de experiența constructivă a viitorilor locatari, de caracteristicile muncii lor — pe meserii și activități — de materiale, de corespondența cu aspectul construcțiilor existente, etc. pentru a obține o mai mare valabilitate a proiectelor tip și respectiv o sporire a calității lor.

Este necesar ca proiectanții să vadă pe teren dificultățile în muncă, să priceapă prin studiu la fața locului realitatea funcțiilor și să nu eludeze importante chestiuni funcționale din cauza dificultăților de soluționare.

În activitatea de proiectare trebuie să se țină seama că prin majoritatea construcțiilor pentru agricultură, nu se îmbracă un simplu proces tehnologic ci se adăpostesc ființe vii, care au nevoie de cele mai bune condiții de trai pentru a putea produce. De aceea trebuie avut în vedere ca posibilitățile rezultate din dezvoltarea tehnicii constructive să servească efectiv la adăpostirea plantelor și animalelor, ferindu-ne să utilizăm — cu orice preț — soluții arhitecturale și constructive valabile pentru alte programe industriale, trecînd peste realitatea faptelor.

În general trebuie să se asigure — cît mai mult posibil — unificarea sistemelor constructive pentru partea de cazare, pentru cea de producție și pentru clădirile social-culturale. Aceste soluții constructive trebuie adoptate pe bază de documentare temeinică, în urma analizării în detaliu a bilanțurilor de materiale ale diferitelor variante și în concordanță cu balanța generală de materiale de construcție. Este bine ca forurile conducătoare ale proiectării să studieze posibilitățile de simplificare a proiectelor și devizelor, urmărind totodată îmbunătățirea redactării tehnice a proiectelor, înlăturarea necorespondențelor de cote — greșelile de construcție, etc.

În același timp, conducerea institutelor de proiectare trebuie să părăsească atitudinea de a merge pe linia celei mai mici rezistențe, acceptînd propunerile neprincipiale sau greșite ale beneficiarilor pentru a face față situației de moment, permițînd trimiterea în execuție a unor proiecte cu foarte slab nivel tehnic.

Tot în vederea îmbunătățirii proiectelor și a realizării lor în termenele de plan este necesar să se studieze la C.S.A.C. posibilitatea scurtării timpului de avizare — în general — pentru toate construcțiile necesare agriculturii și pentru toate fazele de avizare.

În afara tipizării clădirilor care intră în dotația unităților agricole de sine stătătoare este necesar să se elaboreze o serie de proiecte tip pentru clădirile agrozootehnice de pe lîngă sfaturile populare, cît și pentru unele sistematizări, minimale, în cadrul G.A.C.-urilor, proiecte cu care vor fi dotate unitățile de proiectare ale sfaturilor, așa cum s-a arătat anterior.

★

3 — *Materiale și procedee de construcție; execuția lucrărilor.* Construcțiile pentru sectorul agrozootehnic cer o alegere foarte atentă a materialelor, pentru a găsi pe cele mai indicate păstrării diferitelor produse, sau dezvoltării animalelor adăpostite în aceste clădiri și în același timp cele mai economice.

În această problemă este hotărîtor felul cum Ministerul Construcțiilor și Ministerul Industriei Materialelor de Construcții vor ataca problemele construcției agricole.

Este necesar ca Ministerul Industriei Materialelor de Construcții să pună la dispoziția proiectanților materialele care să răspundă cerințelor tehnologice speciale, părăsind poziția utilizării unui sortiment sărac de piese și elemente prefabricate, cu dimensiuni și greutăți nu totdeauna corespunzătoare rețelelor noastre de drumuri și mecanizării șantierelor respective, sau executate din materiale în general neindicate pentru adăpostirea animalelor.

În general prefabricatele utilizate trebuie astfel proiectate și alese, încît să se țină mereu seama de complexitatea problemei (materiale, mînă de lucru calificată, transport și utilaj de șantier), de nevoia ca acești factori principali să concorde în timp, pentru a nu duce la blocarea șantierelor.

Tot așa, pentru a promova real prin proiectare utilizarea prefabricatelor, trebuie să se țină seama de disponibilul de materiale de construcție principale (oțel, ciment) pentru a evita producerea de goluri în execuție prin imposibilitatea de a utiliza o serie de proiecte întocmite pe baza unui material nedisponibil.

Pe de altă parte trebuie să se treacă la experimentarea unui număr cît mai mare de materiale și sisteme de construcție, ca de pildă chesoanele sau alte piese similare executate din betoane termo-izolante, sisteme noi pentru realizarea șarpantei din piese ușoare (ferme, pane, contravîntuiri etc.) care să se poată monta cu macarale sau dispozitive simple, folosirea tufurilor pentru agregate, a materialelor silico-calcaroase, a argilelor stabilizate, etc.

Totodată forurile de conducere și de cercetări cît și proiectanții trebuie să caute fără întrerupere îmbunătățirea unor materiale și procedee sau adaptarea altora, pentru lucrările de construcție ale agriculturii ca de pildă: pardoseli

din deșeuri de bușteni, botți fără cofraje, procedee de ignifugare (pentru învelitorile de stuf, paie, lemn), posibilități de suprimare a podului prin studiul atent al termoizolării învelitorii, etc. împingînd studiul pînă la cele mai mici detalii, care din cauza numărului foarte mare de repetări ajung totuși importante surse de economie și premise de rapiditate în execuție.

De asemenea, este necesar să se înceapă fabricarea, la noi, a acelor materiale îndeobște cunoscute ca indicate pentru construcțiile necesare agriculturii sau experimentate recent în U. R. S. S. și în țările de democrație populară și în special a acelor materiale pentru care majoritatea condițiilor de trecere la fabricare sînt avansate, cum este de pildă situația pentru azbociment, zgură expandată, cărămidă de fațadă, etc.

În problema materialelor de construcție locale este necesar să se plece de la cunoașterea felului cantităților și posibilităților de punere în operă a acestor materiale, pentru a face realmente economii și a nu discredita ideea justă a utilizării lor. Aceste materiale trebuie utilizate în cea mai mare măsură, în formă de fabricate simple (prin mijloace locale), înlăturînd cu desăvîrșire din proiectare practica elaborării soluțiilor constructive pe baza unor materiale cunoscute ca materiale locale în general și care adeseori nu se găsesc de loc în unele regiuni.

Trebuie asigurat contactul arhitecților cu șantierul și îndrumarea și supravegherea eficace de către aceștia a lucrărilor.

Este în sfîrșit necesar ca prin acțiunile comune, ale Uniunii Arhitecților și A.S.I.T. să se asigure colaborarea cît mai strînsă între arhitecții și inginerii care lucrează în domeniul construcțiilor pentru agricultură, în special în vederea rezolvării multilaterale a problemei materialelor de construcție în domeniul agricol, pentru definirea celor mai avansate posibilități actuale de industrializare a construcțiilor și de mecanizare a șantierelor de construcții agricole în R.P.R., pentru garantarea — în variate condiții locale — a realizării la termen a construcțiilor.

★

E. — Uniunea Arhitecților din R.P.R., care are sarcina să contribuie la dezvoltarea arhitecturii, trebuie să dea o mai mare atenție arhitecturii agricole. În acest scop, Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților trebuie să ia măsuri pentru întărirea activității cercurilor Uniunii Arhitecților din I.P.A.S. și celelalte organizații de

proiectare care elaborează proiecte de construcții agricole și pentru mobilizarea arhitecților din aceste unități la îndeplinirea sarcinilor lor. În mod deosebit trebuie să se asigure ca cercurile Uniunii Arhitecților din institute să organizeze discuții temeinice asupra celor mai importante proiecte de construcții agricole, invitînd la aceste discuții tehnologii, inginerii constructori și alți specialiști, în scopul de a asigura îmbunătățirea permanentă a proiectelor și ridicarea nivelului creației.

Secția de îndrumare a creației în domeniul arhitecturii industriale și agricole a Uniunii Arhitecților trebuie să sprijine și să îndrumeze această activitate a cercurilor, iar la rîndul ei trebuie să organizeze periodic dezbateri asupra principalelor probleme de arhitectură agricolă, pe plan central, cu participarea arhitecților și a altor specialiști din diverse institute și organe.

Uniunea Arhitecților trebuie să contribuie la întărirea legăturii arhitecților cu realitățile vieții de la țară, la obținerea de către aceștia a cunoștințelor necesare despre procesul agriculturii și al vieții țărănimii muncitoare, pentru a putea elabora proiecte corespunzătoare. În acest scop ea trebuie să organizeze deplasări de studii ale arhitecților la țară și mai ales în S.M.T.-uri, G.A.S.-uri și G.A.C.-uri. În același timp, Uniunea trebuie să contribuie la înarmarea arhitecților cu aceste cunoștințe și prin asigurarea găsirii la biblioteca Uniunii a cărților, broșurilor, presei, fotografiilor și a altor materiale a căror consultare trebuie să devină o mai mare preocupare a arhitecților ca pînă acum.

Revista Arhitectura R.P.R., organ al Uniunii Arhitecților și al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții, trebuie să acorde mai multă importanță problemelor arhitecturii agricole, publicînd în coloanele sale articole, proiecte și fotografii și organizînd discutarea problemelor celor mai importante.

★

Plenara a III-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R. își exprimă convingerea fermă că arhitecții, împreună cu ceilalți specialiști și alături de oamenii muncii, vor face față sarcinilor importante care le stau în față și asigură Comitetul Central al P.M.R. și guvernul R.P.R. că arhitecții nu vor precupeți nici un efort pentru a contribui din plin, prin activitatea lor, la ridicarea agriculturii din țara noastră, la creșterea nivelului de trai al celor ce muncesc, la construirea socialismului în țara noastră.

In legătură cu concursul de proiecte pentru Centrul de producție al unei stațiuni de mașini și tractoare

Conf. arh. I. GHICA—BUDEȘTI

La sfârșitul anului trecut s-a desfășurat concursul organizat de Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții pentru proiectarea «Centrului de producție al unei stațiuni de mașini și tractoare de 75 de tractoare».

Scopul urmărit de concurs a fost, după cum stabilește însuși programul:

- gruparea diferitelor construcții, astfel încât să se realizeze o economie maximă, atât în ocuparea terenului, cât și în suprafețele construite;
- satisfacerea completă a funcțiunilor;
- realizarea unor volume simple, ușor de construit;
- posibilitatea de a se industrializa execuția lucrărilor de construcție, prin folosirea pe scară largă a prefabricatelor;
- alcătuirea unui ansamblu unitar și armonios din punct de vedere arhitectural.

★

În stadiul actual al proiectării S.M.T.-urilor, C.S.A.C. și-a dat seama că există mari rezerve pentru reducerea terenurilor, asigurând totuși o funcționare bună a complexelor, și posibilități pentru îmbunătățirea compoziției generale și a expresiei arhitectonice a ansamblului.

Din proiectare reieșise fără nici o îndoială că, pentru a scoate la iveală din plin aceste rezerve, era necesar să se meargă pe linia comasării unor funcțiuni. Într-adevăr, atât timp cât s-ar fi menținut sistemul unei diferențieri împinsă la extrem a funcțiunilor — prin prevederea de clădiri distincte pentru remizarea fiecărei categorii de mașini (combine, tractoare, batoze, utilaj agricol, etc.) sau pavilioane diferite pentru administrație, cantină, cămin etc. — se ajungea repede, datorită necesității de a respecta unele distanțe obligatorii minimale (funcționale și de protecție contra incendiilor) la epuizarea posibilităților de restrângere a suprafețelor de teren ocupate.

Acesta este motivul pentru care programul concursului, cerînd reducerea mai departe a suprafețelor de teren ocupate, a insistat ca spa-

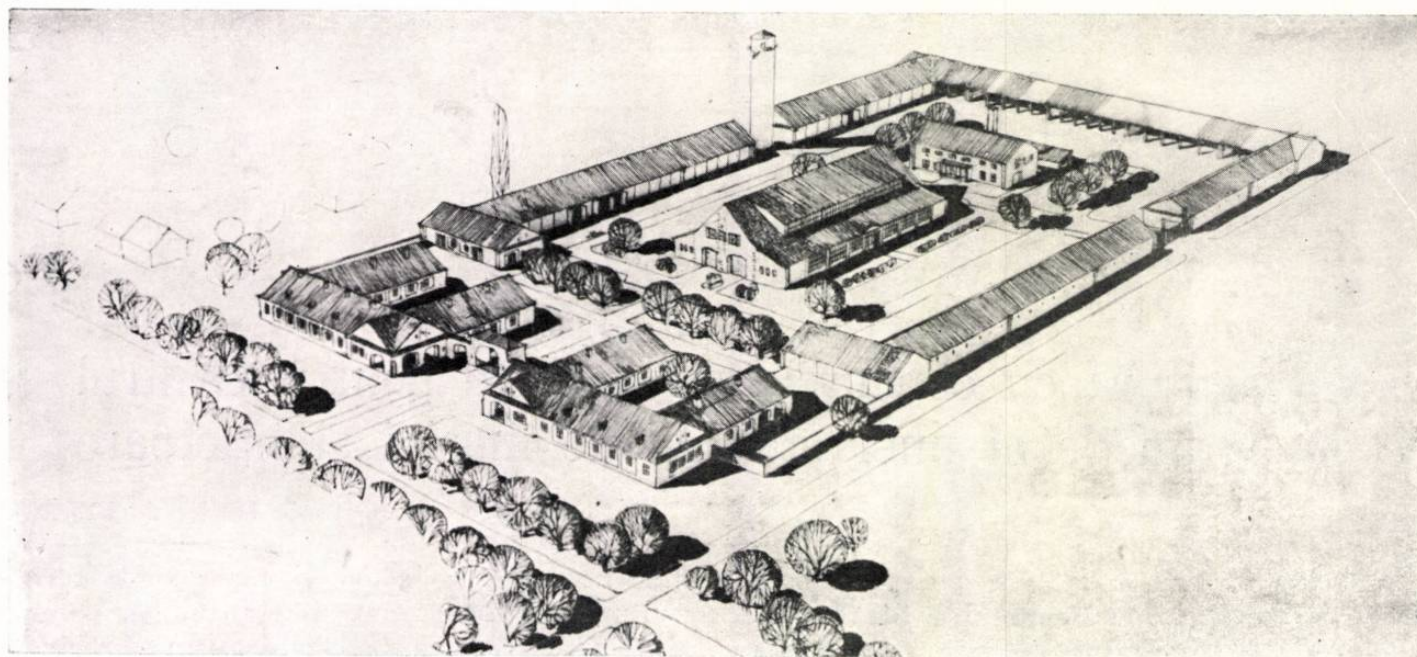
țiile necesare producției și funcțiunilor social-culturale să fie grupate într-un număr cît mai restrîns de corpuri de clădiri, lăsînd la latitudinea concurenților modul de grupare.

Ținînd seama de economia urmărită și de procentul mare ce-l reprezintă remizele în volumul construcțiilor S. M. T., a putut apărea ca o lipsă a programului faptul că nu s-au dat concurenților elemente mai concrete privitoare la tehnologia remizării, ca de exemplu: pe cîte rînduri pot fi așezate în adîncime mașinile de diferite tipuri; ce spații libere trebuie prevăzute între mașini sau între mașini și pereții adăposturilor; care sînt razele de curbura în care se pot înscrie mașini cu diverse gabarite; în ce mod sînt aduse pe locul de adăpostire unele mașini mai grele, ca batozele sau combinele remorcate; în ce direcție se pot deplasa diferitele mașini — înainte, înapoi, lateral, etc.

De asemenea, a putut apărea insuficient precizată comunicarea către concurenți a unor gabarite brute ale mașinilor, în loc ca programul să cuprindă desene precise în plan și elevație a principalelor mașini de tipul ce ar fi urmat să fie luat în considerare de proiectanți.

Pe de altă parte, a putut apărea nejudicios faptul că tocmai obiectul principal al complexului, atelierul mecanic — către care converg importante fluxuri tehnologice — dominantă arhitectonică a compoziției, nu a fost cuprins în obiectivele proiectării pentru concurs.

Trebuie, însă, să luăm în considerare că un concurs de arhitectură pentru un complex de construcții variate — cum este S.M.T.-ul — nu putea urmări oținerea, în prima fază, a unor proiecte de execuție și cu atât mai puțin a unor proiecte tip pentru diferitele construcții din cadrul complexului. Prin concurs, nu se putea obține decît atragerea unui număr cît mai mare de proiectanți și o lărgire a preocupărilor acestora pentru problemele construcțiilor agricole, în vederea obținerii de soluții principiale pentru planul general, sau de idei noi pentru modul de grupare a funcțiunilor, idei care să fie dezvoltate

Premiul I

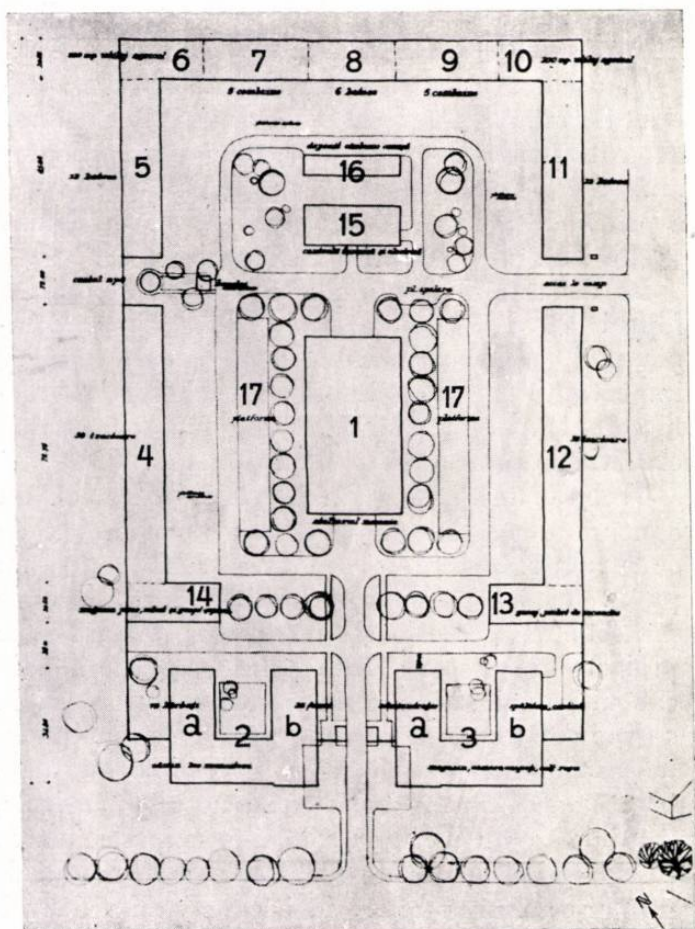
Arh. S. Bortnowski, ing. A. Lupescu, arh. P. Bortnowski

Plan general

Teren ocupat: 2,50 ha

[Suprafață construită 0,7450 ha

1. Atelier mecanic — 2. Cămin pentru 100 muncitori — 3. Pavilion administrativ-social — 4. Remiză (38 tractoare) — 5. Remiză (12 batoze)
6. Utilaj agricol — 7. Remiză (5 combine) — 8. Remiză (6 batoze)
9. Remiză (5 combine) — 10. Utilaj agricol — 11. Remiză (12 batoze)
12. Remiză (38 tractoare) — 13. Garaj, pichet de incendiu — 14. Magazie de piese și rebuturi — grajd, șopron — 15. Centrala termică și electrică
16. Depozit de cărbuni — 17. Platforme

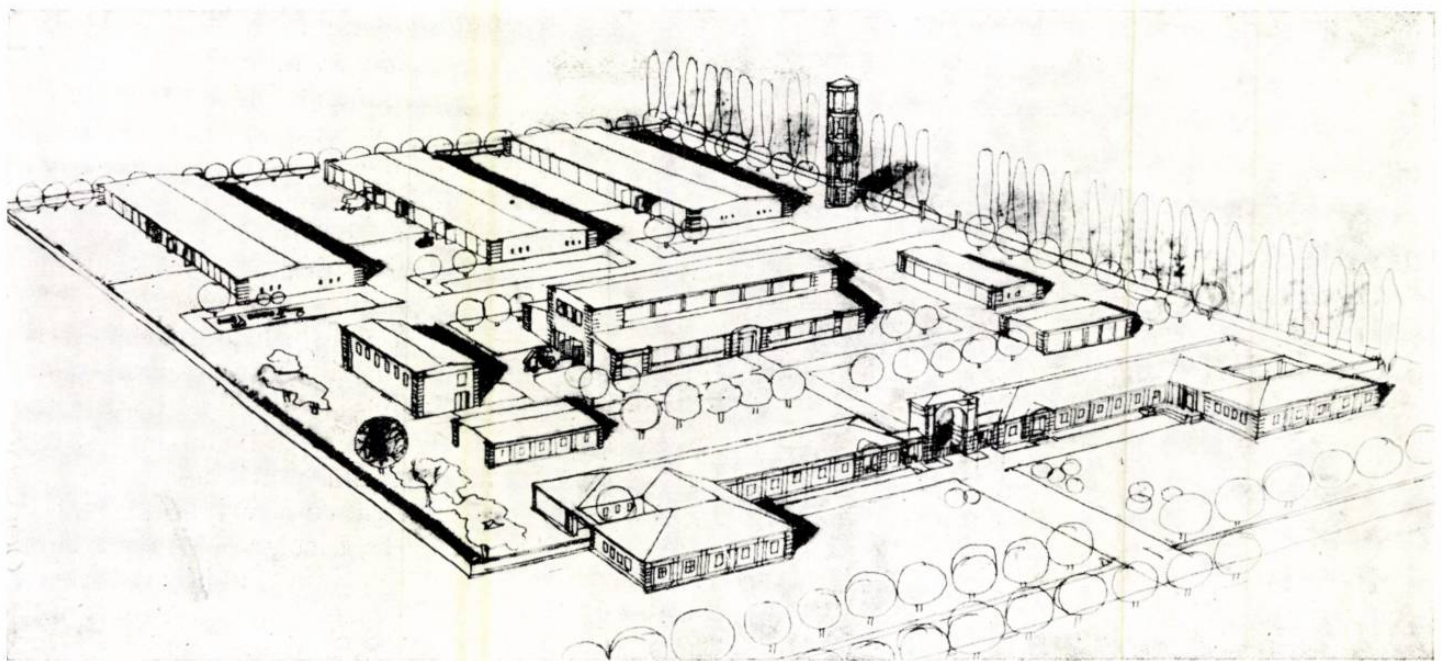

tate și valorificate de proiectare în etapele viitoare.

În acest scop, datele tehnologice mai sumare din tema de proiectare, completate cu documentația tehnică cu caracter general din publicațiile existente și posibilitatea de informare la forurile de specialitate, care a fost dată proiectanților, constituia o bază de plecare temeinică și suplă totodată, pentru a obține sugestii interesante.

Dacă tema, în dorința de a-i lămuri pe proiectanți, le-ar fi oferit mai multe date tehnologice de detaliu, ar fi ieșit la iveală o serie de probleme neclare și contradicții care persistau încă — chiar pentru Direcția generală S.M.T. din Ministerul Agriculturii și Silviculturii — în legătură cu tipurile de construcții adaptate parcului de mașini, azi foarte eteroclit, ca și în privința tipului de mașini cu care vor fi dotate în viitor noile stațiuni, ținând seama de necesitatea introducerii unor tehnici noi de lucrare a pământului. În această situație, datele tehnologice nu puteau fi precizate amănunțit și ar fi constituit pentru proiectanți mai degrabă obstacole în calea unor propuneri de noi soluții. S-a considerat că pentru obținerea prin concurs a unor soluții principiale, datele și obiectivele mai generale, a căror valabilitate nu putea fi discutată și care lăsaau concurenților mai multă libertate, erau îndestulătoare.

Tot pentru a evita încărcarea programului cu date detaliate asupra unor procese tehnologice mai complicate și încă insuficient clarificate de Direcția generală S.M.T. din Ministerul Agriculturii și Silviculturii până la data publicării concursului, s-a renunțat la introducerea în proiectare a atelierului mecanic, furnizându-se asupra acestei clădiri numai elementele strict

Premiul II

Arh. S. Bortnowski, ing. A. Lupescu, arh. P. Bortnowski

necesare pentru amplasarea ei justă în planul general al complexului și încadrarea ei în compoziția arhitectonică de ansamblu.

★

Analizînd un număr de 33 de proiecte prezentate la concurs, juriul de judecată a apreciat că obiectivele urmărite de program au fost satisfăcute în cea mai mare măsură de două proiecte, distinse cu premiul I și II, și parțial de alte cinci proiecte, distinse cu mențiuni. Celelalte proiecte au prezentat, fie soluții — uneori originale — în care rezolvarea unora dintre obiective ducea la nesocotirea totală a altor obiective principale ce trebuiau urmărite, fie soluții lipsite de orice aport nou.

Premiul I și premiul II au fost atribuite aceluiași colectiv (arh. S. Bortnowski, ing. A. Lupescu și arh. P. Bortnowski) care a prezentat două soluții net diferite ca rezolvare a planului general și ca mijloace de comasare a funcțiunilor. Ambele soluții realizează suprafețe de teren ocupate de construcții dintre cele mai reduse, suprafețe construite restrînse în limitele admise de satisfacerea proceselor funcționale, rezolvări tehnice constructive simple, cu utilizarea unui număr redus de elemente prefabricate și folosirea materialelor locale. Totodată, ambele proiecte reprezintă ansambluri unitare din punct de vedere plastic.

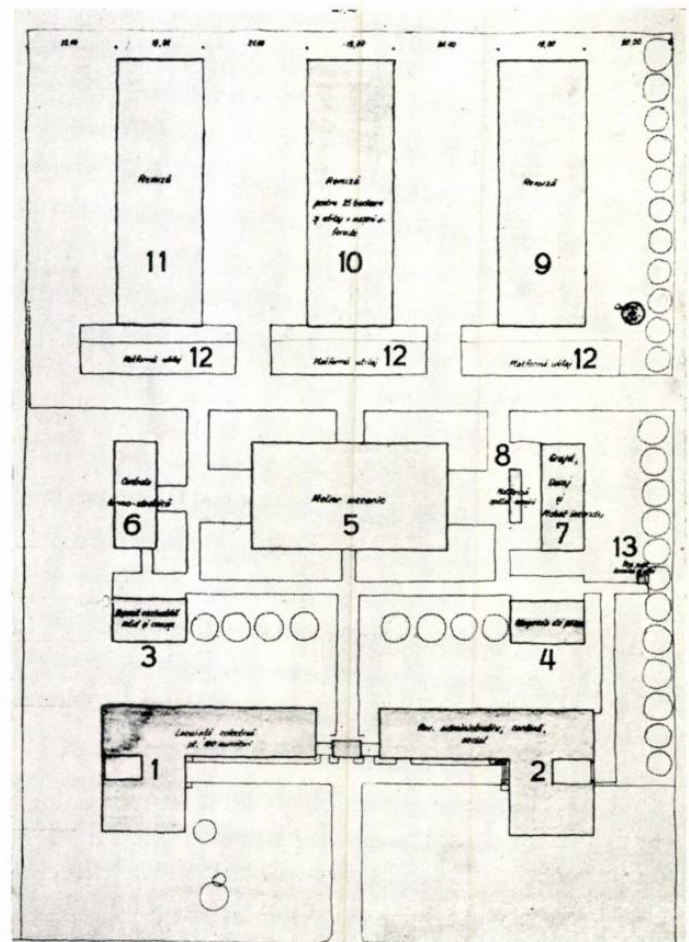
Proiectul care a obținut premiul I apare ca rezultatul preocupării intense a colectivului de a uni într-un tot organic diversitatea funcțiunilor ce se desfășoară într-o stațiune de mașini și tractoare. Rupînd cu principiul unei zonificări riguroase și al împărțirii zonei de producție în două sectoare net distincte, unul pentru funcți-

Plan general

Teren ocupat: 2,79 ha

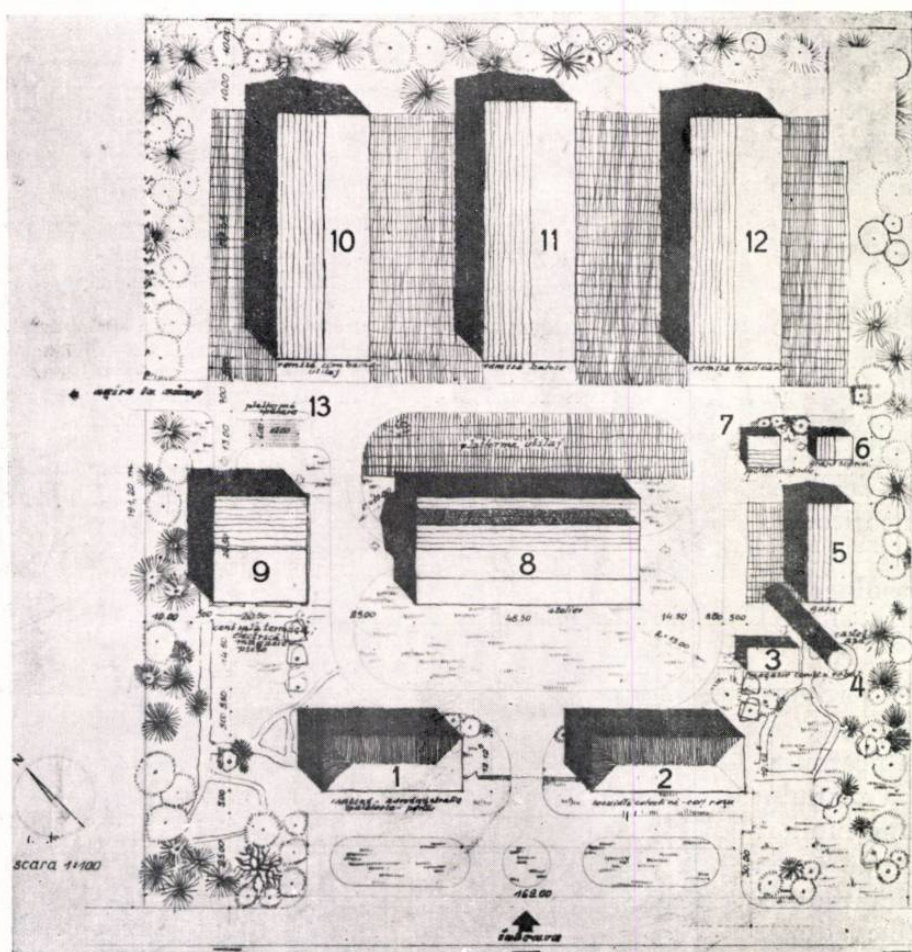
Suprafața construită: 0,7250 ha

1. Locuință colectivă pentru 100 muncitori — 2. Pavilion administra-
- tiv, cantină, spălătorie — 3. Depozit combustibil solid — 4. Magazie de
- pieșe — 5. Atelier mecanic — 6. Centrala termo-electrică — 7. Grajd,
- garaj și pichet de incendiu — 8. Platforma de spălat mașini — 9. Remiză
10. Remiză (25 tractoare plus utilaj și mașini aferente) — 11. Remiză
12. Platforme utilaj — 13. Depozit subteran pentru benzină și ulei

Menjiunea I — ex æquo
Arhitecții I. Grigorescu, I. Glückman, P. Popescu

Plan general
Teren ocupat: 2,84 ha
Suprafața construită: 0,6150 ha

1. Cămin, administrație, spălătorie, portar — 2. Locuință colectivă, colț roșu — 3. Magazie
4. Castel de apă — 5. Garaj — 6. Grajd șopron — 7. Pichet de incendiu — 8. Atelier mecanic
9. Centrala termo-electrică, magazie de piese — 10. Remiză pentru combine și utilaj — 11. Remiză
pentru batoze — 12. Remiză pentru tractoare — 13. Platformă de spălare

unea de remizare și altul pentru funcțiunea de reparație și întreținere, proiectanții au legat strâns aceste două funcțiuni. Atelierul mecanic a fost așezat în centrul unei vaste curți înconjurată de remize. Traveele regulate ale peri-

metrului alcătuiesc un fel de portic avînd valoare de acompaniament liniștit pentru clădirea centrală a atelierului, care capătă astfel, din punct de vedere compozițional, rolul clar exprimat de dominantă arhitecturală a întregului ansamblu.

Vedem aci o transpunere a compoziției caracteristice pentru incintele vechilor hanuri sau mai bine a incintelor mînăstirești din patria noastră.

Așa cum voi arăta mai departe, socotesc că modul cum a fost ținută unificarea sectoarelor remizare și reparații nu prezintă nici un neajuns funcțional, cu toate că nu corespunde cu felul cum au fost rezolvate pînă acum planurile de ansamblu ale zonei de producție S.M.T.

În schimb, aspectul arhitectonic al incintei ce se creează este armonios și unitar, iar justa proporționare a spațiilor și volumelor dă scară ansamblului. Sub aspect practic, dispozitivul adoptat rezolvă în mod economic problema îngrădirii S.M.T.-ului și delimitării clare a teritoriului său. Este adevărat că, văzută dinspre cîmp, expresia arhitectonică a unor ziduri continue, desfășurate pe sutele de metri ale celor două fațade laterale și a celei din fund, rămîne destul de severă și săracă chiar dacă ținem seama de contrastul de culori dintre ziduri și acoperișurile de țiglă sau olane ale remizelor, sau de posibilitatea de a rupe monotonia cu ajutorul vegetației.

Proiectanții, simțind desigur că o izolare a S.M.T.-ului, cu activitatea lui intensă, de spațiile și viața înconjurătoare ar fi necorespunzătoare, au remediat în mod abil acest aspect prea sever al exteriorului, deschizînd compoziția ansamblului către șosea. Intrarea principală, tratată

primitor, a fost rezolvată sub forma unei porți înalte care încadrează ansamblul arhitectonic al incintei atelierului. Văzută dinspre șosea, compoziția arhitectonică a fațadei principale ne apare deosebit de reușită și prin modul în care

mica piață din fața intrării, de proporții agreabile, este încadrată prin repetarea elementului unitar al arcadelor celor două prispe așezate de o parte și de alta a porții principale.

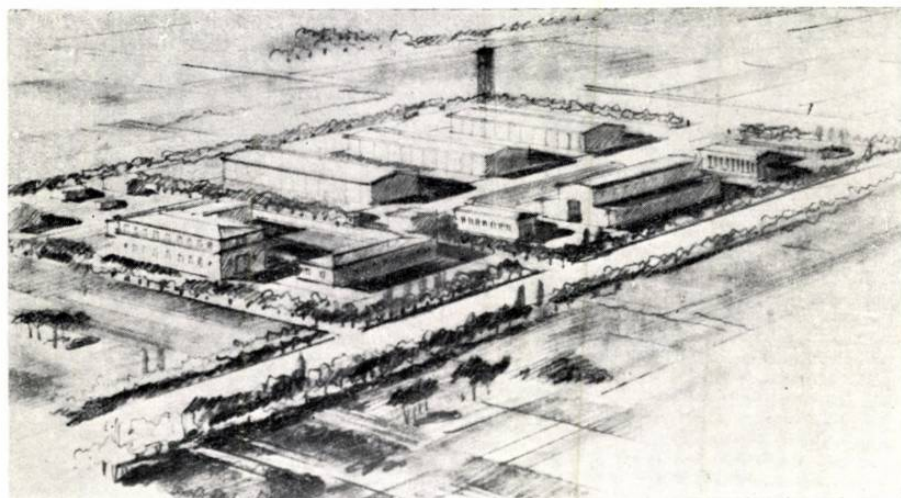
Prin aceste prispe primitoare se accentuează și se pregătește și intrarea în clădirile desfășurate pe parter, care adăpostesc de o parte — căminul muncitoresc, de alta — cantina, colțul roșu, magazinul și spălătoria. Ambele grupuri de clădiri se organizează în jurul a două curți interioare care creează, pentru căminul și cantina cu colțul roșu, spații adăpostite, agrementând și înveselind cadrul de viață al celor ce muncesc în S.M.T.-uri.

În legătură cu amenajarea incintei de producție, contopirea într-o unitate a părților de adăpostire și de reparație, care se îndepărtează de principiul despărțirii nete a funcțiunii adăpost de funcțiunea reparației, a fost făcută, după părerea noastră, cu prudență și discernământ. Trebuie să remarcăm că fluxul tehnologic de reparație a mașinilor se desfășoară axial prin atelier, intrările și ieșirile mașinilor făcându-se la fiecare din cele două capete ale clădirii.

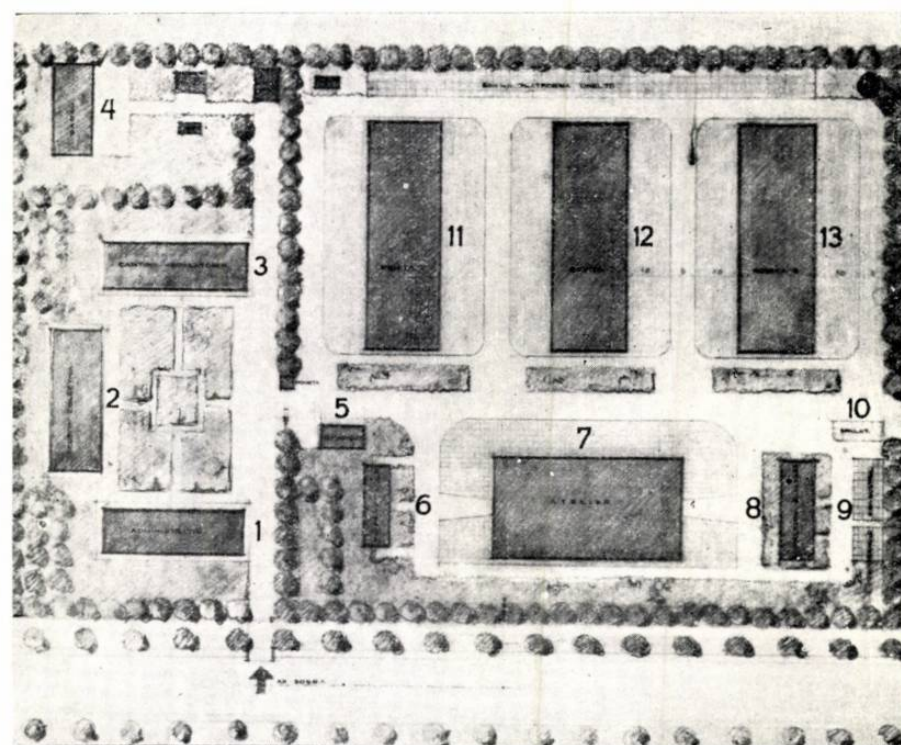
Trebuie să mai avem în vedere că atelierul mecanic nu nu are nici un acces important pe fațadele lui laterale și că tractoarele și utilajul garat pe platformă sînt mașinile cele mai mult folosite în decursul anului și care trec cel mai des în atelier pentru reparații.

În această situație ni se pare foarte bună prevederea a două drumuri exterioare, paralele cu axa longitudinală a atelierului (de ambele părți ale acestuia), așezarea remizelor pentru tractoare de partea opusă a acestor drumuri și prevederea platformelor pentru utilaj între atelier și drumuri, deoarece în acest fel nu se produce nici o interferență între fluxurile de remizare și de reparații.

Totodată ne apare judicioasă prevederea unui sector aparte de remizare pentru batoze, combine și utilajul de tip secerători, semănători, care au o frecvență de utilizare redusă și la care o parte din reparații se fac, fie pe loc, în remize, fie afară, în fața remizelor, în atelier

Mențiunea I — ex æquo
Arh. C. Rădulescu

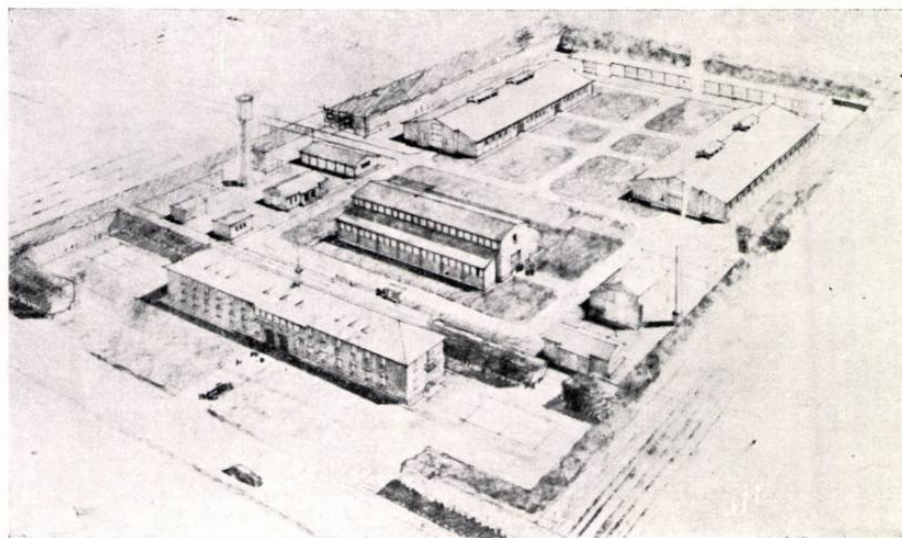
Plan general
Teren ocupat: 3,16 ha
Suprafața construită: 0,61 ha

1. Administrație — 2. Locuință colectivă — 3. Cantină, spălătorie — 4. Garaj — 5. Magazie rebuturi — 6. Magazie de materiale — 7. Atelier mecanic — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit combustibil — 10. Platformă de spălare — 11. Remiza 1 — 12. Remiza 2 — 13. Remiza 3. 14. Platformă utilaj

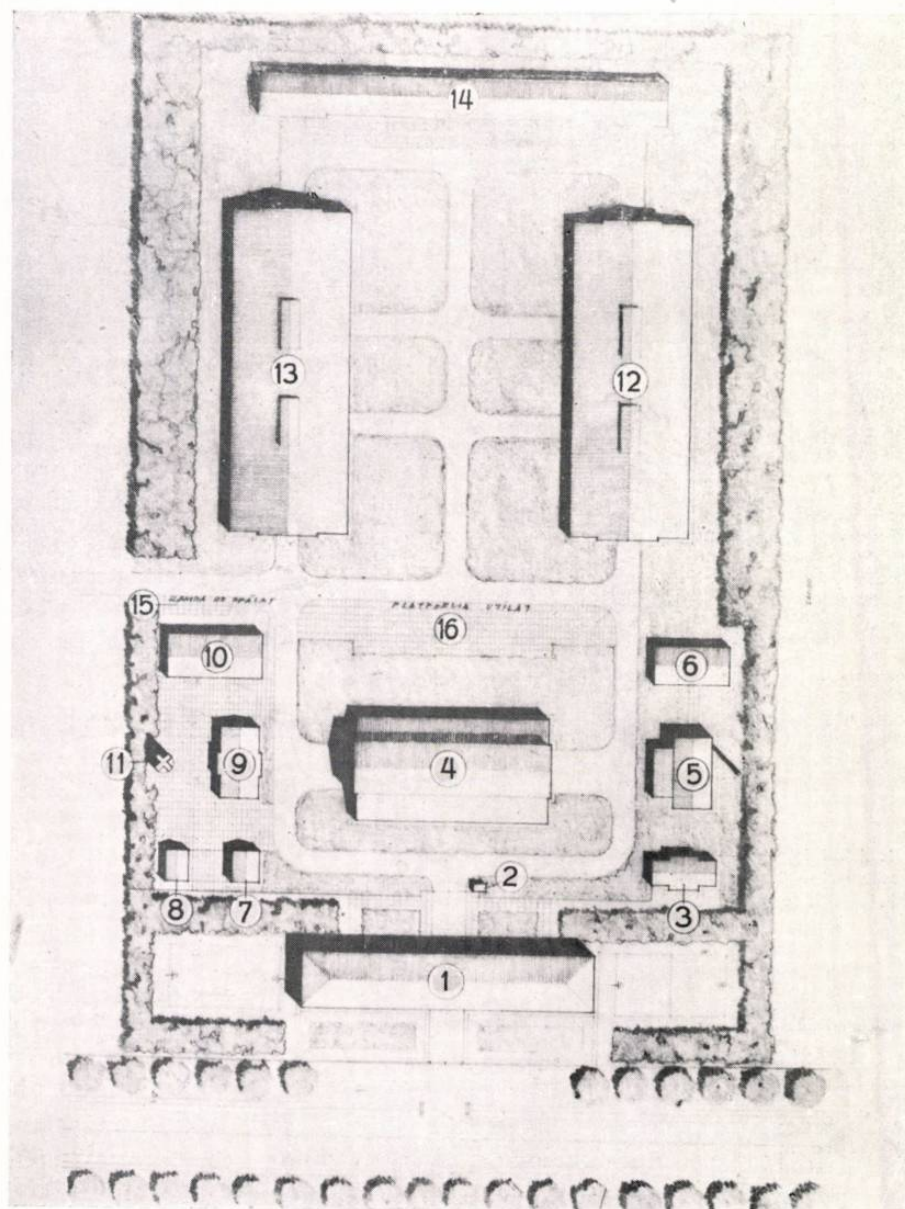
ducându-se numai piese detașate sau părți ale acestor mașini.

Mai puțin corespunzător, atât din punct de vedere funcțional, cât și arhitectonic, ne apare amplasamentului și rezolvarea construcției centralei termice, cu platforma de combustibil și cenușă, care întrețin în mijlocul incintei unele circulații și nocivități ce nu pot, astfel, fi localizate și izolate, în suficientă măsură, de alte fluxuri și funcțiuni.

Din punct de vedere constructiv, proiectul prezintă propuneri interesante prin simplitatea

Mențiunea II — *ex æquo*
Arhitecții T. Niga, I. Florea, S. Mincu, V. Mureșan

Plan general
Teren ocupat: 3,70 ha

Suprafața construită: 0,75 ha

1. Cămin, cantină, spălătorie, colț roșu, administrație—2. Portar—3. Grajd-șopron—4. Atelier mecanic—5. Centrala termică—6. Depozit combustibil—7. Pichet de incendiu—8. Magazie de rebuturi—9. Garaj—10. Magazie de piese—11. Castel de apă—12. Remiză pentru batoze și utilaj agricol—13. Remiză pentru tractoare—14. Remiză pentru combine—15. Platforma de spălare—16. Platformă de utilaj

soluției și suplețea adaptării la specificul șantierelor agricole, depărtate de căile de comunicații bune, lipsite de utilaj perfecționat și de mână de lucru calificată. Numărul tipurilor de prefabricate cu care se poate realiza întreg complexul, exceptând atelierul mecanic, este de numai cinci; soluția permite și folosirea largă a materialelor locale.

În general, avem de-a face cu un proiect care întrunește multe calități esențiale și care a reușit, mai ales, să creeze un ansamblu unitar din punct de vedere al formei arhitecturale, despre care se poate spune că este în cea mai mare măsură izbutită, chiar dacă unele detalii dau arhitecturii o expresie oarecum arhaizantă.

★

Spre deosebire de soluția din proiectul care a obținut premiul I, proiectanții au încercat în al doilea proiect (premiul II) o rezolvare care respectă întru totul împărțirea centrului de producție S.M.T. în trei sectoare bine diferențiate. Zonificarea devenită clasică se realizează cu rigurozitate prin prevederea unui sector de adăpostire compus din trei remize mari ocupând fundul terenului, a unui sector de reparații care cuprinde clădirile de producție gravitând în jurul atelierului, de o parte și de alta a acestuia, în centrul terenului, și a unui sector social-cultural așezat spre șosea.

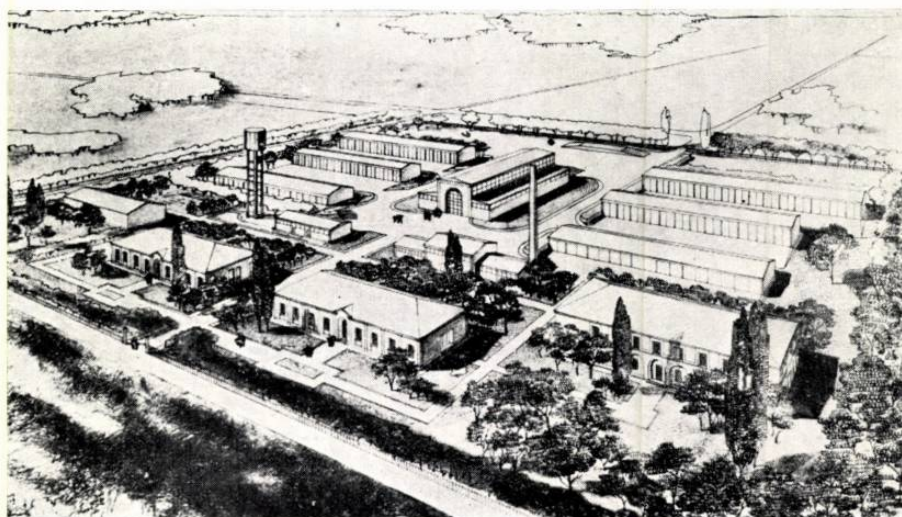
O particularitate interesantă a proiectului o constituie modul cum a fost rezolvată adăpostirea mașinilor. S-a renunțat la soluția obișnuită, în care mașinile sînt garate în numeroase remize mărunte, distincte pentru fiecare tip de utilaj, pentru a realiza un tip de remiză în care se adăpostesc 6 brigăzi a câte 4 tractoare + 1 tractor rutier = 25 tractoare, precum și tot utilajul care corespunde obligatoriu unui număr de 25 de tractoare. Această unitate de remizare apare rațională, per-

miștând atât realizarea în etape a unui S.M.T. de 75 de tractoare, ca cel ce a făcut obiectul concursului, cât și tipizarea unei remize cu care pot fi dotate S.M.T.-urile de 50 și 75 tractoare și sectoarele mecanice ale gospodăriilor agricole de stat cu 25 și 50 de tractoare.

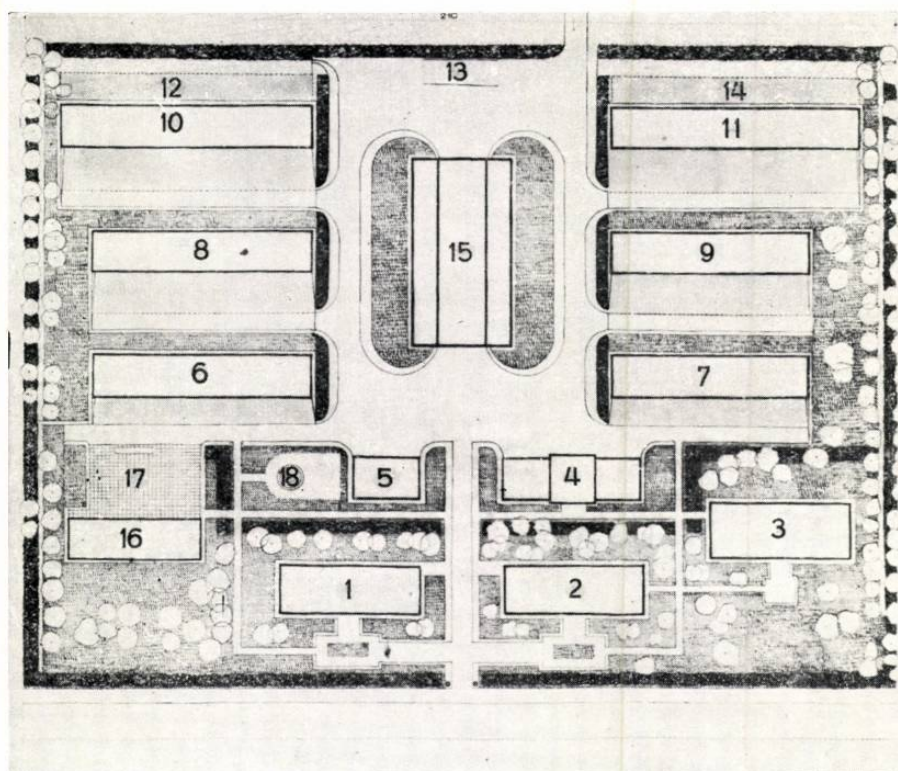
În rezolvarea planului general, această particularitate a sistemului de remizare se reflectă în modul cum este organizat întregul sector de adăpostire a mașinilor. Fiecărei remize îi corespunde în față câte o mare arie avînd 25 m lățime, pentru manevrarea lesnicioasă a mașinilor și a atelajelor acestora. În fața traveelor în care se adăpostesc tractoarele, aria este pavată, iar în dreptul mașinilor care se scot rar și pe o perioadă scurtă (combine, batoze, secerători, etc.) s-a prevăzut o arie nepavată. Pe de altă parte, aria, în suprafață de 800 m², necesară pentru a gara sub cerul liber unelte de tip plug, grapă, tăvălug etc., care corespund unei stațiuni de 75 de tractoare, a fost împărțită în trei platforme, fiecare cu suprafața necesară garării uneltelor ce corespund grupului de 25 de tractoare, adăpostite în remiza din dreptul platformei.

Este de remarcă că, cu toată zonificarea riguroasă a teritoriului stațiunii, proiectul realizează unitatea ansamblului prin justă grupare a volumelor construite. Cu toată suprafața mare a remizelor, care depășește pentru fiecare dintre ele aria atelierului mecanic, printr-o înălțime mai modestă și prin așezarea reciprocă a clădirilor în cele trei zone, se obține un ansamblu armonios echilibrat, în care distanțele dintre clădiri sînt just proporționate în raport cu valoarea lor spațială. Atelierul rămîne exprimat clar ca element principal din punct de vedere funcțional și ca dominantă din punct de vedere compozițional.

În rezolvarea arhitectonică a clădirilor social-culturale, care alcătuiesc elementul de legătură a S.M.T.-ului cu viața exterioară, se regăsesc unele din soluțiile principale ale proiectului care a obținut premiul I.

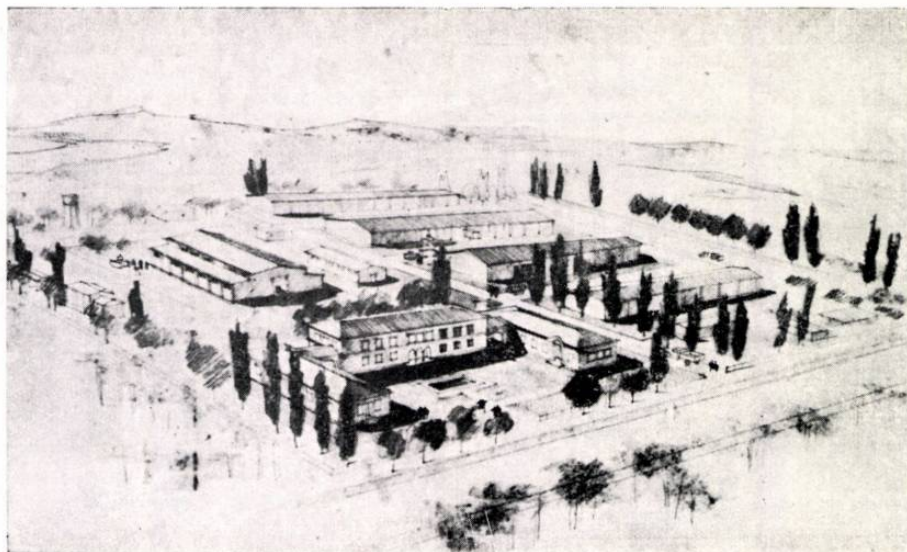

Mențiunea II — ex æquo
Arhitecții L. Axelrad, B. Cotaru, R. Vranceu, A. Ghelber, ing. S. Nahmias

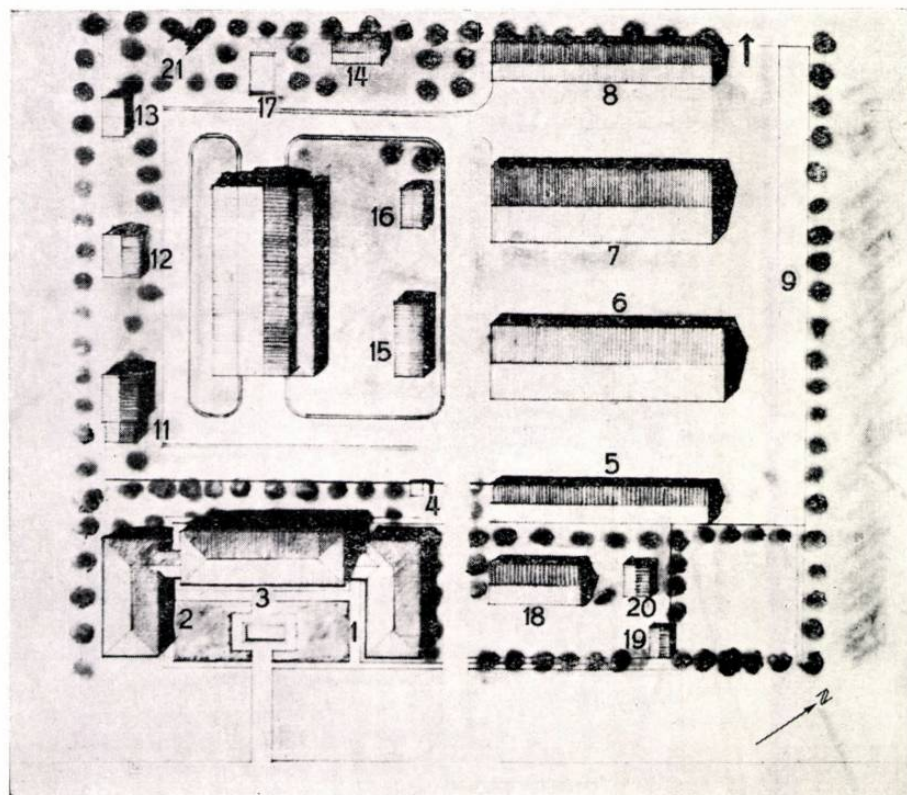

Plan general
Teren ocupat: 3,15 ha
Suprafață construită: 0,6559 ha
1. Administrație—2. Cămin—3. Cămin—4. Centrală termo-electrică—5. Magazie de piese—6. 7. Remize pentru tractoare—8. Remiză pentru utilaj agricol—9. Remiză pentru combine—10. 11. Remiză pentru batoze—12. 14. Platforme pentru utilaj—13. Platformă de spălare—15. Atelier mecanic—16. Garaj—17. Curte—18. Castel de apă

Ca și în acest proiect, intrarea în S.M.T. se face pe sub un portal înalt, arcuit, care constituie un ancadrament generos, în primul plan, pentru toate construcțiile grupate organizat în incinta S.M.T.-ului. Ca și în proiectul anterior, proiectanții despart clădirile social-culturale în două grupe pe parter, de o parte și de alta a portalului de intrare, lăsînd liberă vederea incintei din exterior. Modul de rezolvare este însă mai puțin reușit: deși suprafața construită a clădirilor social-culturale este mai redusă și

Mențiunea II — *ex æquo*
Arhitecții R. Cosma, Olimpia Cosma, D. Dumitriu

Plan general
Teren ocupat: 2,98 ha
Suprafața construită: 0,61 ha
1. Administrație, colț roșu — 2. Cantină, spălătorie — 3. Locuință colectivă — 4. Poartă, control
5. Remiză pentru combine — 6. Remiză pentru batoze — 7. Remiză pentru tractoare, utilaj
8. Remiză pentru tractoare — 9. Platformă pentru utilaj — 10. Atelier mecanic — 11. Centrală termică — 12. Depozit de combustibil — 13. Depozit de cenușă — 14. Centrala electrică
15. Magazin de piese de schimb — 16. Magazin de ulei, benzină, rebut — 17. Platforma de spălare — 18. Garaj auto — 19. Grajd — șopron — 20. Pichet de incendiu — 21. Castel de apă

respectă cu multă strictețe datele temei, desfășurarea fațadei pe o lungime de peste 100 metri duce la o oarecare disproporție între acesta și înălțimea redusă a clădirilor; de asemenea, piața intrării, de formă alungită, nu îndreaptă suficient atenția spre intrarea principală, iar intrările secundare, în cămin și la cantină, nu sînt nici ele îndeajuns accentuate. Pe de altă parte, deși trebuie subliniată rezolvarea economică,

organizarea interioară a grupurilor cămin, cantină, colț roșu, administrație, duce la o soluție mai puțin organizată și mai puțin generoasă din punct de vedere al compoziției, decît în cazul rezolvărilor din primul proiect. Cu toate acestea, trebuie subliniată ținuta sobră a fațadelor grupurilor de clădiri social-culturale și totodată preocuparea de a armoniza cu mijloace simple arhitectura construcțiilor de producție, ca remizele și atelierul, cu grupul de clădiri social-culturale.

★

Dintre proiectele distinse cu mențiuni, proiectul întocmit de colectivul compus din arhitecții I. Grigorescu, I. Glückman și P. Popescu (mențiunea I-a) realizează o soluție a planului general similară cu a proiectului distins cu premiul II. Deosebiră, la prima vedere, constă în aceea că rezolvarea funcțiunilor social-culturale se face cu ajutorul a două pavilioane parter și etaj care flanchează de o parte și de alta intrarea în incinta S.M.T., în locul a două grupuri de clădiri întinse pe parter. Impărțirea pe sectoare este similară și modul de grupare a clădirilor este aproape identic: un atelier mecanic în centru terenului, flancat de două grupuri de clădiri anexe mai mărunte, un grup de trei remize mari în fundul terenului și două corpuri de clădiri, cămin, cantină, administrație în față, spre șosea. Aceeași intrare laterală de la cîmp situată între sectorul atelier și sectorul de remizare. Față de proiectul distins cu premiul II, acestui proiect îi lipsește posibilitatea de adaptare a unei remize unice pentru tot utilajul

aferent unui grup de 25 de tractoare, considerat ca modul de dezvoltare a stațiunilor, ca și posibilitatea tipizării unei remize unice folosite pentru S.M.T.-uri de 50, 75 eventual 100 de tractoare și pentru sectorul mecanic G.A.S. de 25 sau 50 de tractoare. El are, de asemenea, inconvenientul suprapunerii cantinei și administrației într-un pavilion cu parter și etaj, deși așezarea ambelor funcțiuni la parter este mai

indicată. Are o arhitectură în general mai seacă și mai săracă, o preocupare mai redusă pentru unitatea arhitectonică a ansamblului.

Fațadele laterale ale ansamblului sînt mai puțin organizate, neexistînd o aliniere comună a tuturor clădirilor; sistemul de execuție este mai puțin unitar (deoarece, prevăzîndu-se parter și etaj la clădirile social-culturale, apar tipuri suplimentare de prefabricate).

Proiectul arh. C. Rădulescu, distins de asemenea cu mențiunea I-a grupează sectoarele de remizare și reparații într-un mod asemănător cu proiectul care a obținut premiul II și cu proiectul menționat al colectivului format din arhitecții I. Grigorescu, I. Gluckman și P. Popescu; se deosebește însă de acestea prin modul de amplasare a sectorului social-cultural. Față de proiectul distins cu premiul II, proiectul arh. C. Rădulescu prezintă o compoziție a ansamblului puțin clară, deși problemele tehnologice sînt rezolvate și a fost studiat un tip de remiză adaptat diferitelor mașini și utilaje. Principalul defect arhitectonic al soluției ne apare în faptul că sectoarele de producție și sectorul social-cultural sînt juxtapuse, iar nu compuse într-un ansamblu și nu se realizează o fațadă echilibrată și reprezentativă spre șosea; de asemenea, intrarea principală nu este de loc accentuată. Platforma de utilaj este greșit așezată față de remize, de partea opusă circulației principale de la cîmp.

Proiectul arhitecților T. Niga, V. Mureșanu, S. Mincu și I. Florea, distins cu mențiunea II-a realizează o justă amplasare a sectoarelor și un plan de ansamblu echilibrat, cu o compoziție foarte simplă. Numeroasele construcții anexe mărunte ce flanchează atelierul mecanic, puteau fi grupate. Din punct de vedere funcțional, soluția de remizare adoptată duce la o mare risipă de spații construite, prin faptul că circulațiile au fost înglobate în interiorul remizelor. Cu toate acestea, manevrarea mașinilor grele (batoze, combine) așezate față în față rămîne anevoioasă și greoaie, atît pentru ieșire, cît și la așezarea pe locul de remizare. În ce privește pavilionul social-cultural unic, grupînd atît locuințele cît și cantina și administrația, rezolvarea planului este judicioasă, iar fațadele sînt frumos proporționate; tratarea arhitectonică este interesantă, corespunzînd foarte bine caracterului unui cămin. Dar nimeni nu ar putea presupune, trecînd pe șoseaua din fața căminului, că îndă-

rătul acestuia se află o unitate de producție avînd un specific industrial accentuat.

Socotim că dezvoltarea grupului social-cultural într-un corp unic de formă alungită pe parter și etaj este de natură a îngreuna exprimarea clară a conținutului unei unități complexe, în care clădirea social-culturală nu reprezintă decît o parte redusă din ansamblu.

Proiectul întocmit de colectivul compus din arhitecții L. Axelrad, B. Cotaru, R. Vrancu, A. Ghelber și ing. S. Nahmias distins cu mențiunea a II-a, deși nu a căutat gruparea funcțiilor, pentru reducerea terenului ocupat și a suprafețelor construite, are meritul de a realiza — cu tipul de remize obișnuite de circa 10 m adîncime și cu construcții social-culturale de tipul celor proiectate în mod curent — o compoziție a planului de ansamblu ordonată și o reducere a suprafețelor de teren folosite pentru construcții.

Proiectul arhitecților R. Cosma, Olimpia Cosma și D. Dumitriu, distins cu mențiunea a II-a, rezolvă comasarea remizelor prin simpla alipire a cîte două remize de tipul obișnuit, pentru a alcătui două remize mai mari în partea centrală a sectorului de adăpostire. Sectorul de remizare se completează cu încă două remize de tip obișnuit. Sectoarele remizare, reparații atelier și social-cultural sînt clar despărțite, fluxurile de circulație sînt rezolvate satisfăcător. Dar așezarea sectoarelor și a clădirilor unele față de altele nu reușește să închege un ansamblu unitar. Grupul social-cultural, compus din trei corpuri grupate în jurul unei curți deschise spre șosea, formează o mică unitate destul de înche-gată în sine, dar care nu se leagă cu complexul, ci dimpotrivă îl nesocotește, ascunzînd clădirea principală a atelierului, care nu e văzută din șosea. În această situație, fațada principală către șosea este complet neorganizată.

★

În concluzie, putem spune că concursul și-a atins o parte din obiective. Participarea a fost importantă, din întrecerea între proiectanți s-au desprins cîteva idei principiale interesante și s-a constituit un bogat material documentar. Acest material trebuie analizat mai adînc, discutat de proiectanți și de beneficiar, pentru a se trage toate învățămintele de folos și pentru a ridica pe o treaptă mai înaltă proiectarea stațiunilor de mașini și tractoare, vîrfuri înaintate ale socialismului la sate.

Proiectarea stațiunilor de mașini și tractoare

Arh. I. GLÜCKMAN

Stațiunile de mașini și tractoare adăpostesc parcul utilajului agricol necesar metodelor mecanizate de lucru al pământului și asigură reparațiile curente sau schimbarea pieselor uzate ale mașinilor. Poziția S.M.T.-ului în cadrul organizării generale teritoriale este legată de centrele mecanice, care asigură reparațiile importante ale utilajului unui grup de S.M.T.-uri și tabere de câmp, cu sarcina de a îngriji mașinile afectate brigăzilor de lucru.

S.M.T.-urile reprezintă totodată principalele puncte de sprijin ale statului democrat

popular în organizarea dezvoltării producției agricole și în îndrumarea țărănimii muncitoare pe calea transformării socialiste a agriculturii. Ele au rolul de a convinge în practică pe țăranul sărac și mijlocăș de superioritatea muncii cu mijloace mecanizate, stimulând organizarea țărănimii muncitoare în gospodării agricole colective, întovărășiri și în asociații simple de muncă.

Așadar, în afara asigurării procesului tehnologic interior necesar unei bune funcționări, în rezolvarea planurilor de ansamblu ale stațiunilor S.M.T.

— prin gruparea și dispunerea diverselor clădiri — trebuie să se țină seama și de rolul politic educativ pe care-l au acestea în mediul rural.

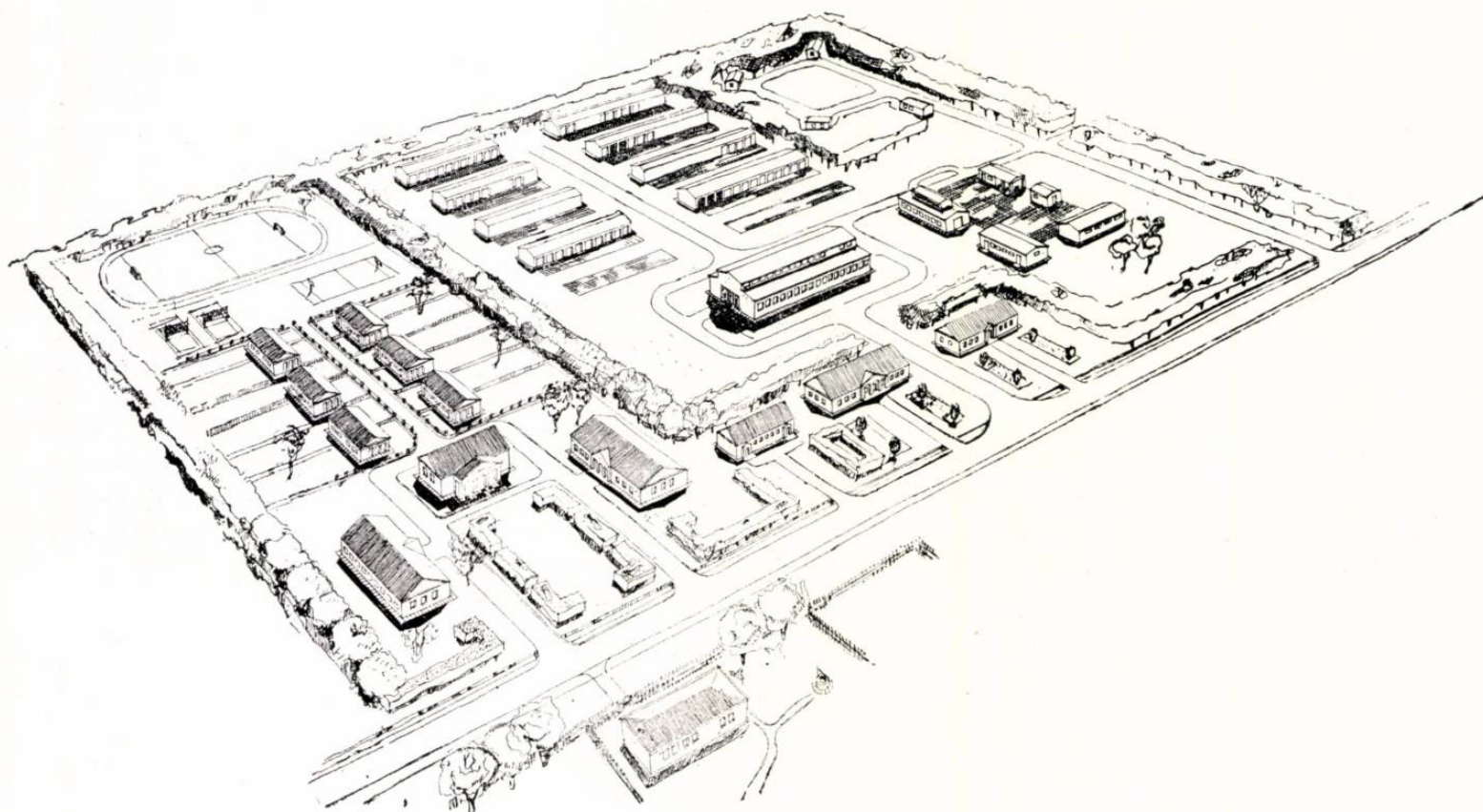
★

Ansamblul unei stațiuni de mașini și tractoare este compus, în principiu, dintr-o serie de construcții formând zone cu funcțiuni distincte, și anume:

1. *Zona construcțiilor de producție*, cuprinzând atelierul mecanic, magazia de piese pentru schimb, centrala termică și electrică, etc.

2. *Zona clădirilor de depozitare*, cuprinzând construcțiile ce

Fig. 1 — Perspectiva unui ansamblu S.M.T.

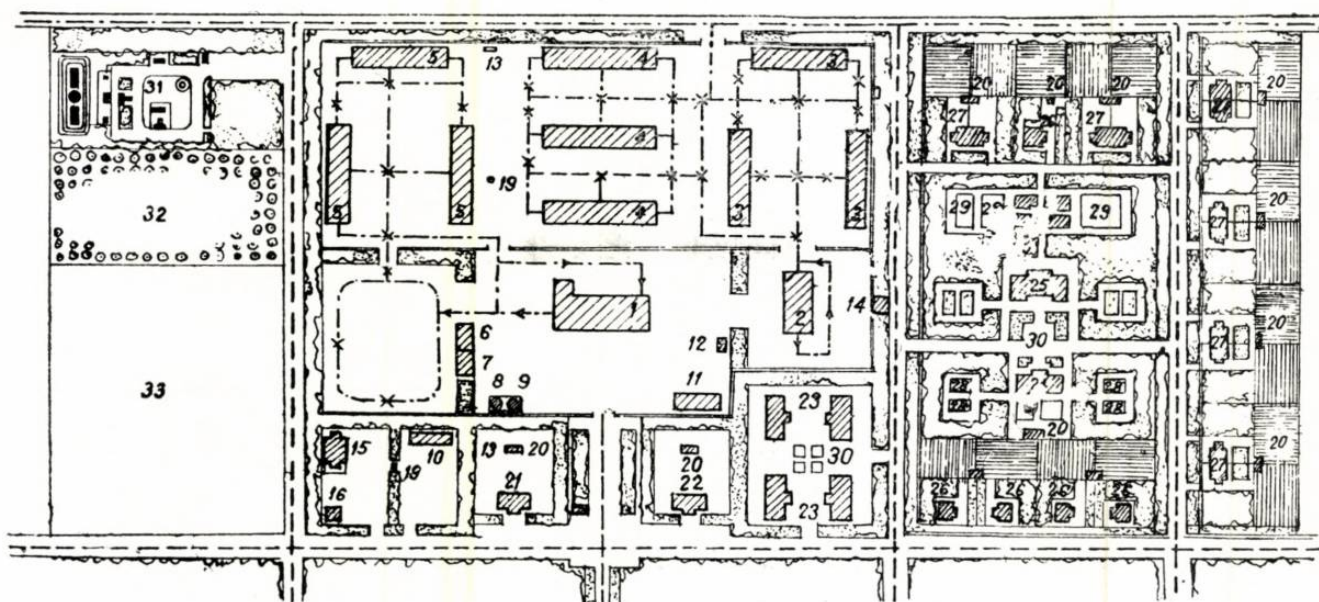

Fig. 2 — Plan tip sovietic de sistematizare pentru sediul central al unui S.M.T. de 75 tractoare

1. Atelier mecanic de reparat mașini și tractoare — 2. Depou pentru repararea combinei și mașinilor agricole — 3. Remize pentru mașini agricole — 4. Remize pentru combine — 5. Remize pentru tractoare — 6. Depozit de combustibil solid — 7. Depozit (șopron) pentru deșeuri metalice — 8. Rezervoare de apă — 9. Fântână arteziană — 10. Garaj auto — 11. Magazin de piese de schimb — 12. Depozit de carburanți — 13. Privată aseptică — 14. Baie — 15. Grajd de cai și șopron pentru vehicule — 16. Pichet de incendiu — 17. Magazin — 18. Încăperile de serviciu — 19. Cîșmele de distribuție — 20. Magazin pentru inventar divers — 21. Administrație — 22. Cămin — 23. Cămin — 24. Grădiniță-creșă pentru copii — 25. Club-scoală — 26. Locuințe pentru familisti (cu 1 apartament) — 27. Locuințe pentru familisti (cu două apartamente) — 28. Terenuri de joc pentru copii — 29. Terenuri de sport — 30. Grădină — 31. Bază petrolieră — 32. Livadă — 33. Gospodărie anexă

adăpostesc tractoarele, batozele, combinele și celelalte utilaje agricole depozitate în aer liber sau adăpostite în spații acoperite.

3. *Zona construcțiilor anexe*, cu pavilionul administrativ, garaj, grajd-șopron, portar, pichet de incendiu, etc.

4. *Baza de carburanți*, cu rezervoarele de motorină și clădirile necesare de deservire, ca: stație de pompare, depozit de benzină portar-pichet de incendiu etc.

5. *Zona construcțiilor social-culturale* pentru muncitorii care lucrează în aceste stațiuni, asigurînd cazarea necesară în locuințe pentru familisti sau colective, fiind dotată cu cantină, baie și cămin cultural.

Legătura dintre zonele menționate și diversele pavilioane ale acestora poate fi urmărită în schema tehnologică (fig. 3) în care este marcată circulația mașinilor, a pieselor și a muncitorilor.

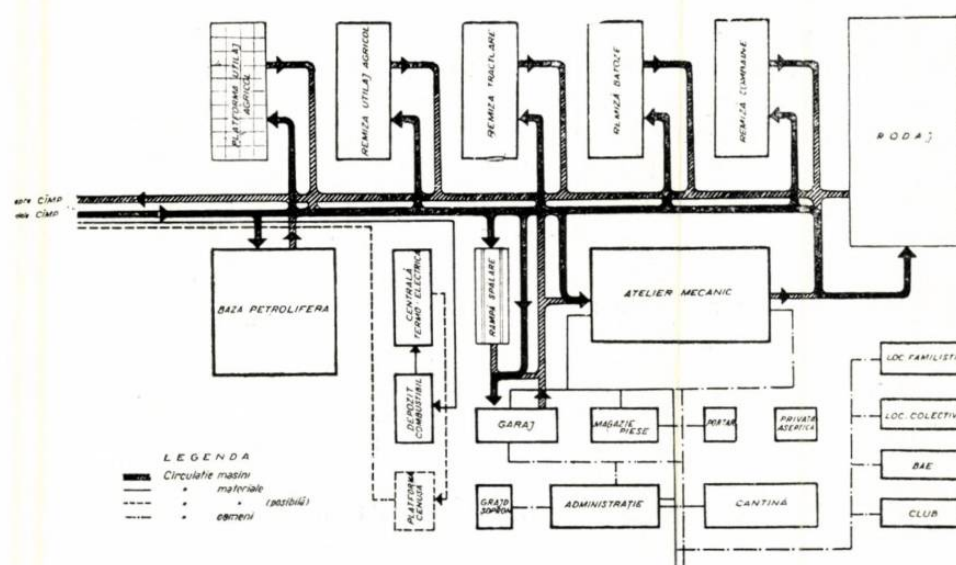
Din analiza acestei scheme apare o circulație principală, marcată de circuitul tehnologic al utilajului agricol între remize, atelierul mecanic și platforma de spălare, în legătură cu accesul de la cîmp și o circulație separată a muncitorilor între grupul

administrativ și cel social-cultural, de la șosea sau drumul de acces. Fără a intra în toate detaliile acestui circuit, este indicat a urmări două fluxuri caracteristice, și anume, sosirea de la cîmp a utilajului în toamnă, după efectuarea muncilor agricole, și aducerea în atelierul mecanic a utilajului adăpostit în remize, în perioada de reparații a acestuia. Trebuie spus că nu tot utilajul agricol este autopropulsat; cu excepția tractoarelor și a unor tipuri

de combine, acesta este tractat. La sosirea de la cîmp tractoarele urmează deci să-și lase utilajul remorcat, fie pe platforma de utilaj (pluguri, grape, etc.), fie în remize (batoze, semănători, etc.), regăsindu-și locul în remizele de tractoare, unde rămîn adăpostite pînă la campania lucrărilor de primăvară.

În această perioadă, utilajul este scos pentru a fi revizuit și pregătit în vederea muncilor din anul următor. Pentru aceasta el

Fig. 3 — Schema tehnologică

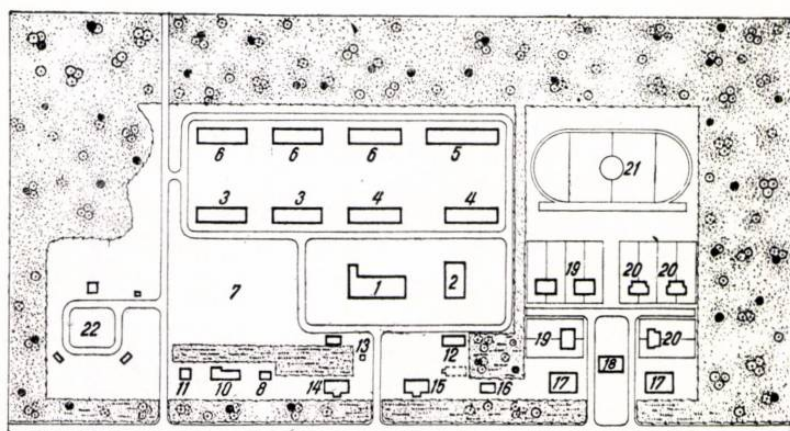

Fig. 4 - S.M.T. Nănești - Plan de ansamblu
Proiectant, arh. N. Neculce

1. Atelier mecanic pentru tractoare - 2. Atelier mecanic pentru batoze, combine și utilaj agricol - 3. Remiză pentru utilaj agricol - 4. Remiză pentru tractoare - 5. Remiză pentru combine - 6. Remiză pentru batoze - 7. Platformă de rodaj - 8. Pichet de incendiu - 9. Combustibil solid - 10. Garaj - 11. Grajd-sopron - 12. Magazie piese de schimb - 13. Portar - 14. Administrație - 15. Cantină - 16. Baie - 17. Locuințe colective - 18. Club - 19. Locuințe pentru familisti (apartamente cu 2 camere) - 20. Locuințe pentru familisti (apartamente cu 1 cameră) - 21. Teren de sport - 22. Bază petrolieră

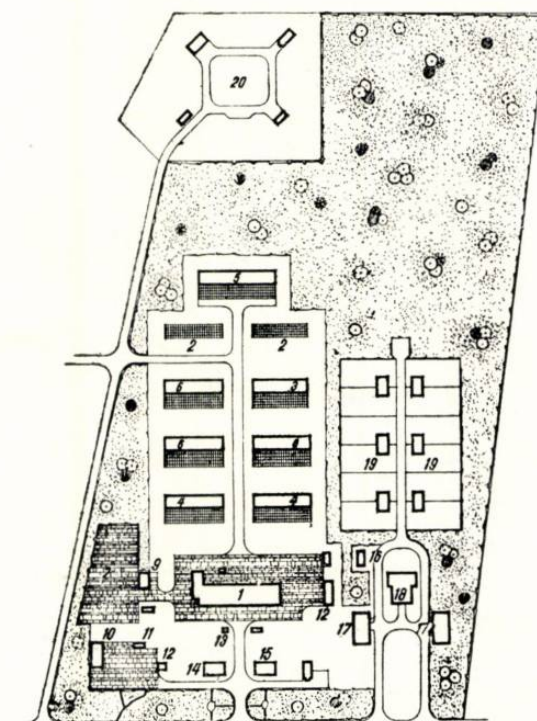
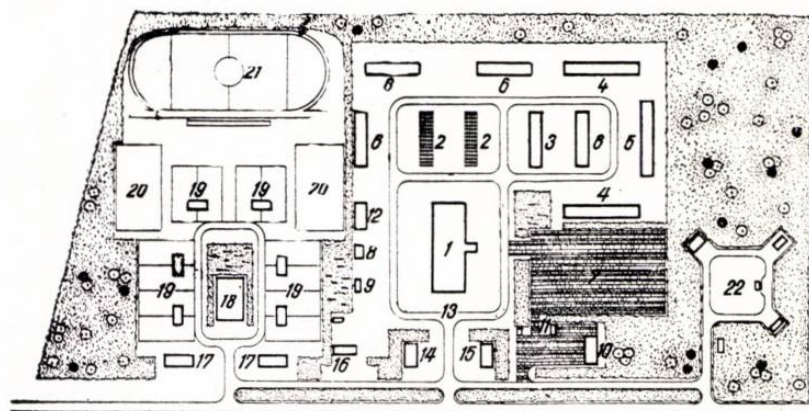

Fig. 5 - S.M.T. Horia-Galați - Plan de ansamblu
Proiectant, arh. G. Cristinel

1. Atelier mecanic - 2. Platformă de utilaj - 3. Remiză pentru utilaj agricol - 4. Remiză de tractoare - 5. Remiză pentru combine - 6. Remiză pentru batoze - 7. Platformă de rodaj - 9. Depozit de combustibil - 10. Garaj - 11. Grajd-sopron - 12. Magazie piese de schimb - 13. Portar - 14. Administrație - 15. Cantină - 16. Baie - 17. Locuințe colective - 18. Club - 19. Locuințe pentru familisti - 20. Bază petrolieră

Fig. 6 - S.M.T. Topolovăț - Plan de ansamblu
Proiectant, arh. I. Grigorescu

1. Atelier mecanic - 2. Platformă de utilaj - 3. Remiză de utilaj agricol - 4. Remiză pentru tractoare - 5. Remiză pentru combine - 6. Remiză pentru batoze - 7. Platformă de rodaj - 8. Centrala termo-electrică - 9. Depozit de combustibil - 10. Garaj - 11. Grajd-sopron - 12. Magazie piese de schimb - 13. Portar - 14. Administrație - 15. Cantină - 16. Baie - 17. Locuințe colective - 18. Club - 19. Locuințe pentru familisti - 20. Terenuri de volei-baschet - 21. Teren fotbal - 22. Bază petrolieră

este trecut pe o platformă specială unde este spălat și apoi adus în atelierul mecanic, unde urmează fluxul tehnologic al acestuia, avînd două căi de rulare: una pentru tractoare și alta pentru restul utilajului. La ieșirea din atelier, tractoarele sînt duse pe platforma de rodaj unde sînt verificate și apoi readuse în remize sau introduse din nou în atelier pentru completarea reparațiilor. Utilajul tractat, după revizuire, este depozitat din nou în remizele respective sau pe platforma de utilaj.

Există și posibilitatea ca în timpul muncilor agricole să fie necesar ca tractoarele să se întoarcă la bază, reparația fiind peste posibilitățile brigăzii de cîmp. În acest caz, fără a mai fi remizate, tractoarele sînt spălate și introduse direct în atelier. Acest lucru determină ampla-

sarea rampei de spălare în apropierea intrării de la cîmp, permițînd spălarea și a celuilalt utilaj înainte de depozitare.

Circuitul tehnologic arătat este un circuit principal; evoluția metodelor și mijloacelor mecanizate în agricultură ridică mereu noi probleme care trebuie soluționate. Ca atare, stațiunile de mașini și tractoare trebuie privite ca un organism viu, în continuă mișcare, proiectanții avînd sarcina de a le urmări viața și a crea construcțiile sau instalațiile tehnice corespunzătoare funcțiunii lor.

★

Ansamblul unui S.M.T. se axează, în principiu, pe o temă simplă: un atelier mecanic, cîteva remize, o administrație și cîteva clădiri social-culturale. Dar această temă pune pro-

bleme foarte importante; pentru rezolvarea ei în bune condiții, arhitectul trebuie să-i acorde cea mai mare atenție.

Cunoașterea profundă a funcționării unei stațiuni și preocuparea de a obține rezolvări cît mai corespunzătoare pentru aceste ansambluri sînt marcate în scurta practică a proiectării noastre de cîteva etape însemnate, care merită a fi menționate.

Dacă primele construcții pentru S.M.T.-uri s-au rezumat la întregirea ansamblurilor de clădiri existente în jurul vechilor conace și curți boierești sau la înzestrarea cu unele dotări izolate - fără a avea la bază un plan de sistematizare - în ultimii ani, proiectarea unităților S.M.T. a folosit din plin documentația sovietică și în special planul tip pentru sta-

țiuni de 50 sau 75 de tractoare (fig. 2).

În acest plan apare clar separarea zonelor menționate. Accesul în stațiune este marcat de cele două pavilioane: cantina și administrația, în axa cărora se află atelierul mecanic pentru tractoare în legătură cu platforma de rodaj și curtea remizelor. Locuințele și celelalte clădiri social-culturale formează un grup aparte, despărțit de centrul de producție prin plantații, care se continuă și în interiorul acestuia, delimitând diverse zone sau funcțiuni.

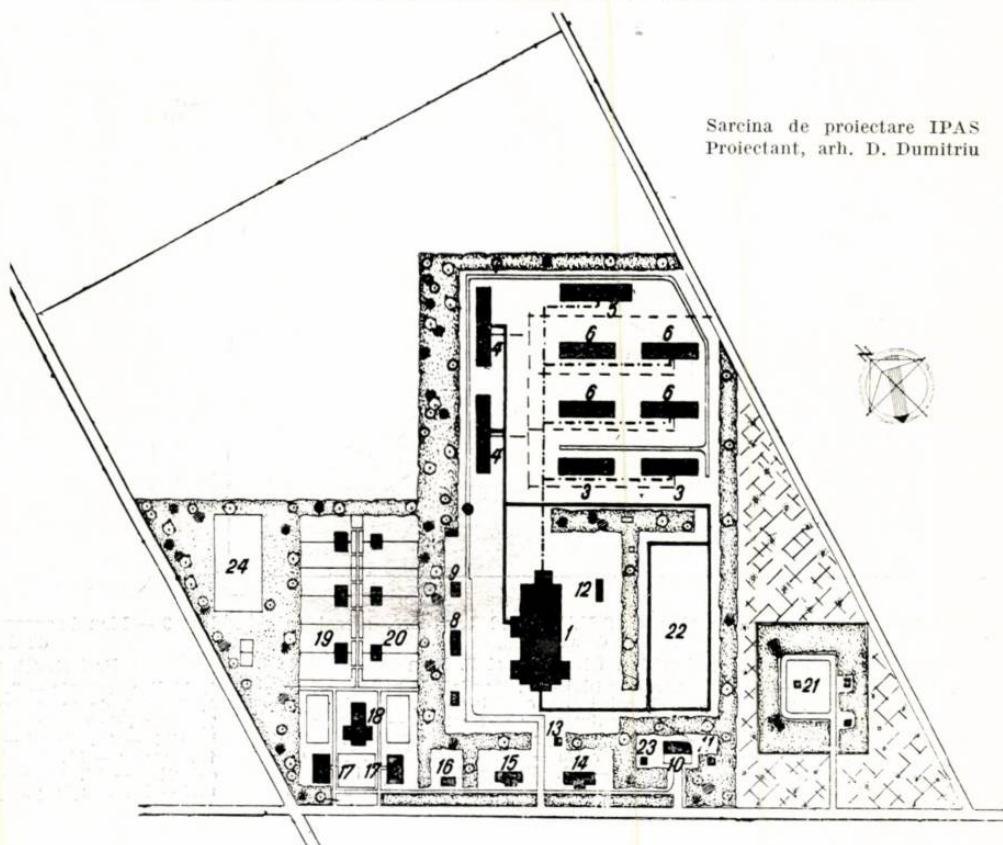
Unul din proiectele de sistematizare pentru un ansamblu S.M.T., marcând primii pași în proiectarea acestor lucrări, este S.M.T. Nănești (fig. 4), proiectat în cadrul Institutului de proiectări agricole de arhitectul N. Neculce. Planul urmărește schema tip sovietică, adaptată însă la programul stabilit pentru specificul țării noastre, cu o zonă de construcții social-culturale mult mai redusă.

Și în acest plan, intrarea în stațiune este marcată de cele două pavilioane ale administrației și cantinei, care creează accesul spre atelierul mecanic pentru reparația tractoarelor, în apropierea căruia se găsește un alt atelier, pentru repararea batozelor și combinelor. Remizele sînt dispuse într-o mare curte de depozitare, înconjurată de un drum pentru circulația pompierilor, ce-și continuă traseul și în zona construcțiilor social-culturale.

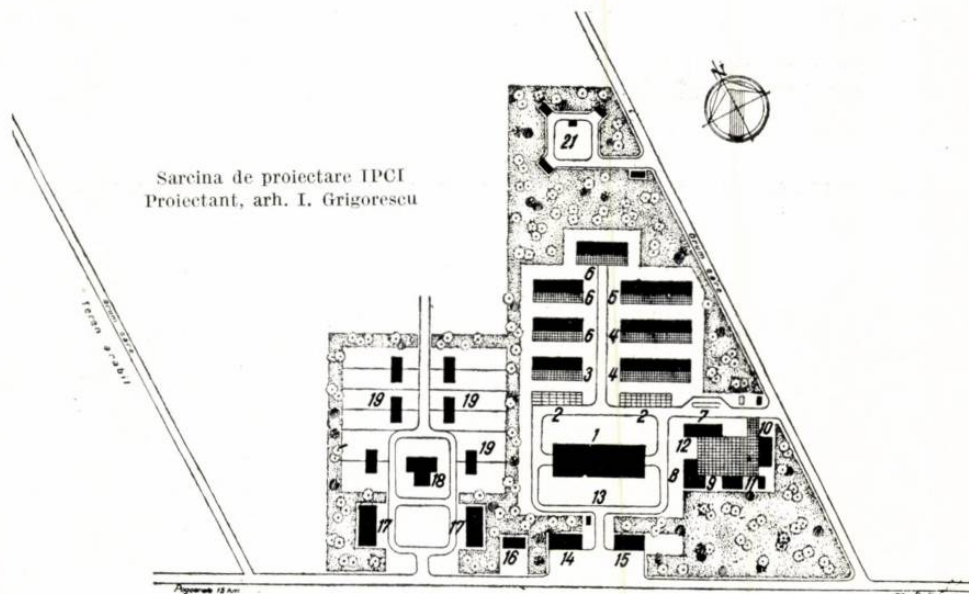
Ansamblul, marcat de multitudinea obiectelor cu volume relativ reduse și prevăzut cu distanțe mari între clădiri, are un aspect împrăștiat, nereușind să închege o armonie spațială, deși sînt urmărite anumite axe de compoziție.

La S.M.T. Topolovăț, proiectat de arh. I. Grigorescu (fig. 6), paralel cu comasarea celor două ateliere într-un singur atelier mixt avînd o cale de rulare, s-a urmărit restrîngerea teritoriului construit,

FIG. 7 — COMPARAȚIA PLANURILOR DE ANSAMBLU PENTRU S.M.T. PADINA

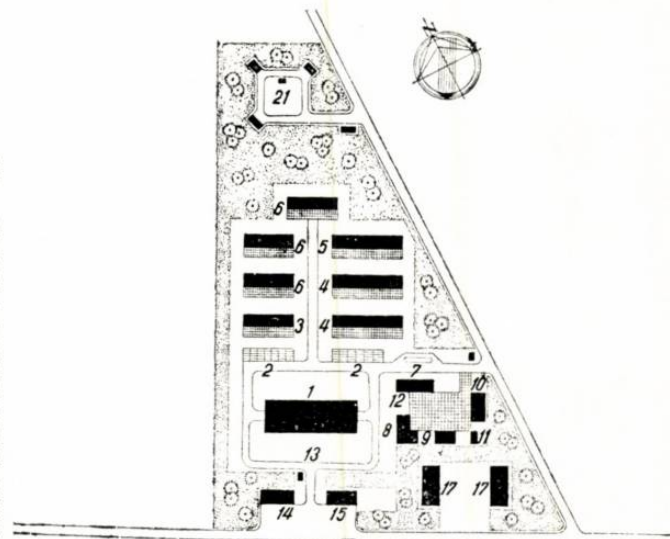
Sarcina de proiectare IPAS
Proiectant, arh. D. Dumitriu

Sarcina de proiectare IPCI
Proiectant, arh. I. Grigorescu

Sarcina de proiectare IPCI, în ipoteza trecerii sectorului de locuințe în sat

1. Atelier mecanic — 2. Platforma de utilaj — 3. Remiză pentru utilaj agricol — 4. Remiză pentru tractoare — 5. Remize pentru combine — 6. Remize pentru batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantina — 16. Baie — 17. Locuințe colective — 18. Club — 19. Locuințe pentru familisti (apartamente cu 2 camere) — 20. Locuințe pentru familisti (apartamente cu 1 cameră) — 21. Bază petrolieră — 22. Platforma de rodaj — 23. Pichet de incendiu — 24. Teren de sport

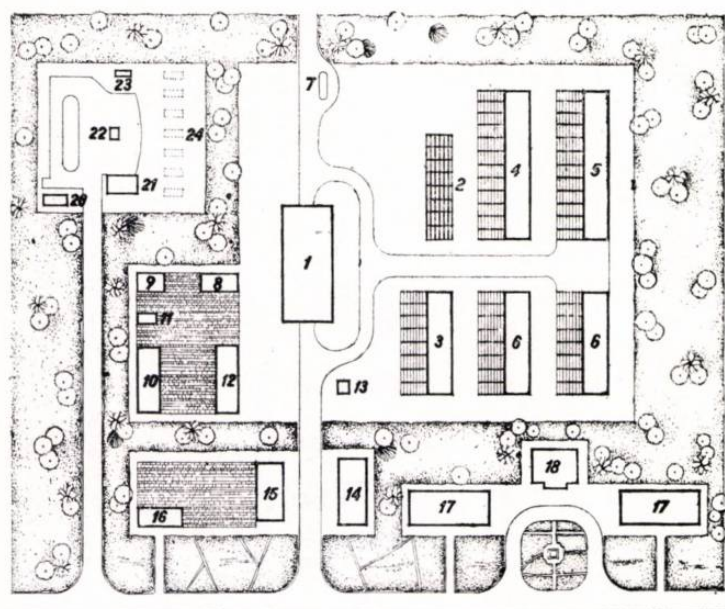

Fig. 8 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 32 tractoare, așezat în apropiere de sat

Proiectanți, arhitecții I. Glückman și S. Ioan

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol
4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cămină — 16. Baie
17. Locuință colectivă — 18. Club — 20. Portar-pichet de incendiu
21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină
24. Rezervoare de motorină

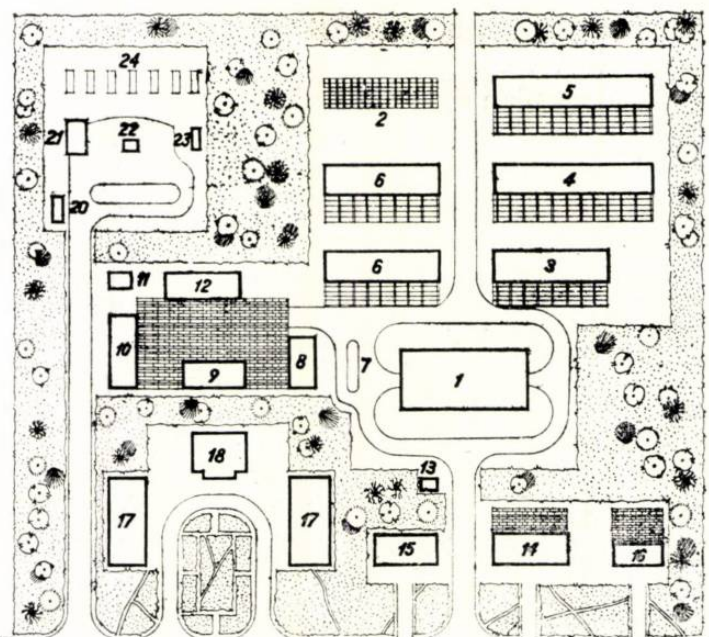

Fig. 9 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 32 tractoare cu axa verticală de dezvoltare a sectorului de remize

Proiectanți, arhitecții I. Glückman și J. Constantin

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol
4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze
7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb
13. Portar — 14. Cămină — 15. Administrație — 16. Baie — 17. Locuință colectivă — 18. Club — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină — 24. Rezervoare de motorină

drumul de circulație fiind adus în fața remizelor, la 18—20 m de acestea, creîndu-se zone

consolidate pentru circulația tractoarelor. Utilizarea mai rațională a spațiilor construite,

în special în zona de producție, permite micșorarea terenului ocupat reușindu-se obținerea unei soluții mai compuse, mai încheiate; nu se izbuteste, însă, a se rezolva împrăștierea clădirilor.

În prima jumătate a anului 1954, în proiectarea ansamblurilor S.M.T. își face loc o nouă soluție de principiu, marcată de un drum tehnologic, bine consolidat, pentru circulația tractoarelor de la remize la atelierul mecanic, avînd de o parte și de alta remizele dispuse perpendicular pe acest drum, care devine axa majoră în compoziția ansamblului. Noua soluționare, ilustrată de S.M.T. Horia-Galați proiectat de arh. G. Cristinel (fig. 5), nu reușește însă să restrîngă mai mult suprafața de teren afectată, ce se întinde încă pe 12—15 ha.

În preocuparea de a restrînge cît mai mult suprafața terenurilor scoase din circuitul agricol, proiectanții, îndrumați de C.S.A.C., caută noi soluții care conduc la scoaterea rodajului din incinta stațiunii, gruparea anexelor într-o curte de serviciu și reducerea tot mai mare a

Fig. 10 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 32 tractoare cu locuințe înșirate de-a lungul unui drum de acces

Proiectanți, arhitecții I. Glückman și S. Ioan

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol
4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remize de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj
11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație
15. Cămină — 16. Baie — 17. Locuință colectivă — 18. Club — 19. Locuințe pentru familisti — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină — 24. Rezervoare de motorină

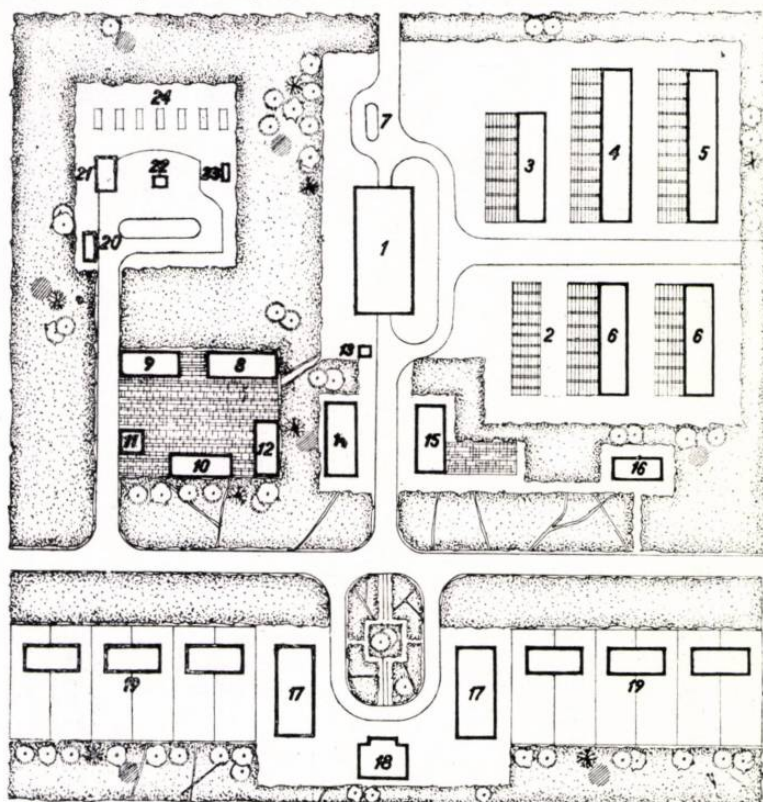

Fig. 11 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 32 tractoare, situat departe de sat

Proiectanți, arhitecți
I. Glückman și S. Ioan

1. Atelier mecanic — 2. Platforma de utilaj — 3. Remiză de utilaj — 4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-șopron — 12. Magazin piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantina — 16. Baie — 17. Locuință colectivă — 18. Club — 19. Locuințe pentru familii — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină — 24. Rezervoare de motorină

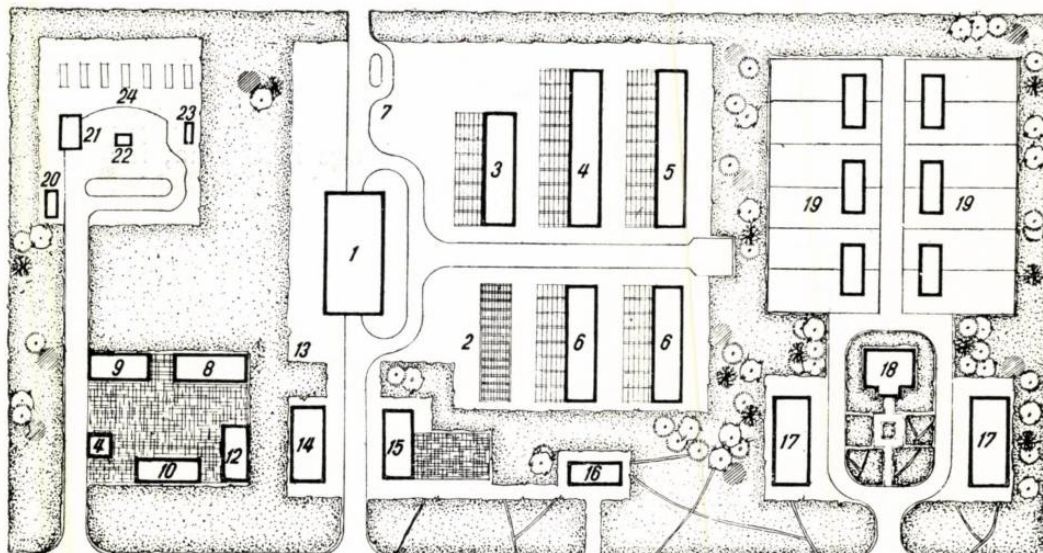

Fig. 12 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 64 tractoare, cu axa orizontală de dezvoltare a sectorului de remize

Proiectanți, arhitecți
I. Glückman și I. Grigorescu

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol — 4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-șopron — 12. Magazin piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantină — 16. Baie — 17. Locuințe colective — 18. Club — 19. Locuințe pentru familii — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină — 24. Rezervoare de motorină

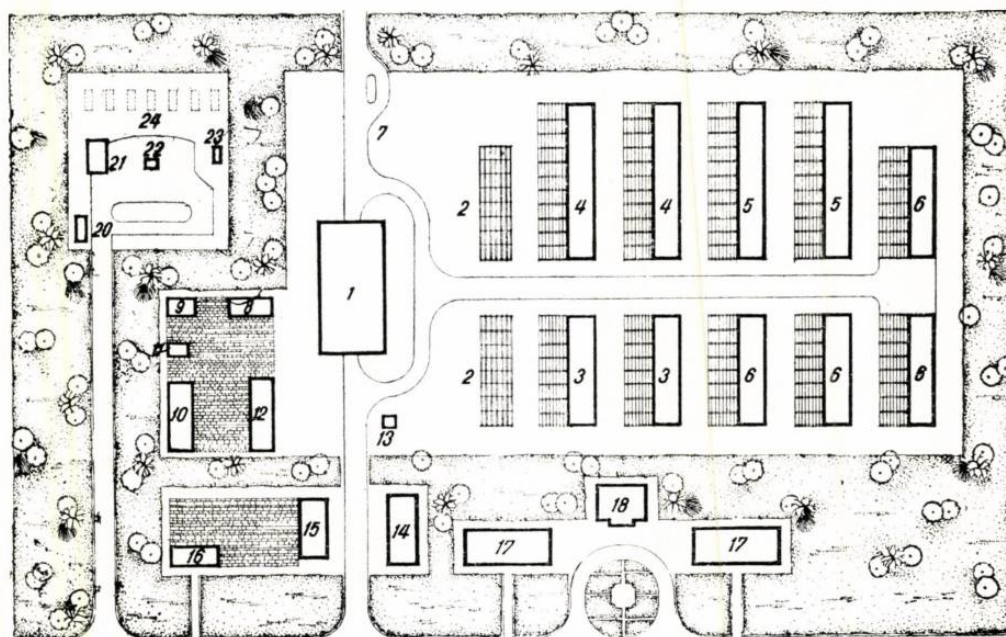
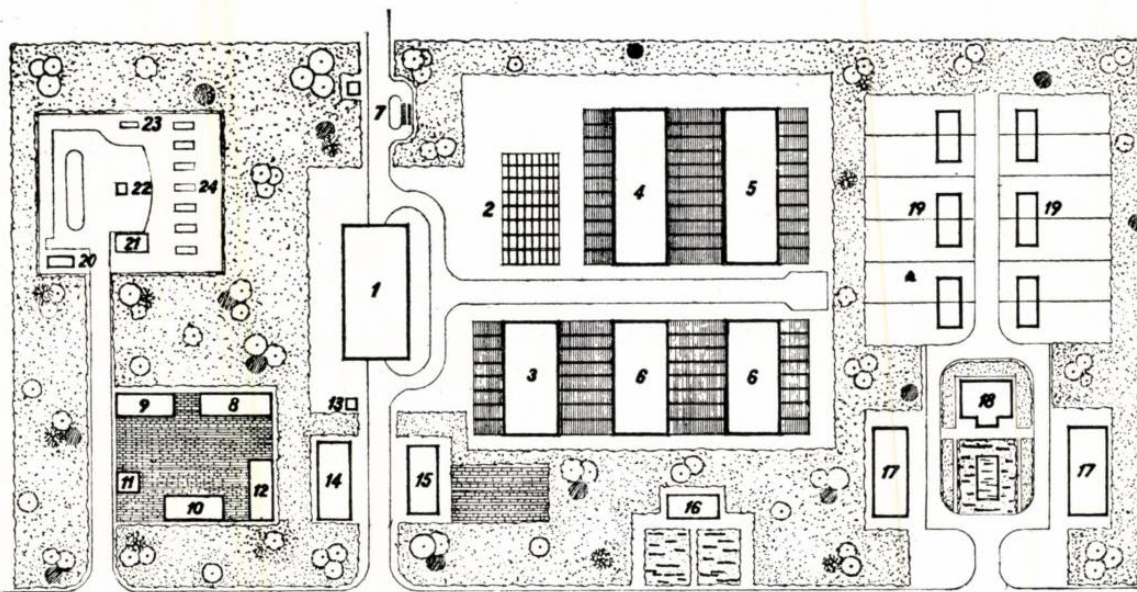

Fig. 13 — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 64 tractoare, cu remize cuplate, așezat departe de sat

Proiectanți, arhitecți
I. Glückman și P. Popescu

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol — 4. Remiză de tractoare — 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termo-electrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-șopron — 12. Magazin piese de schimb — 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantină — 16. Baie — 17. Locuințe colective — 18. Club — 19. Locuințe pentru familii — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină — 24. Rezervoare de motorină

intervalele dintre clădiri prin introducerea sistemelor avansate de construcție, cu elemente prefabricate din beton armat.

În acest sens, este de menționat proiectul pentru S.M.T. Padina, proiectat de arh. I.

Grigorescu (fig. 7), în care de la o suprafață de 12,00 ha, cât era prevăzută în sarcina de proiectare întocmită de I.P.A.S. s-a putut ajunge la 8,4 ha, iar în ipoteza amplasării locuințelor, clubului și băii în sat, la

5,55 ha, cu un coeficient al suprafețelor construite de 13%.

Ansamblul, respectând toate cerințele tehnologice, este mult mai judicios rezolvat, realizându-se totodată economii importante prin micșorarea suprafeței drumurilor și reducerea simțitoare a rețelelor exterioare.

Studiile întreprinse în ultimul timp arată însă existența unor noi posibilități de reducere a terenurilor afectate acestor stațiuni. Astfel, prin regruparea diverselor pavilioane, cum ar fi cuplarea remizelor, adăpostirea utilajului în hale mari sau concentrarea în câteva pavilioane a celorlalte clădiri anexe, se poate ajunge la 3,5 — 4,5 ha teren utilizat, ceea ce înseamnă un aport însemnat în realizarea de economii.

★

Problemele ce se pun în legătură cu proiectarea ansamblurilor S.M.T. sînt multiple, mergînd de la chestiunile de detaliu, ca amplasarea diverselor clădiri, pînă la probleme cu caracter general, ca însuși amplasamentul stațiunii.

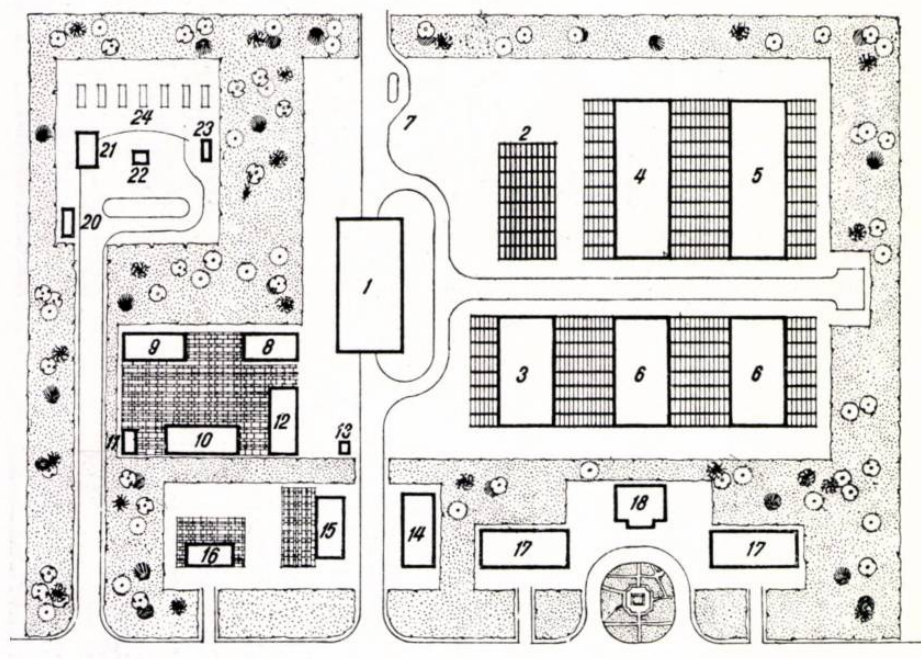

Fig. 14. — Plan de ansamblu al unui S.M.T. de 64 tractoare, cu remize cuplate, așezat în apropiere de sat

Proiectanți, arhitecți I. Glückman și P. Popescu

1. Atelier mecanic — 2. Platforma de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol — 4. Remiză de tractoare
5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termoelectrică — 9. Depozit de combustibil — 10. Garaj — 11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb
13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantină — 16. Baie — 17. Locuințe colective — 18. Club
20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină
24. Rezervoare de motorină

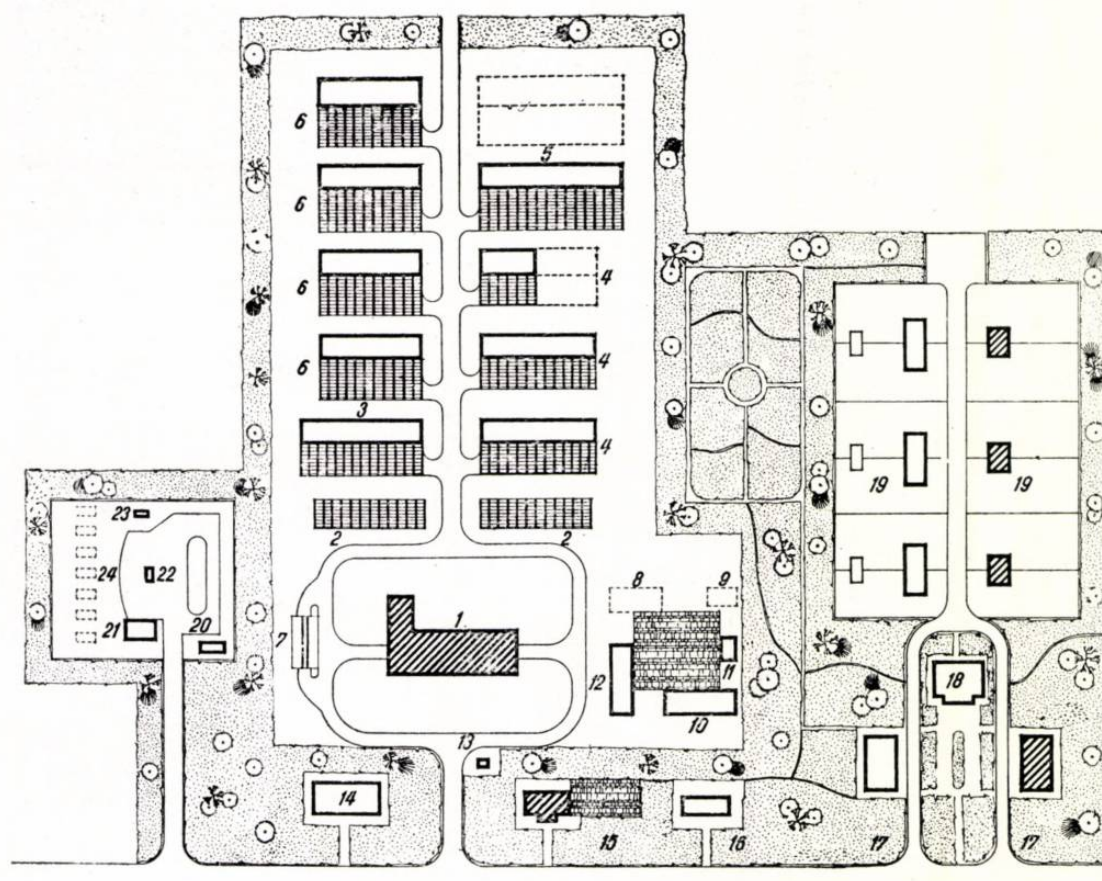

Fig. 15. — Plan de ansamblu al unui S.M.T. în dezvoltare

Proiectant, arh. A. Rotkopf

1. Atelier mecanic — 2. Platformă de utilaj — 3. Remiză de utilaj agricol — 4. Remiză de tractoare
 5. Remiză de combine — 6. Remiză de batoze — 7. Rampă de spălare — 8. Centrala termoelectrică — 9. Depozit de combustibil
 10. Garaj — 11. Grajd-sopron — 12. Magazie piese de schimb
 13. Portar — 14. Administrație — 15. Cantină — 16. Baie — 17. Locuințe colective — 18. Club — 19. Locuințe pentru familisti — 20. Portar-pichet de incendiu — 21. Depozit de ulei — 22. Stație pompe — 23. Depozit de benzină
 24. Rezervoare de motorină
- Clădirile hașurate reprezintă clădiri existente

O justă alegere a teritoriului pentru construcția unui S.M.T. poate conduce la rezolvări economice și armonioase; alegerea nepotrivită — întâlnită destul de des — duce la lucrări de amenajare și, implicit, la cheltuieli suplimentare. Astfel, declivitatea terenului este unul din factorii de bază în alegerea amplasamentului, dat fiind că unele obiecte, ca remizele și atelierul mecanic, ating lungimi de cca 60 m, ceea ce, în ipoteza unui teren accidentat, necesită lucrări mari de nivelare și fundații. Acest lucru cu atât mai mult cu cât orientarea acestor construcții nu poate fi oricare. Folosite cu deosebire în timpul iernii și avînd drept fațadă principală un mare panou de uși glisante sau agățate, remizele trebuie așezate cu spatele spre vîntul dominant; altfel intrarea în remize în timpul iernii (timpul cînd se execută reparațiile) devine foarte anevoioasă, fără a mai menționa posibilitatea blocării cu zăpadă a intrării.

O ușoară declivitate este însă necesară pentru scurgerea apelor de suprafață; aceasta nu trebuie să fie însă spre frontul remizelor, deoarece pardoselile fiind la nivelul terenului, ar permite infiltrații și deteriorarea utilajului garat.

Terenul ales trebuie de asemenea să permită alimentarea cu apă a stațiunii, pentru nevoile de producție și rezerva de incendiu, precum și posibilitatea scurgerii apelor uzate la un emisar sau a epandării pe terenuri de cultură.

Alimentarea cu energie electrică — pentru deservirea cu forță a atelierului mecanic, principalul consumator, sau pentru iluminatul interior și exterior — trebuie să fie posibilă printr-un racord la o linie sau un generator (uzină) situat în apropiere, pentru a se evita, pe cît posibil, crearea unei uzine proprii, destul de costisitoare. În cazul construirii unei uzine speciale, este indicat a se prevedea

Fig. 16 — Perspectiva unui ansamblu S.M.T. de 64 tractoare situat în apropiere de sat, folosind actualele proiecte tip
Proiectanți, arhitecții I. Glückman și Mihai Enescu

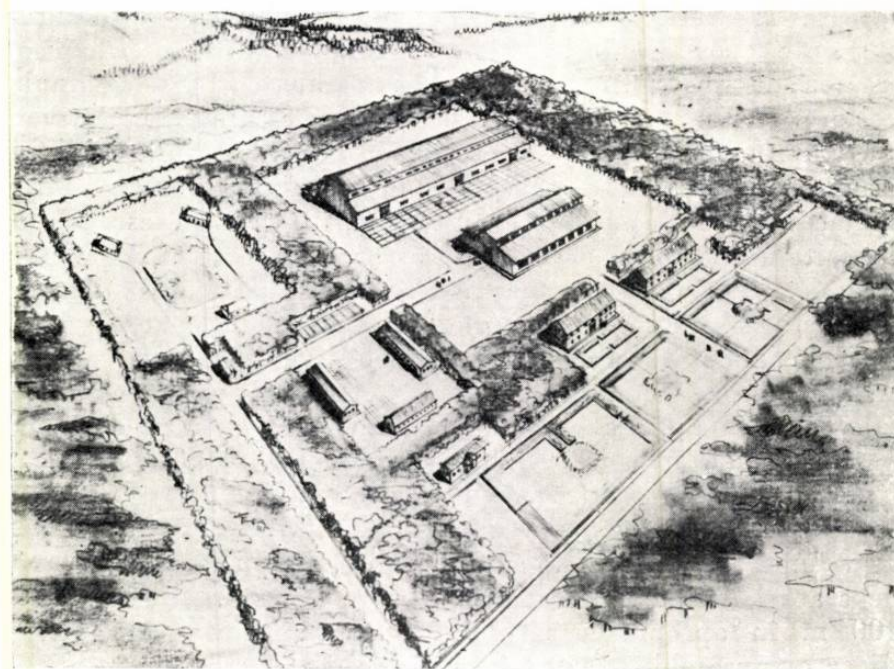

Fig. 17 — Perspectiva unui ansamblu S.M.T. cu remizele comasate într-o hală și locuințele colective, administrația și cantina în două pavilioane
Proiectanți, arhitecții I. Glückman și V. Hariton

un grup electrogen de rezervă pentru electrificarea așezării apropiate, ceea ce presupune totodată amplasarea stațiunii în apropierea acesteia.

Problema poziției S.M.T.-ului față de sat sau alte unități agricole trebuie să constituie o preocupare deosebită.

Lipsa de preocupare a proiectanților pentru obținerea unei documentări complexe asupra amplasamentului și timpul scurt

în care se întocmesc proiectele noastre, nu au permis pînă în prezent o justă rezolvare a acestei probleme. Terenurile afectate S.M.T.-urilor, determinate în primul rînd de zona de deservire a acestora, sînt uneori prea depărtate de satele învecinate sau de rețelele de comunicații; din această cauză se ridică o serie de probleme care altfel ar fi putut căpăta o soluționare mai justă. În

ipoteza amplasării unui S.M.T. în apropierea unei aşezări (fig.8), locuinţele, clubul şi baia ar putea fi folosite şi de sat; în acest caz, ele ar putea să-şi găsească locul chiar în centrul acestuia, generînd viitorul centru civic. Astfel, satul s-ar putea îmbogăţi cu noi construcţii social-culturale, iar S.M.T.-ul şi-ar îndeplini cu adevărat rolul său educativ în mediul rural; totodată s-ar economisi suprafeţe importante de teren ce nu ar mai fi scoase din circuitul producţiei agricole. Între S.M.T. şi sat s-ar ţese o legătură firească, dat fiind şi faptul că o parte din cei ce lucrează în cadrul staţiunii locuiesc în sat.

Amplasarea S. M. T. -urilor departe de sat (fig.11) rupe această legătură cu aşezările existente, concurîndu-le prin crearea de noi centre de dezvoltare.

O lipsă mai mare, ce se resimte în proiectare, o constituie lipsa de coordonare cu celelalte unităţi agricole în construcţie. Staţiunea de maşini şi tractoare, ca şi gospodăria agricolă de stat, sînt tratate izolat, fiecare cu problemele sale, adoptîndu-se soluţii fără a ţine seama una de cealaltă.

Astfel, la Casimcea (reg. Constanţa), S.M.T.-ul este plasat în faţa unei gospodării agricole de stat şi amîndouă numai la 100 m în apropierea satului. Fiecare ansamblu este însă tratat separat, cu grupul lui de locuinţe, formînd fiecare cîte o mică unitate separată de cealaltă şi amîndouă separate de sat.

Rezultă, aşadar, că problema găsirii unui amplasament pentru o staţiune de maşini şi tractoare este o problemă complexă. Ea este legată, atît de natura terenului, care trebuie să asigure construirea în condiţii normale de orientare faţă de vîntul dominant, etc., să asigure un acces comod de la şosea sau vreo arteră locală; amplasarea trebuie, de asemenea, să răs-

pundă problemelor tehnologice legate de teritoriul deservit şi totodată să ţină seama de satele sau unităţile agricole în dezvoltare, de care S.M.T.-urile trebuie legate organic, rezolvarea făcîndu-se în ansamblu şi nu izolat, aşa cum greşit s-a procedat pînă acum în cele mai multe cazuri.

★

Rezolvarea ansamblului S.M.T. se sprijină pe cîteva principii stabilite, caracterizînd faza actuală a proiectării. Astfel, terenul destinat construcţiei fiind în general delimitat pe una din laturi de o şosea sau un drum regional, intrarea în S.M.T. este marcată de cele două pavilioane — administraţie şi cantină.

De-a lungul drumului se înşiră celelalte construcţii social-culturale, ca baia, căminul cultural şi locuinţele colective care continuă desfăşurarea loturilor de locuinţe pentru familisti (fig. 10) ce-şi găsesc deseori şi o rezolvare grupată în jurul grupului determinat de căminul cultural şi cele două locuinţe colective (fig. 11).

Atelierul mecanic, cel mai important element din zona de producţie, se găseşte plasat de cele mai multe ori în axa intrării, aşezat, fie cu latura mică, fie cu faţada sa laterală, spre aceasta.

În imediata apropiere se găseşte curtea de serviciu ce grupează centrala termică şi electrică, magazia de piese de schimb, precum şi garajul, grajdul-şopron şi platforma de combustibil şi cenuşă, dacă staţiunea se încălzeşte cu lignit sau combustibil solid.

Această curte este bine să fie legată cu drumul de ieşire la cîmp, pentru a se putea folosi rampa de spălare şi pentru maşinile complexului.

În prelungirea axei de intrare (fig. 9) sau perpendicular pe aceasta (fig. 12) se dezvoltă drumul de deservire a remizelor, care sînt dispuse perpen-

cular, avînd fiecare cîte o platformă consolidată în faţa porţilor de acces. În legătură cu circuitul tractoarelor şi al celorlalte utilaje, în proiectul de ansamblu trebuie avut în vedere ca drumurile să poată asigura circulaţia vehiculelor în curbă, prevăzîndu-se racordurile necesare.

Planul de ansamblu mai cuprinde şi o bază petrolieră cu acces separat avînd o capacitate corespunzătoare dotaţiei staţiunii respective.

Pînă în prezent, Ministerul Agriculturii şi Silviculturii a avut numai două tipuri de staţiuni S.M.T. (de 32 şi 64 de tractoare) în funcţie de care se prevăd dotaţiile de remize pentru batoze, combine şi utilaj. Din eroare însă, dotaţia clădirilor social-culturale nu a fost proporţionată, prevăzîndu-se în mod mecanic aceleaşi clădiri pentru administraţie, cantină, baie sau locuinţe colective pentru ambele tipuri. În ultimele proiecte s-a adus un oarecare corectiv, prevăzîndu-se numai o locuinţă colectivă pentru staţiunile de 32 de tractoare, ceea ce nu rezolvă însă problema în totalitatea ei.

Este de menţionat, de asemenea, că deşi remizele au o capacitate de 32 şi 64 de tractoare, proiectele tip pentru atelierele mecanice au fost prevăzute pentru 50 şi 75 de tractoare, existînd deci o neconcordanţă între aceste elemente.

★

Acestate sînt problemele ridicate de ansamblurile ce folosesc proiectele tip sau refozibile existente, care generează încă aceeaşi împrăştiere a obiectelor.

Studiile întreprinse în ultimul timp au adus o contribuţie însemnată. Pentru reducerea numărului de remize s-a încercat o soluţie cu remize cuplate (proiectant arh. I. Glückman), avînd faţadele prevăzute cu porţi pentru acces. În această soluţie două ziduri sînt complet desfiinţate aducînd importante eco-

nomii de zidărie și fundații. Însă această rezolvare nu poate fi aplicată oriunde, ci numai acolo unde terenul permite o astfel de amplasare ca vîntul dominant să bată spre latura mică a construcției, restrîngîndu-se astfel cîmpul de utilizare (fig. 3 și 4).

Concentrarea remizelor într-o singură hală mare, cu numai cîteva porți de acces (proiectant arh. I. Glückman), deși pare la început cea mai bună soluție, are numeroase inconveniente (fig. 17). Această rezolvare necesită spații foarte mari de circulație acoperite, care trebuie prevăzute pentru gabaritele maxime ale utilajelor, ceea ce aduce o mărire importantă a suprafeței construite și implicit majorarea prețului de cost. Așadar, economiile de material (zidărie și lemn pentru uși) sînt irosite prin amplificarea suprafețelor acoperite.

Un studiu atent, bazat nu numai pe comparația între remize și hală, ci pe ansamblu, cu drumuri și rețele exterioare, poate conduce la o apreciere justă. Trebuie totuși menționat că utilajul agricol fiind în continuă prefacere, apărînd mereu noi gabarite, rezolvarea cu remize avînd travee fixe este mai rigidă, spre deosebire de soluția în hale, care este mai elastică, cu posibilități mult mai largi de adăpostire.

Comasarea construcțiilor anexe și social-culturale constituie însă o problemă care are sorti de reușită pe linia reducerii terenului afectat S.M.T.-ului. Astfel, se va reduce numărul obiectelor, se vor obține volume mai ușor de asamblat într-un complex unitar, mai bine compus, realizîndu-se totodată eco-

nomii în ceea ce privește drumurile și rețelele exterioare.

Actualele proiecte tip vin să umple desigur o mare lacună. Ele au înlăturat, pentru moment vechile proiecte re folosibile, cu rezolvări stîngace, aducînd o tehnicitate mai avansată acestor lucrări prin folosirea elementelor prefabricate. Aducerea în discuție a unor noi principii în rezolvarea planurilor de ansamblu face însă ca actualele proiecte tip să nu poată fi folosite decît pentru dezvoltarea stațiunilor existente (fig. 15 și 16), urmînd ca pe linia concluziilor ce se vor trage să se întocmească noi proiecte tip, care să rezolve în detalii problemele principale puse.

★

Dar orice rezolvare s-ar da acestor pavilioane, utilizarea materialelor locale și a metodelor noi de construcție sînt elemente de bază în proiectarea acestora, dat fiind volumul mare al lucrărilor și ritmul în care acestea se vor executa.

Dacă în actualele proiecte tip lucrările din sectorul social-cultural sînt prevăzute a se executa din zidărie portantă cu planșeu prefabricat și șarpantă de lemn (sau tot din beton prefabricat, în ipoteza acoperișurilor în două ape), construcțiile din zona industrială sînt prevăzute a fi executate cu schelet de beton armat, prefabricat pe loc sau într-o fabrică centrală, și ziduri de umplutură din diverse materiale.

Cu toată diversitatea celor două soluții constructive, un larg sortiment de materiale locale își găsesc utilizarea în aceste construcții, de la cărămida de mînă, blocuri de zgură, argilă stabilizată și beton ma-

croporos, pînă la panouri prefabricate de beton cu stufit. Este sarcina proiectantului de a alege soluțiile corespunzătoare fiecărui caz în parte și acest lucru, neglijat pînă în prezent, trebuie să constituie o preocupare deosebită pe linia reducerii prețului de cost.

O atenție specială ar trebui să se dea însă elementelor prefabricate, care, în unele soluții, avînd greutatea pînă la 2 tone, impun un utilaj de construcție anevoios de procurat pentru aceste șantiere; după aprecierea noastră, soluția brigăzilor volante, în actualul stadiu al mecanizării noastre, nu este decît teoretică. Considerăm că adoptarea unor soluții cu prefabricate ușoare, avînd greutate pînă la 350 kg — necesitînd numai o macara Pioneer — este o soluție mult mai corespunzătoare, avînd în vedere stadiul actual al mecanizării construcțiilor la noi în țară și diversitatea întreprinderilor ce vor executa aceste lucrări. Pe linia utilizării cît mai largi a elementelor prefabricate este necesară extinderea studiului asupra tuturor construcțiilor din complexul S.M.T., respectiv și asupra construcțiilor social-culturale, care pot căpăta rezolvări interesante prin utilizarea aceluiași elemente folosite la clădirile din zona de producție.

Rezolvarea problemelor tehnice, tehnologice sau constructive, nu trebuie să ducă, însă, la neglijarea preocupării pentru obținerea unui ansamblu în care volumele construite să închege o unitate armonioasă, reprezentativă, adecvată rolului important pe care aceste unități îl au în transformarea socialistă a agriculturii din țara noastră.

Moscova — Piața Roșie

Formația tradițională și trăsăturile socialiste ale orașelor sovietice

Conf. arh. R. LAURIAN

În luna noiembrie 1953 am vizitat câteva orașe din U.R.S.S.: capitala Uniunii, Moscova, Leningrad, Kiev, Erevan, Tbilisi, Gori, Soci, Gagri. Aceste orașe sînt foarte diferite ca mărime și importanță: capitale de republici uniunale, centre raionale sau stațiuni balneo-climatice. Deși au aspecte deosebite, legate de importanța lor, de regiunea în care se află, de specificul arhitectural, ele au totodată și trăsături comune, caracteristice tuturor orașelor sovietice.

Peste tot am întîlnit piețe închegate construite, străzi și bulevarde largi și bogat plantate, construcții frumoase care, deși diferite ca arhitectură sau importanță după orașul în care au fost clădite, au ca trăsături comune simplitatea compoziției, aspectul optimist, execuția îngrijită cu materiale de calitate (granit, piatră, plăci de ceramică) și un deosebit confort.

În unele orașe se pot găsi elemente de arhitectură asemănătoare, însă compo-

ziția arhitecturală este diferită, individuală, originală, proprie numai orașului respectiv.

Varietatea soluțiilor, claritatea compozițiilor, expresivitatea monumentelor izolate și a ansamblurilor, simțul proporțiilor, corespondența dintre valoarea lucrărilor și importanța orașului contribuie la determinarea caracterului specific, propriu fiecărui oraș. Legătura dintre ceea ce este nou și ceea ce este vechi, integrarea armonioasă a ansamblurilor noi în procesul de formare a orașului, așa cum s-a dezvoltat el istoricește, existența la baza construcției și reconstrucției orașelor a unor principii comune și aplicarea consecventă a acestor principii determină unitatea de caracter, trăsăturile comune ale orașelor din Uniunea Sovietică, orașele socialismului.

Procesul de formare a orașelor este operă de durată, de răbdare, de suprapunere a unor stiluri diferite, expresie a unor anumite epoci istorice. Expresia

arhitecturală a orașelor nu este produsul imaginației unui arhitect sau al efortului unei generații. Expresia arhitecturală este rezultatul efortului de construcție al mai multor generații. De-a lungul vremii nenumărați maeștri au creat opere care corespund aspirațiilor societății pentru care au fost create, corespundînd sensibilității și personalității lor, au ținut seama de condițiile concrete de loc și de timp, de anumite condiții naturale, de tradițiile naționale formate în decursul istoriei.

În măsura în care arhitecții — în diversele etape de închegare a orașului — au știut să realizeze o continuitate a operelor din epocile precedente, au reușit să aplice în forme noi aceleași legi de compoziție care contribuie la realizarea unei unități între nou și vechi și să integreze arhitectura lor arhitecturii în formație a orașului, în aceeași măsură ei au adus un aport nou, au imprimat o dezvoltare cali-

tativ nouă oraşului, şi-au lăsat amprenta, au marcat aportul lor la formarea oraşului, au contribuit la crearea personalităţii, a caracterului oraşului.

Sînt şi cazuri în care unele generaţii au avut o atitudine indiferentă, egoistă faţă de oraş; unii constructori nu au ținut seama de legile de dezvoltare a oraşelor sau au manifestat un individualism îngust. Aceste generaţii, aceşti constructori au ținut viaţa oraşului pe loc, au lăsat o moştenire grea pentru succesorii lor, care au dubla sarcină de a înlătura deficienţele create şi de a readuce la viaţă evoluţia firească a oraşului, vremelnice întreruptă.

★

La Leningrad, de exemplu, în cei 250 de ani de existenţă, apar trei etape în procesul de formare a oraşului.

O primă etapă, de la 1703 pînă la sfîrşitul primului sfert al veacului al XIX-lea, în care au fost realizate ansambluri urbane de mare valoare artistică: fortăreaţa Petru şi Pavel, Amiralitatea, Bursa, Piaţa Decembriştilor, Piaţa Palatului, Cîmpul lui Marte, Grădina de Vară, raioanele Smolensk, Alexandru Nevski. Maeştrii Trezzini, Rastrelli, Voronihin, Zaharov, Starov, Rossi, T. Tomon, Montferand au realizat prin opere de valoare unitatea arhitecturală a Leningradului, au imprimat oraşului caracterul epocii lor.

În a doua etapă, de la 1830 pînă la Revoluţia din Octombrie 1917, oraşul are o dezvoltare spontană, anarhică, construcţiile industriale se ridică în cartierele de locuit. Peste barocul şi clasicismul din etapa precedentă, se suprapune arhitectura decadentă a eclecticismului.

A treia etapă, de la revoluţie şi pînă astăzi, începe cu lichidarea diferenţelor dintre centru şi periferie, cu reconstrucţia radicală a marginilor oraşului. După 1935 încep marile lucrări de dezvoltare a oraşului. Se creează noi cartiere de locuinţe pe prospectul Engels şi prospectul Stalin; în raionul Avtovo se amenajează ieşirea oraşului la golful Finic, construindu-se la capătul acestei ieşiri stadionul Kirov, stadionul Victoriei; în acelaşi timp se termină şi se îmbunătăţeşte calitatea ansamblurilor realizate în prima etapă de dezvoltare a oraşului.

Cu toate că evoluţia oraşelor este foarte variată, atît la Leningrad, la Moscova, cît şi în alte oraşe, constructorii sovietici au reuşit să obţină, ținînd seama de etapele de dezvoltare a oraşelor, o continuitate între formaţia tradiţională şi ansamblurile nou create, să păstreze continuitatea ansamblului arhitectonic format în decursul istoriei, obţinînd astfel unitatea noului cu vechiul, unitatea oraşului.

Această continuitate, fără de care nu se poate realiza o unitate arhitecturală a oraşului, a fost obţinută de constructorii sovietici păstrînd vechile ansambluri, dezvoltîndu-le şi încadrîndu-le armonios în ansambluri noi, subordonînd, fără a micşora valoarea artistică, vechiul noului, pentru a imprima un suflu înnoitor în caracterul oraşului, valorificînd elementul natural şi obţinînd în ansamblu o dezvoltare calitativ nouă a oraşului.

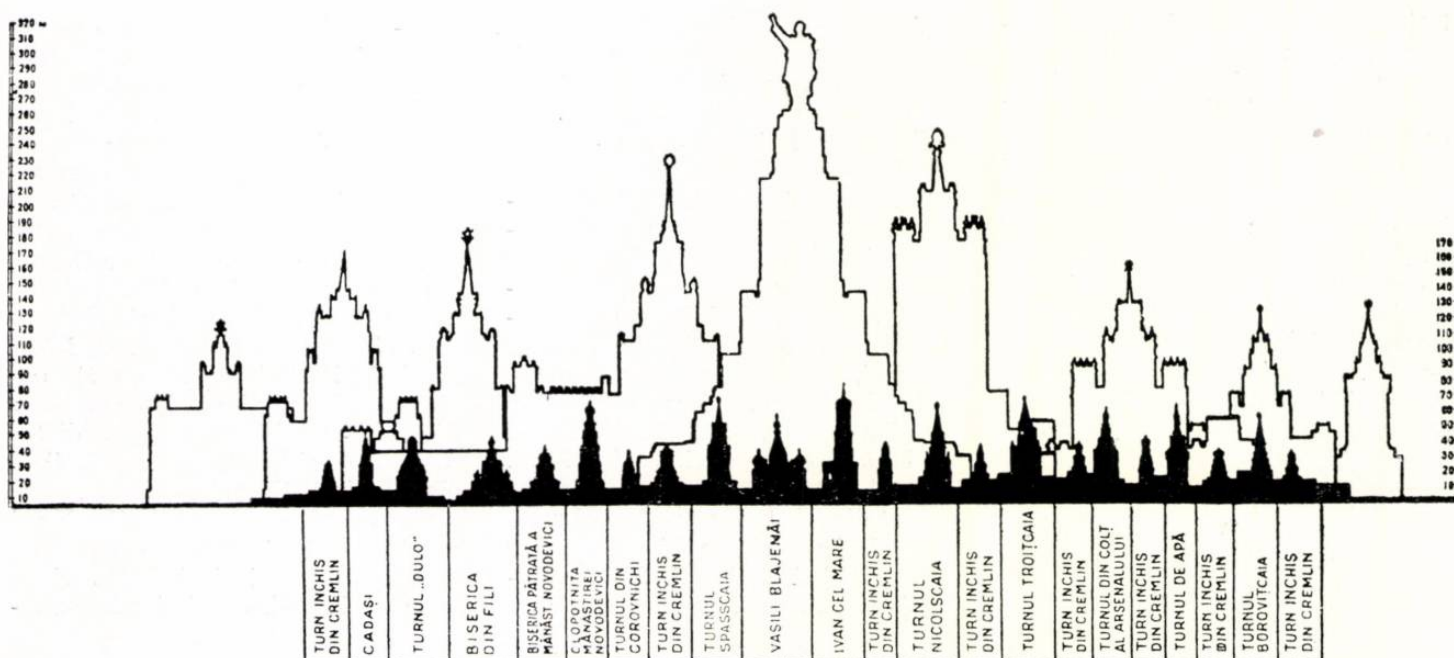
La Leningrad, schema generală a străzilor este orientată spre elementul de bază al compoziţiei, fluviul Neva. Pivotal central al schemei stradale este format din cele trei prospecte — Dzerdjinski, Maiorov şi Nevski care converg spre turnul Amiralităţii. Silueta oraşului, la sud de Neva, este formată

dintr-o linie orizontală din care se detaşează silueta expresivă a turnului Amiralităţii şi cupolele catedralelor Kazan şi Sf. Isaac. Silueta oraşului de-a lungul Nevei este mai ritmată; această ritmare se datoreşte, pe de o parte, alternanţei dintre fronturile construite şi spaţiile libere şi, pe de altă parte, varietăţii accentelor. Frontul încheiat, construit cu o cornişă unitară a cheiurilor palatelor (Senatul şi Sinodul, Amiralitatea, Palatul de Iarnă, Micul Ermitaj, Palatul de Marmură), are din loc în loc spaţii deschise spre apă: Piaţa Decembriştilor, scuarul dintre Amiralitate şi Palatul de Iarnă, Grădina de Vară, Cîmpul lui Marte.

Silueta orizontală a cheiurilor Nevei este îmbogăţită în partea centrală de accentul turnului Amiralităţii şi al turnului Kunstkamerei, iar la extre-

Moscova — Strada Kalancevskaja

Dimensiunile comparative ale celor mai înalte construcții ale vechii Moscove și ale clădirilor înalte
Desen de A. Katkovski și S. Zernova

mități de turnul fortăreței Petru și Pavel și de cupola catedralei Sf. Isaac.

Ansamblurile formate în decursul istoriei sînt unitar tratate și constituie valori care se integrează perfect în ținuta demnă și reprezentativă a orașului. Străzile orașului au o structură clară și simetrică. Prospectul Nevski este un exemplu clasic de stradă cu volumele bine echilibrate. Pe o lungime de cca 2000 m, prospectul este încadrat cu clădiri care prezintă puține variații de volume și cu axe de simetrie transversale acuzate numai în câteva puncte (piața teatrului Pușkin, piața din fața catedralei Kazan și, pe partea opusă, deschiderea spre

Muzeul Rus). Clădirile dintre axele transversale au o cornișă unitară, accente discrete și tocmai de aceea nu tulbură armonia generală a structurii prospectului.

Un alt exemplu este strada Rossi, creată pentru a pune în valoare teatrul lui Rossi. Fiecare parte a străzii reprezintă o compoziție statică simetrică față de axa transversală și perfect finită prin ritmul precis al coloanelor și al deschiderilor dintre arce.

Aceste exemple (prospectul Nevski și str. Rossi) sînt caracteristice orașului Leningrad; ele constituie aspecte specifice orașului, unde calmul general al compoziției, claritatea și expresiv-

tatea ansamblurilor și a siluetei generale nu sînt tulburate de accente verticale nejustificate.

Aceste aspecte au fost preluate de constructorii de astăzi ai Leningradului ca o moștenire valoroasă. Noile realizări au fost grefate pe formația istorică a orașului, dezvoltîndu-se și amplificîndu-se principiile de bază ale compoziției. Traseele noi — prospectul Engels și prospectul Stalin — accentuează mai viguros claritatea schemei de circulație și orientarea ei spre Neva. Silueta istorică a Leningradului este menținută, volumul noilor construcții nu tulbură claritatea și expresivitatea ei, înălțimea medie a construcțiilor noi (5—7 niveluri) întărește impresia profundă, emotivitatea artistică produsă de ansamblurile și silueta orașului. Cu tot volumul impresionant al noilor lucrări, cu toate că proporția profilurilor transversale ale noilor artere este mai amplă, se menține scara umană a orașului.

Amploarea lucrărilor, programele noi, dau orașului amprenta socialistă. În noile cartiere, cu volume liniștite, discret accentuate, pentru ritmarea fațadelor, regăsim aceeași ținută clasică, academică, același calm al compoziției.

Arhitectura nouă, bazată pe prelucrarea creatoare a tezaurului artistic al clasicismului rus, are o trăsătură comună cu operele întemeietorilor orașului, contribuie la întărirea unității dintre nou și vechi.

La amenajarea pivotului verde spre golful Finic găsim aceeași ritmare ca și la tratarea cheiului palatelor, de data asta însă mai largă, mai amplă. Generozitatea și vigoarea cu care a fost rezolvat acest nou element al

Moscova — Strada Sadovaia-Cernogriazkaia

oraşului, încununat de măreţul stadion al Victoriei, contribuie de asemenea la definirea caracterului socialist al oraşului, unitar legat de formaţia lui tradiţională.

★

La Moscova, peste vechea arhitectură a Kremlinului, a bisericilor şi mănăstirilor, s-a suprapus în secolul al XVIII-lea şi în prima jumătate a secolului al XIX-lea, barocul şi clasicismul rus. În jurul zidurilor Kremlinului şi al Kitai-Gorodului s-a dezvoltat schema radial-inelară a arterelor de circulaţie. Centrul oraşului este definit în jurul Kremlinului de un grup de trei pieţe: Piaţa Roşie, Piaţa Manejului şi Piaţa Revoluţiei.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi pînă la Revoluţia din Octombrie, dezvoltarea capitalismului a imprimat oraşului Moscova aspectele caracteristice acestei perioade de decădere a arhitecturii.

După Revoluţia din Octombrie a început reconstrucţia capitalei Uniunii Sovietice. În prima perioadă au fost realizate câteva clădiri cu caracter constructivist, care astăzi se pierd în masa generală a oraşului. În fazele de reconstrucţie a apărut mai întâi, paralel cu ştergerea diferenţierilor dintre centru şi periferie, preocuparea de a clarifica şi a degaja nucleul central al oraşului. Prin dărîmări serioase s-a creat piaţa Manejului, apoi s-au reconstruit, creîndu-se ansambluri monumentale, str. Gorki, inelul Sadovaia, inelul Verde, paralel cu crearea de noi cartiere, ca Novo-Pescianaia, Iaroslav, Mojaisk, Kalujskaia şi altele; s-au realizat apoi clădirile înalte.

Moscova tradiţională era caracteristică prin silueta ei bogată, plină de fantezie, datorită turelor şi cupolelor bisericilor şi mănăstirilor, care se detaşau zvelte deasupra masei generale a construcţiilor, prin ansamblurile impresionante ale pieţelor, prin coloritul puternic şi variat, prin monumentele istorice de înaltă valoare artistică: Kremlinul, biserica Vasile Blajenii, mănăstirea Novodevici, prin palate impozante.

La reconstrucţia Moscovei, arhitecţii şi-au pus problema de a valorifica trăsăturile tradiţionale şi de a imprima un caracter nou, socialist, sprijinindu-se pe formaţia istorică a oraşului.

A. V. Sciusev realizînd mausoleul lui Lenin, a înţeles şi a apreciat valoarea tradiţională a ansamblului arhitectonic al Pieţei Roşii. Mausoleul a îmbogăţit ansamblul acestei pieţe care a căpătat o formă nouă şi calităţi ideologice şi artistice noi. Prin arhitectura sa, prin materialul folosit şi prin colorit, mausoleul se încadrează în ansamblu, îmbogăţind compoziţia pieţei fără a fi în contradicţie cu aspectul plastic tradiţional (zidurile Kremli-

Leningrad — Vedere de pe Neva spre Bursă

Leningrad — Vedere de pe Neva spre Cheiul Palatelor

Leningrad — Strada Rossi

Leningrad — Locuințe pe prospectul I. V. Stalin

Erevan — Piața V. I. Lenin

Erevan — Scuarul Gucasian

nului din sec. al XV-lea, biserica Vasile Blajenii din sec. al XVI-lea, turnurile din sec. al XVII-lea).

Dar dacă în trecut dominantele arhitectonice ale Moscovei erau constituite din turnurile Kremlinului, din elopotnițele lui Ivan cel Mare și ale numeroaselor mănăstiri ce se înălțau deasupra construcțiilor joase, astăzi importanța lor în silueta orașului s-a micșorat în bună parte.

Numărul de caturi ale construcțiilor Moscovei crescând, importanța compoziției înalte a Kremlinului a devenit insuficientă pentru silueta generală a orașului. Se simțea nevoia creării unor accente corespunzătoare. S-au emis unele păreri care susțineau că ansamblul Kremlinului ar putea fi înăbușit prin construirea unor clădiri înalte. Totuși, prin construirea clădirilor înalte din Moscova, în urma hotărârii guvernului sovietic, problema siluetei orașului a fost soluționată într-un mod nou, original, și nu numai că ea nu a dăunat ansamblului Kremlinului, dar a scos în evidență și mai mult importanța arhitectonică a principalului centru orășănesc.

De pe înălțimea colinelor lui Lenin, panorama Moscovei poate fi sezisată cu claritate. Clădirile înalte, dispuse în cerc în jurul raionului central al orașului, joacă un rol urbanistic bine definit în compoziția generală a orașului, relevând structura radial-ine-lară formată istoricește și subliniind importanța centrului. În același timp, fiecare din aceste clădiri este o operă artistică finită, cu un conținut nou, destinată să devină la rindul ei elementul principal al unui raion subordonat compozițional centrului orașului.

Clădirile înalte se înalță libere și mărește; puternica creștere a volumelor și vioiciunea aspectului lor general creează în ansamblu o dezvoltare calitativ nouă, prin exprimarea cu mai multă forță și vigoare a siluetei tradiționale a orașului.

★

Mergind pe linia menținerii structurii străzilor, istoric formată, în Uniunea Sovietică a fost combătută tendința de a denatura, prin lucrări neadecvate, complexele arhitecturale străvechi, de a nu se ține seama de bunurile naționale culturale ale poporului. Astfel a fost respins vechiul plan de sistematizare a orașului Tallin, în care se propunea unificarea teritoriului vechi cu cel nou fără a se ține seama de formația istorică a orașului. În această privință, arhitectul L. Bogdanov spune:

«Lipsa de conținut ideologic a arhitecturii capitaliste, atitudinea ei fățiș disprețuitoare față de cultura națională a poporului s-a manifestat clar, de pildă, în proiectul de sistematizare a orașului Tallin, sistematizare

propusă în momentul respectiv de cunoscutul urbanist burghez Saarinen.

Planul propus de Saarinen avea un caracter net formalist și nihilist; el propunea unificarea teritoriului orașului vechi cu al celui nou, trasindu-se barbar o magistrală prin masivul vechiului oraș. Realizarea acestei «idei» ar fi dus la distrugeră a numeroase monumente arhitectonice și la nădăruirea unității ansamblului în orașul vechi. »*)

Ca exemplu interesant de păstrare și includere în noua compoziție a structurii străzilor, formată istoricește, trebuie semnalat planul de sistematizare al centrului orașului Tveri (Kalinin).

La Tveri există celebrul sistem trifurcat, realizat de remarcabilul arhitect M. F. Kazakov, autorul a numeroase palate din Moscova, în sec. al XVIII-lea. Noul plan de sistematizare păstrează vechea structura, cu toate că orașul a fost considerabil mărit.

Trebuie subliniat însă că procesul creator nu trebuie să se desfășoare pe principiul subordonării elementului nou celui vechi; dimpotrivă, monumentele vechi trebuie să fie subordonate structurii noi, corespunzătoare noului conținut de idei. În acest sens, exemplul subordonării Pieței Roșii față de mausoleul Lenin-Stalin este extrem de grăitor.

Pentru înțelegerea justă a acestei probleme de subordonare a vechiului noului, fără denaturarea vechiului, și de dezvoltare organică calitativ nouă a structurii orașului, trebuie să analizăm deosebirea dintre ansamblurile arhitecturii sovietice și ansamblurile epocii precedente.

Toate ansamblurile epocii trecute exprimau numai aspectele exterioare ale orașului: piața, strada sau cheiul. Un rol hotărâtor și de prim ordin îl aveau fațadele caselor dinspre stradă sau piață; în schimb, fondul principal construit al orașului, cartierele de locuit, se construiau la întâmplare. Unii teoreticieni burghezi susțin chiar aplicarea mai departe a acestui sistem. Camillo Sitte, în «Der Städtebau», recomandă ca la reconstruirea orașului să se obțină pentru străzi și piețe aspecte optime ca mărime, formă, poziție, arhitectură, iar restul de teritoriu construit să rămână în masa de construcții invizibile.

Ansamblurile epocilor trecute erau unități izolate în structura generală a orașului. Arhitecții sovietici extind principiul ansamblului la întreaga suprafață a orașului; ei nu admit în cadrul orașului arhitecturi de calitate diferite. Ansamblul arhitectonic sovietic este artistic privit din toate părțile;

*) Bogdanov L., Reconstrucția orașelor din Țările Baltice Sovietice și problema moștenirii arhitecturale, din revista «Arhitectura U.R.S.S.» nr. 1/1953.

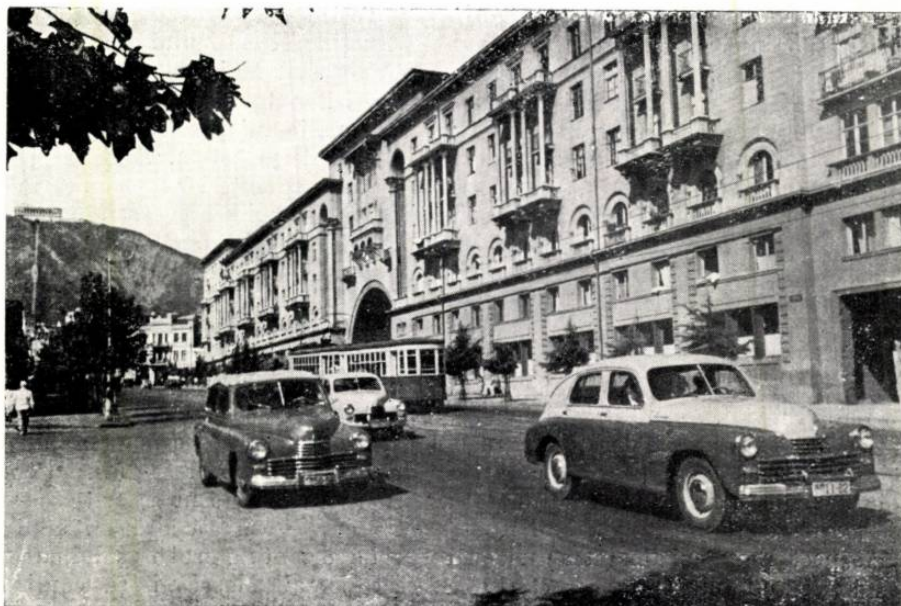

Tbilisi — Casa guvernului R.S.S. Gruzine

Tbilisi — Bloc de locuințe pe prospectul Plehanov

Tbilisi — Prospectul Rustaveli

frumusețea elementelor principale nu apare datorită mediocrității elementelor secundare.

În orașele sovietice, clădirile publice constituie elemente arhitecturale principale, iar construcțiile de locuit sînt subordonate acestora; dar nu se admite ca numai unele porțiuni ale orașului, și în special zonele cu caracter reprezentativ, să fie opere artistice de valoare, pe cînd masa generală a construcțiilor de locuit să fie tratată în mod impersonal, constituind doar un simplu fond pentru punerea în valoare a celorlalte clădiri. În această situație, problema unei arhitecturi valabile a casei de locuit, arhitectură care să reprezinte o operă artistică independentă, ar înceta să existe, fapt care nu corespunde modului de viață sovietic și orînduirii sovietice.

De aceea, arhitectura sovietică acordă o atenție deosebită arhitecturii locuințelor care constituie arhitectura masei generale a orașului.

*

Folosirea în mod creator a elementelor progresiste din arhitectura națională a diverselor republici, ca o condiție generală pentru a realiza unitatea dintre nou și vechi, pentru a determina caracterul specific al orașului, apare evidentă în toate centrele populate ale Uniunii Sovietice.

La Kiev, întrebuintarea ceramicii colorate și a bogatului fond decorativ al vechii arhitecturi ucrainene contribuie la continuitatea culturii tradiționale în formația socialistă a orașului.

Expresivitatea profilului transversal al Kreșciatikului — magistrala principală din Kiev — coloritul variat și decorația fațadelor urmăresc să precizeze un caracter nou, sărbătoresc, grefat pe vechile tradiții arhitecturale ale orașului, al acestei artere destinate pentru demonstrații populare.

La Tbilisi, în clădirea Institutului Marx-Engels-Lenin, Sciusev a îmbinat în mod abil culoarea eenușie închis a coloanelor de granit, cu culoarea aurie a pereților plăcați cu tuf și cu albul frizei sculptate; la palatul guvernamental, Kokorin a întrebuintat placajul cu tuf de culoare galben-auriu; Mimosvili a prelucrat creator arta populară gruzină la casa de locuit de pe strada Nikolaidze. Fericita utilizare la noile clădiri a materialelor locale (tuful de culoare verzuie, galbenă, roșie) și a decorației populare conturează și întărește, cu multă vigoare, formația tradițională, specifică a orașului.

La Erevan, capitala Armeniei, problema folosirii arhitecturii moștenite ca o condiție pentru unitatea dintre nou și vechi, a continuității formației tradiționale a orașelor, are alt aspect. Erevanul dinaintea perioadei sovietice nu prezenta caracteristici

valoroase, însă în împrejurimi și în special la Ecimiazin, vechiul centru religios al Armeniei, exista o interesantă arhitectură de esență bizantină, cu un caracter propriu, viu și original și cu o varietate excepțională de forme.

Arhitecții Armeniei Sovietice au transpus în lucrările lor din Erevan atmosfera locală a altor centre populate ale Armeniei.

Palatul guvernamental, piața acoperită, clădirea pivnițelor de vinuri ale trustului « Ararat », prin expresivitatea și veridicitatea arhitecturii lor, prin împodobirea fațadelor cu sculpturi realizate în spiritul orna mentației naționale, prin întrebuintarea tufului de Felsit (care are o bogată gamă de culori: violet, roz, cărămiziu, verde închis, galben, auriu), creează în Erevan o atmosferă strîns legată de caracterul național și de moștenirea artistică a Armeniei.

*

Natura reliefului pronunțat, cursurile de apă, includerea acestor elemente în compoziția orașului, valorificarea lor, deschideri de perspectivă spre vederi interesante — au fost aproape întotdeauna o preocupare a acelora care au contribuit la formarea orașelor. Aceste aspecte — cîteodată excepțional de frumoase și care au contribuit la determinarea caracterului orașului — fac parte din patrimoniul artistic-tradițional al orașului. Mîntinerea și valorificarea mediului natural valabil sau influențarea și transformarea naturii în spiritul formației tradiționale constituie o formă de includere în noile ansambluri a imaginilor integrate de-a lungul istoriei în compoziția orașului, de accentuare a caracterului orașului.

Colina Kremlinului, situată la confluența riurilor Moscova și Neglinaia, loc excelent din punct de vedere strategic, oferea în același timp vaste posibilități pentru construirea unui ansamblu arhitectonic.

Toți maeștrii care au lucrat la construcțiile Kremlinului au ținut seama de aceasta. Majoritatea palatelor și a bisericilor sînt situate pe partea sudică a Kremlinului și astfel ele pot fi bine privite de peste riu. Folosirea justă a condițiilor anterior create, prin realizarea de noi perspective, de noi legături între cele două maluri, îmbogățește vechile tradiții arhitecturale ale Moscovei. Axa de compoziție propusă în planul de sistematizare (Universitatea Lomonosov, viitorul Palat al Sovietelor, Kremlinul), folosirea coloanelor lui Lenin, care domină orașul și de unde se deschide o minunată perspectivă, orientarea acestei compoziții spre elementul natural — rîul Moscova — asigură legătura unui nou și important raion al orașului, cu centrul istoric al Moscovei și continuarea

vechii tradiții a orașului de valorificare și punere în valoare a elementului natural.

Tratarea malurilor Nevei — la Leningrad, sistemul de parcuri de-a lungul Niprului — la Kiev, noile proiecte de deschidere a prospectului Kreșciatik spre colina Lipki și a bulevardului Rustaveli din Tbilisi spre cheiurile rîului Kura, includerea în compoziția orașului Tbilisi a malurilor pitorești ale rîului Kura și a parcului de cultură și odihnă Stalin de pe muntele David, orientarea prospectului Stalin din Erevan spre relieful variat și accentuat de verticala puternică a statuii lui Stalin, deschiderea pieței din Gori spre ruinele vechii cetăți care domină orașul, sînt exemple elocvente de includere în compoziția orașelor, a valorilor naturale, de valorificare a lor în spiritul tradițional.

Un alt aspect îl oferă stațiunile balneo-climatice de pe litoralul Mării Negre, din Caucaz. Aceste stațiuni sînt cu totul diferite de stațiunile similare din țările capitaliste. Nu numai din punct de vedere organizatoric și al condițiilor materiale și social-culturale create pentru vizitatori, dar și din punct de vedere plastic și arhitectural există o mare deosebire.

În stațiunile balneo-climatice sovietice, în locul puzderiei de vile cu arhitecturi diferite răspindite la întimplare, domină ansambluri arhitecturale de mari proporții, create în jurul sanatoriilor, hotelurilor și caselor de odihnă. Aceste ansambluri, înconjurade de o plantație bogată și variată, par niște insule în masa continuă a vegetației. Perfecta adaptare la natură a compoziției vechilor realizări de pe litoralul Crimeii și Caucazului (palatele din Alupka, din Livadia, din Kokoza în Crimeia), o regăsim la noile construcții din stațiunile balneo-climatice. Aceasta constituie o continuare a metodelor tradiționale de amenajare a litoralului. Ținuta clasică, fantezia bogată, adaptarea la mediul natural a ansamblurilor, a caselor de odihnă și a construcțiilor decorative, sînt caracteristice arhitecturii de pe litoral. Aceste lucrări, realizate în caracterul specific, format istoricește, al fiecărei stațiuni, contribuie la determinarea aspectului original și profund uman al stațiunilor balneo-climatice sovietice.

*

Utilizarea în mod creator a moștenirii arhitecturale, respectarea dezvoltării lor istorice, constituie una din trăsăturile comune tuturor orașelor din U.R.S.S. Aceasta însă nu este singura lor trăsătură comună. Evidențierea înfățișării istorice a orașelor, a vechilor monumente, a particularităților naturale de valoare, o concepție estetică nouă, conținutul de idei al societății sovietice exprimat în fiecare

oraș într-un fel potrivit cu particularitățile culturii și artei naționale, proprii diferitelor republici, sînt principii comune care stau la baza construirii și dezvoltării orașelor sovietice, în care se elimină orice fel de nivelări și se tinde la evidențierea celor mai frumoase trăsături ale orașului.

Orașele sovietice reprezintă astfel nu numai o realizare a tehnicii, dar ele sînt și un produs al culturii, ca operă de artă.

★

În elaborarea planului de reconstrucție socialistă a orașului București au apărut cîteva aspecte pe care le consider încă insuficient clarificate. Voi încerca, sprijinindu-mă pe exemple și experiența sovietică, să analizez unele probleme referitoare la formația tradițională și la caracterul de mîine al Capitalei.

În Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la Planul general de reconstrucție socialistă a orașului București din 13 noiembrie 1952 se arată că soluția arhitecturală de ansamblu a Capitalei va fi bazată pe menținerea sistemului actual radial-inelar al străzilor principale, stabilindu-se principiul păstrării structurii orașului astfel cum s-a format istoricește. Contrar acestor directive, s-au emis unele păreri care propun transformarea simțitor diferențiată a actualei rețele a străzilor principale și realizarea unei scheme cu o valoare proprie, condiționînd aspectul plastic al orașului de această schemă.

Valoarea plasticii orașelor nu este determinată exclusiv de existența unui sistem de străzi care să prezinte un rafinament deosebit; valoarea ansamblurilor generate de un anumit sistem și expresivitatea monumentelor determină în ultimă instanță zestrea arhitecturală, caracterul artistic al orașelor.

La Moscova, la Paris, la Viena, un sistem radial-inelar de o factură oarecum simplă și cu calități funcționale superioare altor sisteme a generat ansamblurile de valoare cunoscută. La București, un sistem de străzi simplu, normal, firesc legat de realitățile existente, poate genera ansambluri de valoare; nu trebuie să căutăm cu orice chip originalul în sistemul de artere, pentru a determina aspectul plastic al orașului.

Adoptarea unei scheme diferite de rețeaua actuală a străzilor principale prezintă de altfel și serioase dificultăți de realizare. Transformările necesare, executate în etape, ar prezenta aspecte neclare în raport cu situația existentă și greu sesizabile de locuitori, de multe ori chiar de neînțeles. Reconstrucția socialistă a Capitalei ar căpăta un aspect haotic, orașul ar fi transformat într-un permanent șantier, s-ar menține pentru multă vreme

Găgri — Noul sanatoriu al muncitorilor petrolişti

forma lui nedefinită și chiar s-ar accentua această formă, întirziindu-se încheierea lui.

În același timp, o astfel de soluție (modificarea schemei actuale) ar fi neeconomică și ar dilua eforturile de reconstrucție și de investiție. Investițiile necesare pentru transformarea în ansamblu a structurii orașului ar anihila în bună măsură investițiile necesare pentru dotarea lui, care este deficitară chiar pentru populația actuală.

Principiile de ordine și claritate în transformarea orașului, concentrarea eforturilor de investiție, necesitatea ca lucrările de reconstrucție să fie percepute de generația care le realizează, păstrarea formației tradiționale a orașului, ca o condiție pentru determinarea particularităților specifice în caracterul orașului, au făcut ca la sistematizarea Moscovei, urmînd directivele hotărîrii guvernului și partidului din 10 iulie 1935 cu privire la Planul general de reconstrucție a Moscovei, să se respingă ca utopice ideile acelora care preconizau transformarea structurală a metropolei fără să țină seama de fondul existent dezvoltat de-a lungul istoriei, fără să țină seama de realități.

Am putea să ne întrebăm însă: există în București elemente care să justifice o continuitate a formației tradiționale a orașului. În afară de embrionul radial-inelar al străzilor principale, care ar trebui, după cum am arătat, perfecționat și nu înlocuit cu alt sistem, și de punerea în valoare a cornișei Dimboviței, există oare elemente care pot să ne ajute la determinarea bazei pe care în viitor să se dezvolte caracterul orașului? Conțin realitățile orașului și elemente valabile, care să poată fi preluate și dezvoltate, contribuind astfel la stabilirea unui caracter propriu orașului? Cu siguranță că da. Izvorul

de inspirație, elementele pe care ne sprijinim pentru a continua tradiția unui oraș, nu sînt numai majore; ele pot fi și de detaliu. La Leningrad, de exemplu, continuitatea nu se bazează numai pe ansamblurile tradiționale ale orașului, ci și pe aspecte de detaliu. Arhitectul B. N. Juravliov, la studiul intrărilor de pe prospectul I. V. Stalin și la accesul în raionul Avtovo, sau V. Dușicikina, la intrarea dinspre șoseaua Pavlov, au reluat și îmbogățit vechea tradiție din Leningrad de ornamentare arhitectonică a intrărilor în oraș. Arcul de triumf al lui Stasov din Leningrad și lucrările arhitecților Bove sau Kvarenghi au inspirat pe arhitecții sovietici în tratarea solemnă și decorativă a intrărilor în oraș.

★

Orașul București era un oraș bogat plantat; din masa de vegetație se detașau dealurile Arsenalului, Mitropoliei, cel de la biserica Radu Vodă, care erau accentuate de turnurile bisericilor, vechi monumente de arhitectură. De pe ambele cornișe ale Dimboviței, vederea era liberă spre riu. Bulevardul Ana Ipătescu avea un regim unitar, constituind o continuare, pînă aproape de centrul orașului, a plantațiilor de pe șoseaua Kisseleff.

Existau unele ansambluri încheiate, ca perspectiva spre Muzeul Militar din Parcul Libertății, Ateneul cu seuarul din fața sa sau Piața Republicii. În Bucureștiul de altă dată, fîntini arhitecturale așezate la intrările orașului, ca de pildă fîntina lui Cantacuzino de pe vechiul drum al Giurgiului, înglobată astăzi în Parcul Libertății, vechile hanuri și mitocurile cu curțile lor primitoare, constituiau aspecte caracteristice ale orașului.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, aceste aspecte au fost total sau parțial denaturate, datorită

nepăsării regimului trecut față de oraș. Nouă ne revine sarcina de a scoate la iveală particularitățile vechiului București, particularități pe care se vor grea lucrările noi determinînd caracterul orașului.

S-ar putea, de pildă, ca pe lângă refacerea unor ansambluri distruse sau denaturate (Piața Republicii, seuarul Ateneului, Parcul Libertății) pe lângă crearea de perspective spre elementele naturale (lacuri, Dimbovița, punctele mai înalte), evidențierea și valorificarea lor, să se analizeze integrarea și extinderea unor regimuri de construcție pe care le considerăm valabile. Regimurile de construcție de pe șoseaua Kisseleff, bulevardul Ana Ipătescu, bulevardul Dacia și cartierele de vile din zona lacurilor, care constituie elemente pozitive și specifice ale orașului, pot, curățate de unele elemente discordante care au denaturat înfățișarea lor inițială, să fie dezvoltate, constituind aspecte caracteristice pe cartiere. Ar fi de asemenea interesant ca la sistematizarea zonelor din jurul bisericilor, care, oricum, datorită proporției lor diferite de noile construcții, vor trebui să se afle în viitor în afara cadrului arterelor importante, sau la sistematizarea incintelor cvartalelor să ne inspirăm din atmosfera intimă a curților hanurilor și mitocurilor Bucureștiului de altă dată. În interiorul acestor cvartale s-ar putea organiza puncte locale de comerț sau locuri de odihnă. Cu siguranță că și reluarea la o scară nouă a mobilării orașului cu fântini decorative în piețe, în seuaruri, la intrările în oraș sau plantarea arterelor de penetrație cu tradiționalele plute, care străjuiau de multe ori vechile drumuri, ar contribui la continuarea formației tradiționale a orașului în creațiile noi, ar contura specificul orașului.

La definirea caracterului orașului va interveni însă, în mod hotărîtor, valoarea arhitecturală a noilor realizări, unitatea pe care vom reuși să o dăm piețelor și magistrelor orașului, ținînd seama de fondul arhitectural valabil existent, distribuirea judicioasă a volumelor, dozarea și gradarea efectelor de perspectivă.

În proiectarea de ansamblu și de detaliu a planului de sistematizare a Capitalei persistă încă unele lipsuri și în domeniul păstrării proporțiilor; astfel, apar de multe ori abuzuri de accente și de axe transversale sau prevederi care, în căutarea monumetalului, depășesc ca valoare importanța orașului.

Am arătat ca exemplu prospectul Nevski și strada Rossi din Leningrad în care dispoziția volumelor dă acestor artere un sens bine determinat, un caracter unitar, sobru și în același timp monumental.

Strada Gorki din Moscova are de asemenea o împărțire ritmică largă, liniștită, a diverselor sectoare; întreruperea continuității fronturilor construite prin axe transversale, la distanțe potrivite, nu tulbură unitatea compoziției; prin expresivitatea arhitecturii se obține totuși o imagine viguroasă și monumentală. Pe o lungime de 3 km, de la Ohotnii Riad pînă la gara Bieloruskaia, strada Gorki are trei axe transversale dispuse la distanțe care variază între 500—1000 m: piața Sovietelor, piața Pușkin (inelul verde) și piața Maiakovski (inelul Sadovaia). Aco-perirea cu arce între clădiri a străzilor secundare de pe parcurs a contribuit la amplificarea scării acestei artere. Cu siguranță că plasarea unor perechi de accente verticale în dreptul axelor transversale de pe prospectul Nevski sau de pe strada Gorki ar fi dat un aspect agitat, tumultuos, și expresivitatea

artistică a acestor artere ar fi fost simțitor micșorată.

De asemenea, trebuie luat în considerare faptul că monumentalitatea sau valoarea siluetei unui oraș nu se obține neapărat prin multiplicarea exagerată a construcțiilor înalte sau prin realizarea unor artere prea largi, ieșite din scară.

La Kiev, capitala Ucrainei, oraș de aproape un milion de locuitori, se prevede construirea unei singure clădiri înalte. Aceasta nu micșorează cu nimic valoarea plastică a orașului, ci, din contră, accentuează particularitățile sale naturale, corespunzător cu importanța sa.

Profilurile transversale ale diverselor artere nu trebuie determinate în mod abstract; la studiul acestor profiluri trebuie să se țină seama de posibilitățile de percepere, de valoarea absolută a raportului dintre înălțimea construcțiilor și lățimea străzii, de faptul că monumentalitatea unei artere nu se obține printr-o lățime exagerată, cîteodată foarte costisitoare și imposibil de realizat. Monumentalitatea se obține prin tratarea corespunzătoare a cadrului, prin dozarea accentelor, printr-o expresivă rezolvare a spațiului, printr-o alternanță justă a zonelor construite cu cele plantate și printr-un colorit adecvat.

Cele arătate reprezintă numai o parte din problemele pe care le ridică sistematizarea Capitalei. Problemele teoretice referitoare la structura plastică a orașului nu sînt îndeajuns studiate și nu au devenit încă o preocupare permanentă a proiectanților; formația tradițională și caracterul viitor al orașului sînt de asemenea insuficient analizate.

Va trebui ca, în viitor, aceste probleme să fie cercetate și dezbătute în mod organizat, cu o cit mai largă participare a arhitecților.

Cristofi Cercez

La 15 ianuarie 1955 s-a stins din viață arhitectul Cristofi Cercez.

Născut la Bolintinul din Vale în anul 1872, Cristofi Cercez a studiat arhitectura la Milano, de unde s-a întors diplomat în anul 1898.

Cînd și-a început cariera la București, arhitectura românească era dominată de stilul neoclasic tinzînd către baroc, stil în care grupul numeros al arhitecților străini care activau în țară, ca și cei cîțiva arhitecți romîni agreați de forurile conducătoare, îmbrăcau nu numai edificiile marilor instituții create de statul capitalist, dar și casele și palatele reprezentanților boierimii și burgheziei înstărite.

Împotriva acestei arhitecturi, care tindea să copleșească valorile ignorate ale culturii naționale, se ridicase deja în acea vreme glasul autorizat și activitatea lui Ion Mincu.

Deși format la o școală străină, Cristofi Cercez s-a alăturat curentului artistic inițiat de Ion Mincu, căutîndu-și modele de inspirație pentru formele arhitecturii sale în domeniile bogate și variate ale artei românești vechi.

Dotat cu un deosebit talent, cu sensibilitate și cultură, el a știut să aleagă din patrimoniul artei noastre strămoșești elementele cele mai potrivite care puteau fi prelucrate și folosite cu succes în arhitectura nouă a locuințelor.

Opera lui Cristofi Cercez a excelat în domeniul locuinței. Fie că n-a fost atras, fie că autoritățile de stat nu l-au solicitat, el n-a realizat decît în mod întîmplător cîteva clădiri publice de aspect monumental (spitalul de pe str. Polizu din București, catedrala din Vălenii de Munte). A realizat în schimb numeroase clădiri de locuit în a căror compoziție a folosit cu deosebită măiestrie elemente de arhitectură autohtonă. Pentru urele din ele — cum este binecunoscuta vilă Minovici de pe șoseaua Kisseleff sau casa fostă Candiano Popescu din parcul Filipescu (aceasta din nenorocire lovită de bombardamente și apoi transformată), a folosit repertoriul bogat de forme al arhitecturii populare; pentru cele mai multe însă și-a format un vocabular decorativ, care poartă o puternică pecetie personală, prelucrînd cu predilecție elemente caracteristice arhitecturii creată de imaginația meșterilor romîni din jurul anului 1800. Fațadele clădirilor sale (cîteodată chiar și cele tratate în spirit monumental, cum este spitalul de pe str. Polizu), bine proporționate, agrementate cu balcoane și foișoare în care materialul constructiv dominant este lemnul, sînt divizate în panouri limitate de pîlăstri cu capitele florale, iar plastica

decorativă de detaliu, în special ramele de ferestre și de uși, sînt subliniate de motive vegetale făcute din stuc sau tencuială.

Deși puțin numeroase, operele sale, de reală valoare artistică, denotă nu numai o profundă înțelegere a specificului artei noastre vechi, dar și o pricepere și o sensibilitate deosebită în alegerea a ceea ce era valabil și viabil în arhitectura veche românească.

Arhitectura românească pierde prin moartea arhitectului Cristofi Cercez o valeroasă personalitate, unul din reprezentanții arhitecturii românești care, opunîndu-se tendințelor cosmopolite predominante ale epocii, a luptat pentru valorificarea comorilor neprețuite ale artei noastre populare.

Muzeul de artă populară • Dr. M. Minovici •

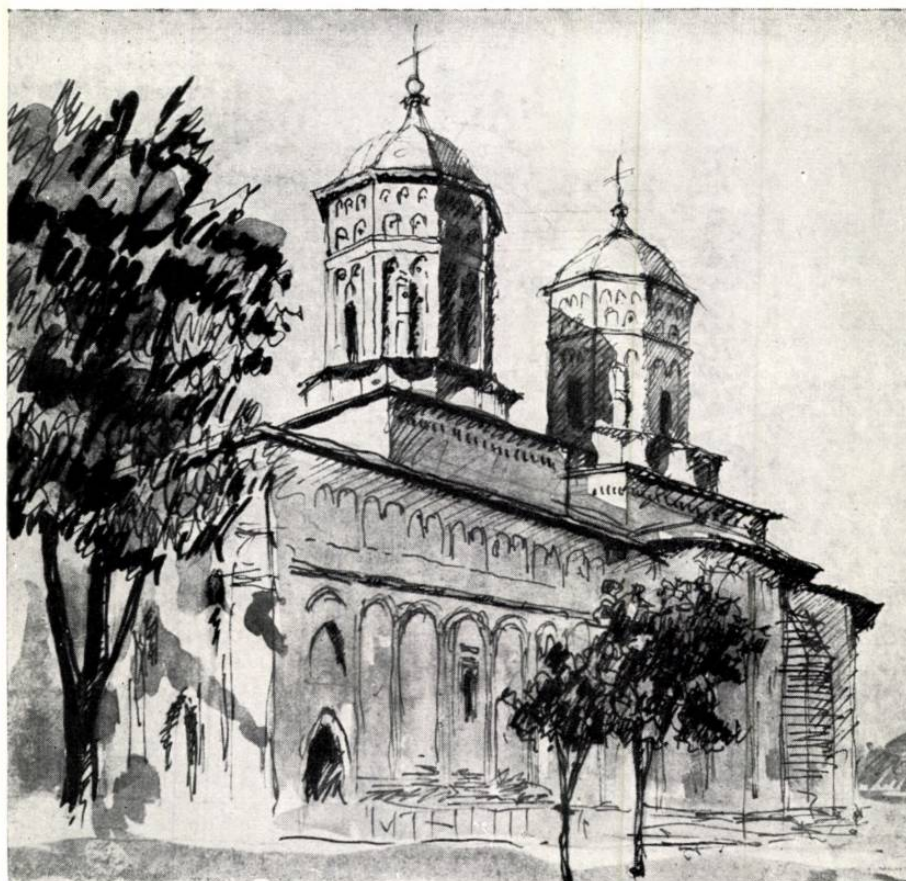
CRONICA

Concursul de desene, acuarelele și fotografii al Uniunii Arhitecților

*Premiul I — Ocele mari, bis. sf. Ion Gură de Aur
Acuarelă de arh. Iulian Nănescu*

Premiul II — Tirgoviste, bis. Stelea
Desen de arh. Titus Evolceanu

Premiul III — Tulcea, piața cu arcade
Acuarela de arh. Ignace Șerban

DE PESTE HOTARE

DIN U.R.S.S.

CARTIERUL DE LOCUINȚE NOVO PESCIANAIA

Construcția de locuințe se desfășoară la Moscova într-un ritm nemaivăzut și în continuă creștere. Dacă în anul 1947 au fost date în folosință locuințe în suprafață de 129 000 m², în anul 1954 această suprafață a fost de

7 ori mai mare. Pe zi ce trece se ridică tot mai multe locuințe moderne, cu multe etaje, dotate cu tot confortul necesar, apar ca din pământ cvartale și străzi întregi.

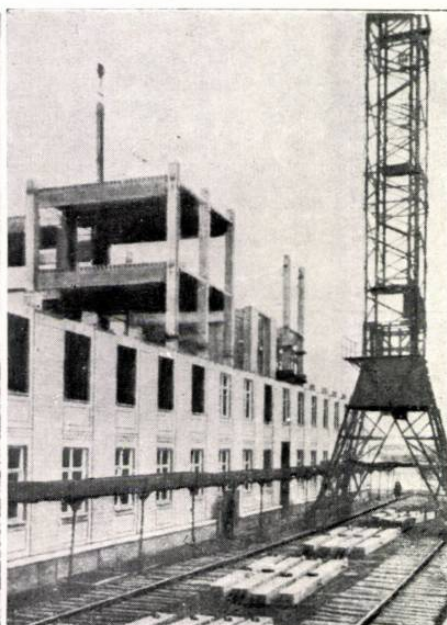
Cartierul Pescianaia a fost început numai cu șase ani în urmă. Construcții și arhitecții au ridicat aici, folosind metode rapide de construcție

în lanț, peste 100 de clădiri confortabile cu multe etaje, reprezentând peste 300 000 m² de suprafață locuibilă, în care s-au și mutat zeci de mii de locatari.

Construcția cartierului Pescianaia continuă și ia proporții din ce în ce mai vaste; se ridică acum încă două cvartale mari: al VI-lea, cuprinzând

Vedere a unei părți a raionului Pescianaia

Blocuri de locuințe în execuție

16 blocuri, cu o suprafață locuibilă de 54 000 m² și al VII-lea — pe care se vor ridica în scurt timp 5 blocuri construite din panouri mari pe carcasă, fiecare cu un volum de 93 000 m³ și cu o suprafață locuibilă de cca 10 000 m².

Pentru deservirea populației cartierului se construiesc în același timp și toate clădirile social-culturale necesare; până acum s-au construit o cantină, un cinematograf, o bibliotecă publică, câteva școli, 18 creșe și cămine de zi, două policlinici, magazine, etc.

Totodată se execută și lucrările edilitare și de amenajări, se plantează străzile, curțile, terenurile școlilor, se asfaltează străzile și trotuarele, se instalează corpurile de iluminat public și, chiar în centrul cartierului, se amenajează un seuar de cca 4 ha.

Linii de autobuse și troleibuse leagă cartierul de șoseaua Leningrad și stațiile principale de metro; în scurt timp urmează să se deschidă o nouă linie de troleibuse care va lega raionul direct cu centrul Capitalei.

A. M.

DIN R. P. BULGARIA

CASA DE CULTURĂ «ALEXANDR STAMBOLIISKI» DIN SOFIA

Mereu se ridică noi clădiri de locuit și publice în orașul Sofia.

În locul casei degradate de la intersecția străzilor Rakovski și Ianco Zabunov, în care a lucrat Alexandr Stamboliiski, unul din întemeietorii și conducătorul Uniunii Populare

Agrare Bulgare, se înalță azi un edificiu monumental și maiestros, simbol viu al arhitecturii noi ce se dezvoltă în R. P. Bulgaria.

Această impunătoare construcție, concepută inițial pentru a deveni Casa de cultură «Al. Stamboliiski», a fost începută în anii 1945-1946, după proiectul arhitectului L. Parașkevanov. În timpul construcției proiectul a fost refăcut și clădirea a fost adaptată pentru a răspunde nevoilor Operei de stat.

★

Clădirea Casei de cultură «Al. Stamboliiski» reprezintă o construcție de mari proporții.

Folosind marea denivelare a terenului, holul a fost plasat la nivelul balconului I, astfel încât distribuția publicului se face în trei direcții, și anume: orizontal pentru balconul I, în jos pentru parter și în sus pentru celelalte balcoane (II și III). Repartiția publicului este foarte egală; din capacitatea totală de 1400 locuri, balconul I are cca 350, balcoanele II și III 650 în total, parterul sălii primind cca 400 spectatori.

Un hol, de aceleași dimensiuni ca cel de la intrare (10 x 18 m), posedă și parterul sălii. Execuția, în special a holului de la parter, este foarte îngrijită; materialele folosite — în primul rând marmura — sînt exclusiv bulgărești.

Din holuri, accesul publicului în sală se face prin galerii, care au lățimea de 5,20 m și care urmează înclinația planșeului sălii. Atît la parter, cît și la balconul I, în partea din fund a sălii, se află 14 loji; plasarea lojilor în fundul sălii a avut o înrîurire favorabilă asupra acusticii.

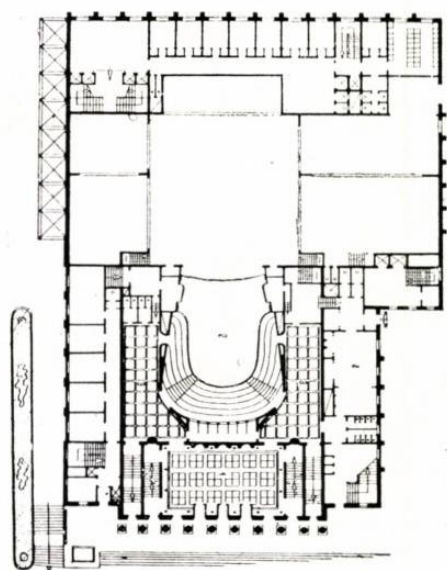
Dimensiunile sălii sînt următoarele: lungimea maximă de la portalul scenei pînă la fund atinge 30 m; lățimea maximă, 18 m; înălțimea pînă la plafonul comun, 13,50 m, iar pînă la cupole, 15 m; deschiderea portalului scenei este de 12 m.

Scena principală, avînd dimensiunile de 22 x 22 m, înălțimea pînă la «Schnurboden» de 34 m, înălțimea totală de 46 m, este împărțită în șase planșee, din care 4 fixate pe șabie turnante cu diametrul de 16 m. Planșeele au proprietatea de a aluneca la dreapta și la stînga; scena este astfel construită și mecanizată, încît, în afară de faptul că este turnantă și că alunecă, mai poate fi și urcată sau coborîtă.

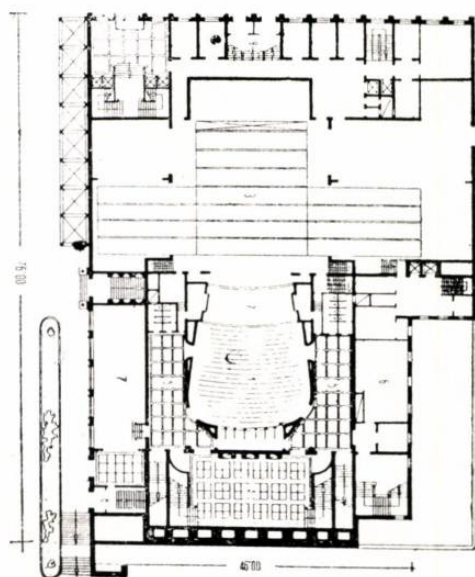
În spatele scenei se află numeroase încăperi: birourile direcției de scenă, cabinetele actorilor, camere pentru repetiții, etc. O altă grupă de încăperi se află în aripa din stînga sălii de spectacol; din această serie de încăperi, din care majoritatea sînt administrative, cele mai importante sînt o sală de festivități cu cca 250 de locuri și

'Fațada principală

Plan etaj I

Plan parter

Sala de spectacol

Detaliu de interior (foaier — bufet)

o sală mai mică cu aproape 100 de locuri.

Sub încăperile administrative, sub scenă și sub holurile principale (în subsol) sunt amenajate: o cofetărie, care are legătură directă cu galeriile parterului sălii, și o serie întreagă de localuri: restaurant, bar, săli de dans,

etc., care au legătură directă cu exteriorul.

Atât arhitectura exterioară, cât și cea a interioarelor reprezintă o valoroasă încercare de a folosi principiile și elementele arhitecturii clasice și de a prelucra forme specifice ale arhitecturii naționale bulgare.

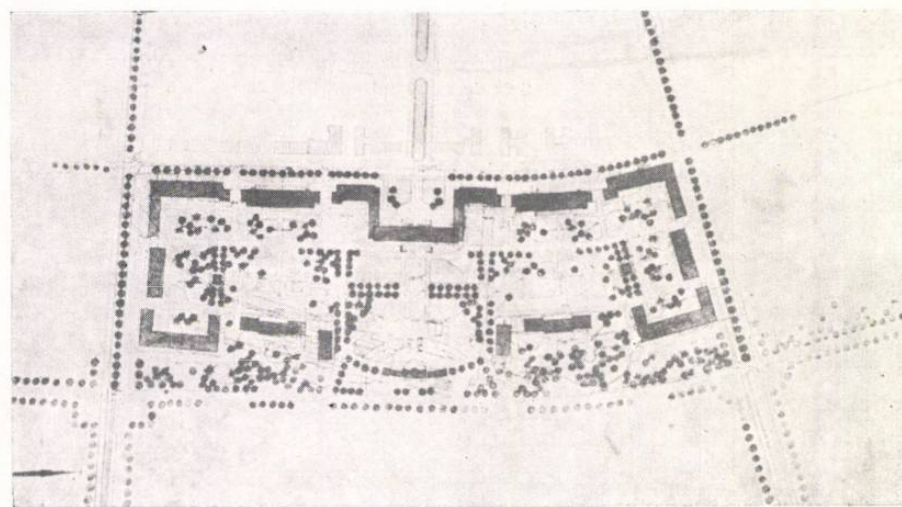
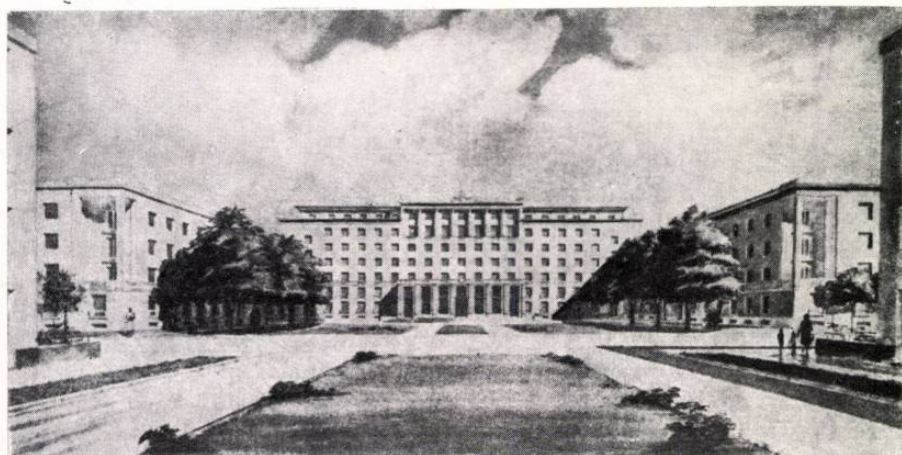
DIN R. CECOSLOVACĂ

ANSAMBLUL DE CLĂDIRI DE PE STRADA MILETIC DIN BRATISLAVA

Ansamblul de clădiri de pe strada Miletic din Bratislava va constitui un element important în reconstrucția acestui oraș. Deși sarcina proiectării complexului a fost foarte grea, ținând seama de condițiile obiective ale reliefului terenului, proiectanții, arhitecții K. Paluš și M. Tengler de la Institutul «Stavroproect» —

Bratislava, au reușit să creeze un proiect de valoare, care rezolvă în mod just problemele puse.

Complexul proiectat, așezat pe o stradă care va forma o parte din marele inel de circulație propus în planul de sistematizare, este amplasat în colțul fostei albiu a Dunării, terenul fiind cu cca 2—4 m mai jos decât terenurile înconjurătoare. În timpul regimului capitalist, nu s-au efectuat construcții pe acest teren din cauza necesității unui volum mare de lucrări

Ansamblul din strada Miletic — Bratislava — Plan de situație și perspectivă
Arhitecții K. Palus, M. Tengler

de terasamente, pentru aducerea la cota terenurilor înconjurătoare fiind necesari cca 90 000 m³ pământ.

Avind în vedere aceste greutăți, proiectanții au căutat să valorifice terenul accidentat, evitind mari mișcări de pământ, proiectul propus necesi-

tind numai 18 000 m³ de umplutură. Folosind particularitățile reliefului în partea interioară — care este porțiunea cea mai joasă a terenului — s-au prevăzut cămine, creșe, spații libere plantate și un strand. Datorită acestei așezări, strandul are trei terase succe-

sive pentru solarii, iar bazinul este alimentat de o cascadă pitorească. În felul acesta, partea interioară, care constituie tocmai terenul cel mai nefavorabil, a putut deveni o zonă plăcută de recreație, oferind un ansamblu pitoresc.

Deoarece pe latura străzii Miletic opusă frontului principal al complexului se găsesc o serie de clădiri cu o arhitectură neînsemnată, frontul principal al complexului fiind însă îndreptat tocmai înspre această stradă, noul ansamblu are o altă arhitectură decît cea a clădirilor existente. Frontul spre strada Miletic cuprinde și clădirea cea mai importantă a complexului, în care se găsesc un amfiteatru, o bibliotecă, un club și alte încăperi cu destinație social-culturală, așezată în centrul frontului și puțin retrasă de la stradă, prin amplasarea și arhitectura sa, ea constituie dominantă întregului complex. La ultimul etaj — etajul VII — au fost prevăzute ateliere pentru artiști, avind în vedere că în momentul de față, la Bratislava, nu există spațiu suficient pentru astfel de ateliere.

Pentru a se da posibilitatea executării pe cale industrială a clădirilor de locuit, s-au folosit pentru toate clădirile secțiuni-tip.

Complexul a fost înzestrat cu toate dotările necesare, la parterul locuințelor plasate la colțurile complexului prevăzându-se magazine.

Complexul cuprinde un total de 628 de apartamente, dintre care 13% sînt cu o cameră, 75% cu două camere și 12% cu trei camere.

Pe cap de locuitor revin 7 m² de spații libere plantate. Prin executarea acestei lucrări se pun în practică hotărârile guvernului în ceea ce privește asigurarea necesarului de locuințe pentru oamenii muncii.

E. C.

E 1689

KAT

Institut de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - CSERE
VÝMĚNA - WYMIANA
ТАУШ - СМѢНА

ARHITECTURA RPR

Országos Könyvtár
TULAJDONA

Országos Műszaki
Könyvtár
TULAJDONA

4
1955

